EKİM

İşçi sınıfının kurtuluşu kendi eseri olacaktır

BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ BİRLEŞİN!

Sayı:4, Ocak 1988

Daha da ilerlemenin şartı

Olgular, 1987 yılının işçi hareketi için bir atılım ve ilerleme yılı olduğunu doğruluyor. Kesin rakamlar henüz belli olmamakla birlikte, grevci işçi sayısı 30 bine yaklaştı. Grevle kaybolan işgünü sayısı ise, 1,5 milyonu aştı. Yürürlükteki grev, toplusözleşme ve sendika yasalarının getirdiği olağanüstü engeller gözönüne alınarak, bu rakamlar, 1980 ve öncesi yıllarla kıyaslandığında oldukça dikkat çekicidir.

Rakamlar çok daha yüksek olabilirdi. Örneğin, sadece sendikalara genel olarak mücadeleci bir çizginin egemen olması halinde, 12 Eylül rejiminin işçiler bakımından yarattığı ekonomik yıkımın ve grevsiz geçen yılların yolaçtığı birikim nedeniyle, bir "grev patlaması" yaşanabilirdi. Üstelik bu grevler, "yürürlükteki yasalarla grev yapılmaz" mantığı çiğnene çiğnene yapılmıştır. Öte yandan, işçiler kendilerini sadece yasal biçimlerle sınırlamıyorlar; henüz zayıf bir eğilim olmakla birlikte, yasaları çiğneyerek de direnmeye başladılar. İstanbul yol işçilerinin ve Nursan işçilerinin direnişleri iki örnek.

İktisadi savaşım gelişecektir. Sınıfın yaşam ve çalışma koşulları bunu zorunlu kılıyor. Türk-İş yöneticilerinin şu sıralar yeniden genel grevden sözetmeye başlamaları rastlantı değil. Söyleyene değil, söyletene bakmak gerekir; "aşağı" zorluyor.

24 Ocak kararlarını ve ardından gelen darbeyi takibeden yıllarda iktisadi planda kendilerine vurulan darbeler o kadar ağır oldu ki (%50 oranında mutlak yoksullaşma), işçiler bunu iktisadi savaşımla telafi etmeye çalışıyorlar. Ekmek ve iş sorunu yakıcı bir sorun haline gelmiştir ve bütün sömürülen sınıfı kasıp kavuruyor, fiziki ve manevi yıkıma itiyor. Ancak, sömürünün boyutu iktisadi savaşımla azaltılmaya çalışılsa da, iniş çıkışları içermekle birlikte, artarak sürecektir. Türkiye kapitalizmi buna mahkumdur; ciddi iktisadi tavizler verecek, az çok bir "sosyal denge" kurabilecek durumda değildir. Zayıf iktisadi temeli, dünya kapitalist ekonomisi içindeki yeri de bunu olanaksız kılıyor. Sadece dış ve iç borçların hızla artan ürkütücü boyutu bunun bazı göstergeleri. Türkiye sadece bu yıl 6,5 milyar dolar dış borç ödemek zorunda. Daha çok sömürü, düpedüz yağma -sistemin başka türlü ayakta kalmasının olanağı yok.

Bu koşullar altında, yönetici sınıflar için, hangi siyasal biçim altında olursa olsun, "sopa"nın şiddetini artırmaktan başka bir alternatif kalmıyor. Ekonomik teröre kaçınılmaz olarak siyasal terör eşlik edecektir. Nitekim, işçi hareketine ve devrimci harekete yönelik tedbirler burjuva muhalefeti de kapsayacak tarzda genişletiliyor. Yeni Özal hükümeti göreve başlar başlamaz süratle bunu gerçekleştirme işine yöneldi. Yeniden düzenlenen "basın yasası", "muzır neşriyat yasası", başkanlık sistemini kurmaya yönelik "anayasa değişikliği" planları; Özal ve grühu meclis kürsüsünden hayasızca işkencenin olmadığına dair konuşurken, sağdan soldan işkencenin devletin meşru eylemi sayılması gerektiğine inanan sözde bilim adamı, hukukçu, yargıçların türemesi bunu anlatıyor.

İşçi sınıfı ve sermayenin baskı ve sömürüsü altındaki diğer emekçiler için de tek bir gerçek alternatif vardır, ve kelimenin tam anlamıyla, nesnel bir zorunluluk olarak, bu, kendini hiçbir zaman bugün olduğu kadar dayatmamıştır: Kendilerini giderek artan bir tempoda acımasızca

sömüren, fiziki ve manevi yıkıma iten sermaye düzenini ve iktidarını yıkmak, sosyalizmi kurmak. "Köklü bir değişim" fikrinin yayılması ve maddi bir kuvvete dönüşmesi için nesnel koşullar her zamankinden daha elverişlidir.

Fiziki ve manevi yıkımı sınırlandırmak-durdurmak için iktisadi savaşım şarttır, ama kapitalizmin çivisinin çıktığı Türkiye'nin bugünkü koşullarında, bu, son tahlilde hiçbir sorunu çözmüyor. İşçiler pratik olarak bunu görüyor, kanıtlanması gerekmez. Bugün toplusözleşmede kazandıklarını, günlük bir olay haline gelmiş fiyat artışlarıyla çok kısa bir sürede yitiriyorlar.

Pratik tecrübenin kendisi, kanıtlanmaya ihtiyaç bırakmaksızın iktisadi mücadelenin yetersizliğini gösteriyor; siyasal mücadelenin, sınıfa karşı sınıf olarak toplu-birleşik mücadelenin önemini ortaya çıkarıyor.

Hareketin, "ek zam" vb., taleplerle zembereğinden boşanmış fiyat artışlarını kovalamakla sınırlanması, işçilerin bununla oyalanması, onları sersemletir, ufkunu daraltır. Gerici sendika bürokrasisinin yapmaya çalıştığı da budur. Politikaya, yönetici sınıfın politikasına aktif olarak, sınıfa karşı sınıf olarak, müdahale etmeksizin, hareketini bu mecraya sokmaksızın sınıf tek bir ciddi adım atamaz.

Bir ilerlemeyi ve atılımı ifade eden şimdiki işçi hareketinin zayıflığı da işte burada. Devlet işlerine, hükümetlerin politikasına aktif müdahale geleneğinden yoksun. Örneğin zam dalgaları karşısında sokağa dökülme, hükümetin iktisadi-siyasi politikasını aktif olarak protesto etme, güç kullanarak etkileme vb. geleneğinden yoksun.

Ancak, sınıfın epeyce geniş bir kesiminde sermayeye karşı parça parça savaşımın ve halihazırdaki mücadele biçimlerinin yetersizliğinin, topyekün ve daha etkili mücadele biçimlerine başvurulması gerekliliğinin hissedildiğinin ve kavranmaya başlandığının açık işaretleri de görülüyor. "Aşağı"dan zorlanan genel grev istemi bunu ifade ediyor.

Aslında, sınıfın giderek artan bir kesiminde tecrübe ve sezgi yoluyla da olsa, yürürlükteki sistemin kendilerine karşıt bir sistem olduğu, patronlarla çıkarları karşıt bir sınıf oldukları bilinci gelişiyor. Sosyalizme açık ileri kesimleri, genellikle, sosyal-demokrasiyi bir çare, ardından gidilmeye layık bir çizgi olarak gördüklerinden değil, henüz inandırıcı, pratik bakımdan da mihrak olabilen başka bir alternatif bulamadıklarından, ehven-i şer olsun diye destekliyorlar.

İşte bu noktada komünist aydınlardan ve sınıf bilinçli işçilerden oluşan devrimci öncünün tayin edici tarihi rolü ortaya çıkıyor. Sorun bu öncüyü yaratmaktır.

Böyle bir öncü, olabildiği kadarıyla, geçmişin ihtilalci birikimi içinde komünist potansiyel taşıyan bütün unsurları kapsamalı ve onların enerjisini harekete geçirmelidir ki, hızla bir güç haline gelebilsin.

Bu öncü içinden çıktığı küçük-burjuva devrimciliğinin bütün izlerinden arınmalı, yeni bir üslup, yeni bir ruh, yeni bir militan tipi yaratmalıdır. Alabildiğine bilinçle donanmış, olağanüstü bir enerji ve yüksek fedakarlık ruhuna sahip, soluklu, sınıftan kopmayan, sınıfın eyleminin yerine kendi eylemini geçirmeyen, ama sonuna kadar ihtilalci bir öncü. Bizzat devrimci eylemiyle sınıfa güven veren, inandırıcı, pratikte de alternatif bir mihrak.

Sınıfın tarihi rolünü oynayabilmesi için, nesnel olarak böyle bir öncünün yardımına ihtiyacı var. Böyle bir öncüyü yaratma tarihi görevi, henüz omuzları zayıf şimdiki kuşaktan komünistlere düşüyor. Ancak bunu başaracaklardır, başarmak zorundadırlar. Revizyonistlerin, legal sosyalistlerin, küçük-burjuva devrimciliğinin gösterişli haline aldırmamak gerekiyor. Türkiye, hem radikal hem de proleter çözümler isteyen bir ülkedir. Sosyal-reformculuğun ve küçük-burjuva devrimciliğinin son tahlilde başarı şansı yoktur ya da geçicidir.

Öyleyse herkes on kat, yüz kat enerjiyle işe koyulmalıdır. Oblomovluğun, dargörüşlülüğün, bireyciliğin kökünü kazımak gerekiyor. Az olsun ama, proleterce komünistçe olsun! Zorunluluğu kavramış, tarih bilincine sahip bir kuşak olduğumuzu göstermeliyiz.

EKİM

Teorinin yoksulluğu-1

H.FIRAT

Bize sunulan malzeme öylesine zengin ve çok yönlü ki, aslında, özel bir girişe gerek görmeden ya da giriş niyetine söylenecekleri uzun tutmadan söze başlamak en iyisiydi.

Fakat buna rağmen biz, bir kaç noktayı belirtmekten kendimizi alamıyoruz:

Birincisi, muhatabımız bir teorisyendir ve şu anda TDKP Merkez Yayın Organını hemen hemen tek başına çıkarmaktadır. Her ne kadar imza kullanmıyor olsa da, o bozuk dili, devrik anlatımı, karışık muhakemesi, keyfi eleştirisi vb. hususiyetleriyle, onu ve o "özgün" uslubunu biraz olsun bilenler tarafından, bin farklı metin arasından bile kolaylıkla ayırdedilip, tanınabilir.

İkincisi, teorisyen payesi tarafımızdan verilmemiş, kendisi ve teorisyen ekibin öteki mensupları tarafından bizzat benimsenmiştir. Daha önce öteki teorisyen Z.Ekrem'le tartışma sırasında da hatırlatılmıştı; bu ekip kendi çizgilerini, "derinlemesine teorik temellere sahip", "Türkiye'de şimdiye kadar hiçbir zaman, hiçbir akım ve kişi tarafından ortaya konulmamış yepyeni ve çürütülmez bir çizgi" olarak tanımlamıştı. Ek olarak teorisyenlerimiz, Marksizm-Leninizm silahını kullanmada, kendilerini "oldukça yeterli ve ustalaşmış" saymış, saymakla yetinmemiş, bunu kamuoyuna ilan etmişlerdi.

Üçüncüsü, "Dühringvari" böbürlenmeleri bir yana bırakılırsa, bu ekip, gerçekten de, küçük-burjuva popülist hareketin en bilgili ve teorik kavrayışı en geniş unsurları arasındaydı. Fakat bu bilginin genişliği ve kavrayışın derinliği neydi diye sorulacak olursa, biz yalnızca biraz sabır öneriyoruz. Biraz sonra teorisyenimizi ve teorik yavanlıklarını inceledikçe bunu birlikte göreceğiz. Teorideki yoksulluktan, politikadaki burjuva kuyrukçuluğuna uzanan çizgiyi birlikte tanıma olanağı bulacağız. Elbette ki bu, yalnızca TDKP hakkında değil, TDKP popülist hareketin en iyi örneklerinden biri olduğuna göre, genel popülist hareketin durumu ve politik konumu (demokrasi savunuculuğu) hakkında da bize bir fikir verecektir.

Dördüncüsü, malzemenin zengin ve çok yönlü olduğu iddiası yanıltıcı olabilir. Hayır, önümüzde hacim olarak yalnızca beş sayfalık bir gazete yazısı duruyor: "H.Fırat Pasifizmin Teorisini Yapıyor", D.Sesi, Sayı:59 (en son sayı). Ne var ki, bu yazı, bir dizi teorik-felsefi kavramı ve politik sorunu tartışıyor. Kendi karşı görüş ve tanımlarını sergiliyor. Zenginliği ve çok yönlülüğü buradan geliyor.

Ve son olarak, teorisyen geçinen bu kalpazanı hala izleyen ve onun yazdıklarıyla beslenen TDKP'li okuyuculardan, gerçek görüşler ve konumlar hakkında şayet gerçekten nesnel bir fikir edinmek istiyorlarsa, bu tartışmayı sonuna kadar, ve tartışma konusu kaynakları el altında tutarak izlemelerini istiyoruz.

Aslında bir de yöntem sorunu, muhatabımızın yöntemi sorunu vardı. Fakat iyisi mi, biz onu tartışma içinde ve yeri geldikçe görelim.

A- SAHTE İKİLEM: "İKTİSADİ KOŞULLAR" -"TOPLUMSAL KOŞULLAR"

"Marksist düşünce sadece materyalizm değildir. Tarihi materyalizm ve diyalektik materyalizmdir." diyen teorisyenimiz, hemen ardından, tarihi materyalizmi nasıl anladığını şu sözlerle ortaya koyuyor:

"H.Fırat, lafı yuvarlayarak, nesnel koşullar, iktisadi koşullardan ibaret değildir, diyor. İktisadi koşul dediğin, üretim tarzıdır. Örneğin kapitalist tarzda üretim biçimi, her şeyin pazar için üretilmesi, meta ekonomisinin gelişmesi ve işgücünün meta oluşu vs.dir. Şimdi bu iktisadi koşulun yarattığı bir de toplum biçimi vardır. Yani kısacası, esas olarak işçi sınıfı ve burjuvaziden oluşan bir toplum vardır. Üretim araçlarını ve dolayısıyla devlet iktidarını elinde tutan burjuvazi (sömüren egemen sınıf), üretim araçlarından arınmış, işgücü meta haline gelmiş, sömürülen proletarya (bir an için soyutlamaya giderek ara sınıfları bir yana bırakıyoruz). H.Fırat, kapitalizmde sınıflar ve sınıflar arasındaki çelişkileri

de iktisadi koşulların içinde sayıyor."

"Sınıflar arasındaki çelişkinin niteliğini ve sınıf farklılıklarını tabii ki, üretim tarzı, yani 'iktisadi koşullar' belirler. Ama bunlar, 'iktisadi koşullar' içinde yer almaz. Bunlar toplumsal koşulun içine girer. Yani, toplumun niteliğini o tarihi koşullardaki üretim tarzı belirler."

Ve bütün bu laf kalabalığı gelir şu ürküntü verici yargıya bağlanır: "H.Fırat'a göre, kapitalist toplum eşittir kapitalist ekonomidir." (D.Sesi, Sayı:59, s.30, abç)

Aktarmanın çok uzun tutuluşu dikkati çekmiş olabilir, fakat peşinen bilinmelidir ki, bu yazı boyunca hep böyle yapılacak. Teorisyenimizin düşünceleri, bütünlüğüne dokunulmadan böyle uzun uzun aktarılacak. Öyle ki, kime göre neyin ne olduğu, apaçık kendi sözlerinden görülebilsin ve okuyucu kendi bağımsız yargısını oluşturma olanağı bulabilsin.

Şimdi, bütünlüğü içinde, aktarılan, tarihin bu sözde materyalist anlayışına daha yakından bakalım. Zira bu yapılınca görülecektir ki, "Marksist düşünce sadece materyalizm değildir" iddialı ifadesiyle söze başlayan teorisyenimiz Marksist materyalist anlayışın zerresini kavrayamamıştır, ve yukarıdaki laf kalabalığında çok şey vardır ama, tarihin materyalist anlayışından eser yoktur.

Bu devrik ve karışık laf kalabalığıyla özet olarak anlatılmak istenen şudur: "İktisadi koşul dediğin, üretim tarzıdır... Şimdi bu iktisadi koşulun ("üretim tarzı"nın) yarattığı bir de toplum biçimi vardır. Yani kısacası, esas olarak işçi sınıfı ve burjuvaziden oluşan bir toplum vardır." Demek oluyor ki, teorisyenimize göre, ekonomik koşullar üretim tarzını anlatır, ama bu üretim tarzı sınıfları içermez; sınıfları (burada, proletarya ve burjuvazi) görebilmemiz için, bu üretim tarzının yarattığı "toplum biçimi"ne bakmamız lazım; üretim tarzını aşar, onun yarattığı toplum biçimine bakarsak, orada proletarya ve burjuvaziyi karşılıklı ilişkileri içinde ancak o zaman görebiliriz; H.Fırat, proletarya ve burjuvaziyi kapitalist üretim tarzı içinde saymakla yanlış yapıyor vb., vb.

Üretim tarzının, "birbirleriyle ayrılmaz biçimde bağlı" (Stalin) iki temel öğeden oluştuğu; bu temel öğelerin, üretici güçler ile üretim ilişkileri olduğu; üretici güçlerin insanın doğayla olan ilişkilerini, üretim ilişkilerinin ise, üretim süreci içinde insanların birbiriyle olan ilişkilerini anlattığı; bütün sınıflı toplumlarda, üretim ilişkilerinin, gerçekte, son tahlilde, sınıf ilişkilerinden başka bir şey olmadığı; üretici güçlerdeki gelişme tarafından belirlenen, bu gelişmenin belirli bir düzeyine tekabül eden üretim ilişkilerinin, toplumun somut ekonomik temelini, toplumsal alt yapıyı oluşturduğu; bu ekonomik temel ya da toplumsal alt yapı üzerinde, "belirli toplumsal bilinç şekillerine tekabül eden bir hukuki ve siyasi üst yapının" (Marks) yükseldiği; ve son olarak, bütün bu toplumsal öğelerin organik, diyalektik birliğinin, bize, belirli tarihsel koşullarda, bir toplumsal yapıyı verdiği vb. vb. bütün bu basit gerçekler, tarihin materyalist anlayışının temel bilgileri arasındadır ve bir bakıma ABC'sidir. Teorik sorunlara ilgi gösteren sol eğilimli her sıradan lise talebesi bile, bunları, basit ekonomik el kitaplarından bilir. Ama Marks'ın Kapital'ini hiç olmazsa bir kez okuduğu bilinen, sık sık 20 yıllık devrimci geçmişiyle övünen, ve son on senedir devrimci bir siyasal hareketin başında teorisyen geçinen bir kimse, ne gariptir ki, bunları bilmez. Ve kalkar, "H.Fırat, kapitalizmde sınıfları ve sınıflar arasındaki çelişkileri de iktisadi koşullar içinde sayıyor", der. İktisadi koşullar bir toplumsal bütünün toplumsal alt yapısı olduğuna göre, bize demek ister ki, sınıflar ve sınıf çelişkileri kapitalizmin toplumsal üst yapısı içinde yer alır! Dahası, bu aptallık, bu düşünce yoksulluğu, bize tarihin materyalist Marksist anlayışı başlığı altında sunulur.

Tarihin materyalist anlayışını bir de teorinin kurucusundan, Marks'ın kendisinden dinleyelim:

"Varlıklarının toplumsal üretiminde, insanlar aralarında, zorunlu, kendi iradelerine bağlı olmayan belirli ilişkiler kurarlar; bu üretim ilişkileri, onların maddi üretici güçlerinin belirli bir gelişme derecesine tekabül eder. Bu üretim ilişkilerinin tümü, toplumun iktisadi yapısını, belirli toplumsal bilinç şekillerine tekabül eden bir hukuki ve siyasal üst yapının üzerinde yükseldiği somut temeli oluştururlar. Maddi üretim tarzı, genel olarak toplumsal, siyasal ve entellektüel hayat sürecini koşullandırır. İnsanların varlığını belirleyen şey, bilinçleri değildir; tam tersine, onların bilincini belirleyen, toplumsal varlıklarıdır. Gelişmelerinin belirli bir aşamasında toplumun maddi üretici güçleri, o zamana kadar içinde hareket ettikleri mevcut üretim ilişkilerine, ya da bunların hukuki ifadesinden başka bir şey olmayan mülkiyet ilişkilerine ters düşerler. Üretici güçlerin gelişmesinin biçimleri olan bu ilişkiler, onların engelleri haline gelirler. O zaman bir toplumsal devrim çağı başlar. İktisadi temeldeki değişme, koca-

man üst yapıyı büyük ya da az bir hızla altüst eder." (Ekonomi Politiğin Eleştirisine Katkı'ya Önsöz. S.Eserler, C.I, s.609, abç.)

Aktarmanın uzun tutuluşu hoşgörülmelidir; zira unutulmamalıdır ki, tartışma tarihin materyalist anlayışı üzerinedir; ve yine unutulmamalıdır ki, bu soyut, teorik-felsefi gibi görünen tartışma aslında son derece pratik-siyasi bir konu ve sorundan doğmaktadır. Sınıf mücadelesi yasaları ve taktik sorunlar. O alandaki tartışmayı kolay sonuca bağlamak, ancak, önce buradakini bir sonuca bağlamakla mümkündür.

Marks'ın yukarıya bir kısmı aktarılan Önsöz'ü, tarihin materyalist anlayışının en tam, en kesin,en açık ve en özlü anlatımıdır. Engels, bu Önsöz'den, "sadece iktisat için değil, bütün tarih bilimleri için devrim yaratan" temel düşüncenin yer aldığı metin diye söz eder. Bu nedenle, bugüne dek, materyalist tarih anlayışını açıklamak için, binlerce ve binlerce kez aktarılmış, yinelenmiş, doğal ve haklı bir ilgi görmüştür.

Ne var ki, bizim teorisyen geçinen hamkafa, Marks'ın bu sözlerinden hiçbir şey anlamamıştır.

Marks diyor ki; Mülkiyet ilişkileri, üretim ilişkilerinin hukuksal ifadesinden başka bir şey değildirler; üst yapıyı, bu arada bu hukuksal biçimleri de belirleyen "bu üretim ilişkilerinin tümü, toplumun iktisadi yapısını... somut temeli(ni) oluşturur." Marks'ın bu sözlerini yorumlayan Stalin diyor ki; "Sosyalist toplum dahil, her toplumsal oluşumun insanlar arasındaki üretim ilişkilerinin tümü tarafından oluşturulan ekonomik temeli vardır." (Son Yazılar). Karl Marks üzerine yazdığı ünlü biyografik yazıda, Lenin diyor ki: "Tarihsel olarak belirlenmiş, belli bir toplumdaki üretim ilişkilerinin, bunların başlangıcı, gelişimi ve çöküşünün bir incelenmesi -Marks'ın ekonomik öğretisinin içeriği işte budur."

Ve bütün bu bilimsel tanımlar bu kadar açıkken, böylesine netken, D.Sesi'nin teorisyen geçinen yazarı kalkıp diyor ki: "İktisadi koşul dediğin, üretim tarzıdır" Yani? Yani insan ilişkilerini, yani üretim ilişkilerini, yani örneğin ücretli emek-sermaye ilişkisinin sınıfsal anlatımından başka bir şey olmayan proletarya burjuvazi ilişkisini içermez! Ya neyi içerir? "Örneğin kapitalist tarzda üretim biçimi her şeyin pazar için üretilmesi, meta ekonomisinin gelişmesi ve işgücünün meta olması vs. dır". Ya sınıflar, ya proletarya, ya burjuvazi? "...bunlar 'iktisadi koşullar' içinde yer almaz." Ya nerde yer alır? "Bunlar toplumsal koşulun içine girer."

İşte bu, iktisadın sefaletidir! Yalnızca iktisadın da değil, aynen Proudhon gibi, iktisadi kategoriler ("meta ekonomisi", "metalaşmış işgücü" vb.), gerçek sınıf ilişkilerinden ayrı bir şey sanıldığı için, karşı karşıya olduğumuz şey, aynı zamanda, "felsefenin sefaletidir"!. Düşünün ki, kapitalist üretim tarzı, kapitalist ekonomik yapı var, ama henüz proletarya ve burjuvazi yok! Peki onlara nasıl ulaşabiliriz dersiniz? "Şimdi bu iktisadi koşulun ("üretim tarzı") yarattığı bir de toplum biçimi vardır". İşte bize, proletarya ve burjuvaziyi ancak orada görebilirsiniz, deniyor böylece. "Tıpkı Dühring gibi!" demiyeceğim bu sefer. Zira, bize, Marksist teori ve tarihin materyalist anlayışı diye sunulan bu zevzekliklerin yanında Dühring bile masum kalır.

Şimdi bu sefaletin başlıca unsurlarını sırayla inceleyelim:

Birincisi, teorisyenimiz, temel bilimsel kavramların gerçek içeriklerini bilmiyor. Bunun bilinmediği yerde ise, elbet bilim değil, yukardaki türden zevzeklikler olur.

Ne anlatır örneğin bize, bir "toplumsal ilişkiler" kavramı? İnsanoğlunun bütün bir maddi-manevi ilişki ve etkinliklerinin tümünü, yani ekonomik, siyasi, hukuki, kültürel, dini, estetik vb. tüm ilişki ve etkinlikleri, bu ilişki ve etkinliklerin büründüğü biçimleri ve kurumları. Toplumsal yaşamın çok değişik alanlarını ve yönlerini oluşturan bütün bu ilişkiler organik bir bütün oluşturur. Karşılıklı ilişki ve etkileşim içindedirler. Bu bütünlüğü yaratan, toplumsal insanın yaşamındaki bütünlüktür, toplumsal yaşamın bütünlüğüdür. Marksist-Leninist dünya görüşü bütün bu ilişkileri bu bütünlüğü içinde kavrar. Fakat, toplumsal ilişkileri bu bütünlük içinde kavrayan her Marksist, bilir ki, bütün bu toplumsal ilişkilerin temelinde, kendileri de toplumsal üretici güçler tarafından belirlenen toplumsal üretim ilişkileri yatar; bütün diğer ilişkileri nihai olarak belirleyen temel, toplumsal üretim ilişkileri, toplumun ekonomik alt yapısıdır. Ve Marksist materyalist tarih anlayışının özü de işte budur.

"Üretim ilişkileri, bir bütün halinde toplumsal ilişkiler denilen şeyi, toplumun, ve özellikle, belirli bir tarihsel gelişme aşamasındaki bir toplumu, özgün, ayırdedici nitelikte bir toplumu oluşturur." (Ücretli Emek ve Sermaye, altı Marks tarafından çizili)

Bize deniliyor ki, "toplumsal koşullar" ekonomik koşullar tarafından belirleniyor olsalar bile, onun ötesinde, sonrasında, yani bir türev, yani ikincil bir ürün

olarak vardırlar. "İktisadi koşul," "toplumsal koşul" sahte ikilemi ve buna dayandırılan "sınıflar üretim tarzının dışında yer alır" türünden idealist yavanlıklar da bu kavrayışın devamı oluyor. Böylelikle, D.Sesi'nin teorisyen yazarı, maddi yaşamın üretimi ve yeniden üretimini, insanoğlunun bu en temel toplumsal faaliyetini, toplumsal iktisadi hareketi, tıpkı burjuva iktisatçıları gibi salt teknik bir etkinliğe ve sürece indirgiyor.

Üretimin, her zaman ve her koşul altında, toplumsal bir üretim olduğunu, toplumsal koşulların en asli, en temel öğesinin toplumsal üretim süreci olduğunu, bugün Türkiye'de solcu lise talebeleri biliyor, ama D.Sesi yazarı bilmiyor. Toplumsal ilişkilerin iki temel alanı vardır: Maddi ilişkiler alanı, ki toplumsal ekonomik alt yapıyı oluştururlar, ve sınıflar ve sınıf çıkarları -elbette sınıflı toplumlar söz konusu ise- bu alanda şekillenirler; manevi ilişkiler alanı, ki toplumsal ideolojik üstyapıyı oluştururlar ve çeşitli sınıf ilişkileri ve çıkarları bu alanda hukuki, siyasi, felsefi, kültürel vb. şekillenişlerini bulurlar. Sınıfları ekonomik alt yapının öğeleri olarak görmemek, onları toplumsal üst yapının öğeleri saymak anlamına gelir.

Marksist ekonomik politik, Marksist bilimin üç temel bileşeninden biridir, görevi esas olarak toplumsal ekonomik alt yapıyı incelemektir. Lenin'i dinliyoruz: "Ekonomi politik, 'üretimle' değil, üretimdeki insanların toplumsal ilişkileri ile, toplumsal üretim düzeniyle uğraşır.. Bu toplumsal ilişkiler araştırılıp, etraflıca tahlil edilince, her sınıfın üretimdeki yeri ve dolayısıyla, ulusal tüketimden aldığı pay böylelikle belirlenmiş olur"

Teorisyenimiz sınıfları üretim tarzının dışına çıkardığına göre, orda ona, inceleme alanı olarak, yalnızca "üretim" ve bunun muhasebe büyüklükleri kalıyor. Tıpkı burjuva sözde bilimi ekonomimetri gibi. Bize denilebilir ki, "ekonomik koşul" -"toplumsal koşul" ayrımında, yazar, gündelik dilin tuzağına düşmüştür. Olabilir, ama günlük dille, pazar esnafının diliyle bilimin yapılamayacağını bilmek, eline kalem almanın ilk şartıdır. Bunu bilmeyene o kalemi kırıp atmak düşer.

Teorisyenimiz, iktisadi ilişkileri, toplumsal ilişkilerin bu maddi temelini, "toplumsal koşul"un dışına atmakla kalmıyor, toplumsal hareketi de salt siyasal harekete indirgiyor. Bunu nasıl yaptığını görmek için birlikte teorik sefaletin ikinci perdesini bekleyelim.

"H.Fırat'a göre kapitalist toplum eşittir kapitalist ekonomidir" iddiasına gelince, bu yalnızca teorisyenimizin bir kuruntusudur. O, bunu kanıtlayacak tek satır gösteremez, gösterememiştir de.

İkincisi, kapitalist üretim tarzı, kapitalist ekonomik yapı, proletarya ve burjuvaziyi içermez demek, özünde kapitalist üretim tarzı kapitalist üretim ilişkilerini içermez demenin öteki ifade edilişinden başka bir şey değildir. (Özellikle dikkat edilmelidir ki, bunu bize söyleyen bir teorisyendir, ve "Merkez Yayın Organı" alt ibaresini taşıyan bir gazeteyi nerdeyse tek başına çıkarmaktadır.) Kapitalist üretim tarzından, kapitalist üretim ilişkilerini çıkardın mı, bu üretim tarzına asli niteliğini veren öğeyi çıkarmış olursun. Geriye yalnız üretici güçler kalır ki, onlar da kapitalizme baş kaldıralı kaç kuşak oluyor. Bugünkü kapitalist ekonomiye bu niteliğini veren üretici güçler değil, üretim ilişkileridir. Kuşkusuz bu üretim ilişkileri tarih sahnesine, üretici güçlerin gelişmesi sayesinde çıkmışlardı ve onun belirli bir gelişme düzeyine denk düşüyorlardı. Bir dönem bu üretici güçlere uygun düşmekle kalmayıp, onların gelişimini bir hayli hızlandırdılar da. Fakat toplumsal üretimin en hareketli, en devrimci öğesi olan üretici güçler, gelişimini sürdürdü ve bu gelişme öylesine bir noktaya ulaştı ki, kapitalist üretim ilişkileri, mevcut üretici güçlerin ayak bağı haline geldiler. Bugün buna rağmen kapitalist üretimden, kapitalist ekonomiden söz edilebiliyorsa, işte bu, yalnızca bu üretim ilişkilerinin, kendilerine uygun düşen üst yapının tüm araç ve olanaklarının da yardımı ile ayakta duruşundan geliyor. Bugün, toplumsal üretime ya da ekonomiye kapitalist niteliğini veren asıl öğe, onun burjuva üretim ilişkileri, burjuva ekonomik ilişkiler içinde gerçekleşiyor olmasıdır. Burjuva toplum yaşamının tüm diğer ilişkileri, bu gerçek temel üzerinde yükselirler.

Üçüncüsü, teorisyenimiz bize, üretim tarzının, sınıfları ve sınıf ilişkilerini değil de "ekonomik koşullar" içerdiğini anlatmak için, aynen şunları söylüyor: "örneğin kapitalist tarzda üretim biçimi, her şeyin pazar için üretilmesi, meta ekonomisinin gelişmesi ve işgücünün meta oluşu vs.dir."

Peki ama bu saydıkları, belirli sınıf ilişkilerinde ifadesini bulan toplumsal üretim ilişkilerinden başka nedir ki? Örneğin "metalaşmış işgücü", üretim araçları ve nesnelerinden yoksun, yalnızca kendi "yaşamsal faaliyetini" satarak geçimini sağlayabilen proleterden başka ne anlatır ki? Bu kadarla da değil, bu, ayrıca karşıtını, işgücü alıcısını da koşullandıran bir ilişki değil midir? "Gelişmiş meta ekonomisi", her şeyden

önce, ücretli işçi ile sermaye sahibi kapitalist arasındaki temel ilişkinin ifadesi değilse nedir?

Marks'ın başyapıtı Kapital, bir dizi ekonomik kategorinin incelenmesiyle başlar. Ama bu yalnızca yüksek bir teorik soyutlamayı ifade eder ve verimli bir inceleme yöntemidir. Elbette örneğin, emek proletaryadan, sermaye burjuvaziden, faiz tefeciden vb. soyutlanmıştır. Marks'ın kendisi, bize, "insanların, üretici güçlerini geliştirdikçe, yani yaşadıkça, birbirleriyle belirli ilişkiler geliştirdiklerini", ve "ekonomik kategorilerin bu gerçek ilişkilerin soyut ifadelerinden ibaret olduklarını" anlatır. Gelin görün ki, teorisyenimiz "iktisadi koşullar" adı altında "metalaşmış işgücü"nü, "gelişmiş meta üretimi"ni vb. görüyor ama, iktisadi olayların canı ve kanı, eti ve kemiği olan ücretli işçiyle sermaye sahibi kapitalisti, proletarya ile burjuvaziyi görmüyor. Onları görebilmemiz için bizi yeni bir adım atmaya, "ekonomik koşul" katından "toplumsal koşul" katına çıkmaya çağırıyor. Elbette biz, proletarya ile burjuvaziyi orada da belirli ilişkiler içinde görebiliriz. Fakat bunlar yalnızca, bu iki sınıfın iktisadi konum ve ilişkilerinin siyasal, hukuksal ve ideolojik ifadelenişini gösterebilir bize. Hatta bazen yanlış bir görüntü bile sunabilir bu alan. Örneğin orada onları kanun önünde eşit haklara sahip olarak da görebiliriz. Fakat gerisin geri alt kata, "ekonomik koşullar" katına, gerçek ve temel ilişkiler katına indiğimizde, bunun yalnızca bayağı, iki yüzlüce bir aldatma olduğunu anlarız.

İktisat biliminin gelişmesine katkıda bulunmuş birkaçı hariç, -ki onlar da ancak kısmen-, Marks öncesinde, burjuva iktisatçıları iktisadi olayları sınıf ilişkileri dışında ele alır, öyle incelerlerdi. Bunların bir kısmı, iktisadi ilişkileri nesnelerin ilişkisi, Proudhon gibi idealist burjuva sosyalistleri ise, ölümsüz iktisadi kategorilerin, kavramların ilişkisi olarak görüyorlardı. Gerçek anlamda ilk defa Marks sayesindedir ki, ekonomi politik, nesneler ya da ölümsüz ekonomik kategoriler arasındaki ilişkileri değil, bunların gerisinde yaşayan gerçek ilişkileri, insanlar arasındaki ilişkileri, bu ilişkilerin üretim ilişkileri şeklindeki biçimlenişini inceleyen gerçek bir bilim haline gelmiştir. Burjuva ekonomi politiği buna rağmen, üretimi teknik bir süreç olarak ele almaya ve onu insanlar arası ilişkiler yerine nesneler arası ilişkiler olarak incelemeye devam ediyorsa, bu yalnızca ekonomi politiğin sınıf niteliğini gösterir bize. Bize Marksist materyalist tarih anlayışını öğretmek iddiasıyla söze başlayan teorisyenimiz, idealist yavanlıklarıyla burjuva ekonomi politiğinin önyargılarını tekrarlıyor. Bu bir tesadüf değildir. Bunun tesadüf olduğunu sananlar, D.Sesi'nin Aralık 1983 tarihli 31.sayısını açsınlar ve oradaki başyazıyı, kapitalizm koşullarında kapitalistlerin karını yok etmek türünden fabiancı yavanlıkları okusunlar. Yazar kahramanımızın aynı kişi olduğunu belirtmeye, elbette ki, gerek yok. Daha önce, bu nedenle ona Olaf Palme Ekonomi Ödülü verilmişti! Yukarıdaki yavanlıklarıyla, o yeni bir burjuva ekonomi ödülünü çoktan hak etmiş bulunuyor.

Yine de ola ki bazı kimseler bize bu ödül önerisinde hak vermekte tereddüt edebilirler. O halde, özellikle onlara sefaletin dördüncü sahnesini dikkatle izlemek düşüyor.

Önce bir kere daha aynı sözleri birlikte dinleyelim: "H.Fırat, kapitalizmde sınıflar ve sınıflar arasındaki çelişkileri de iktisadi koşulların ("üretim tarzı"nın) içinde sayıyor. Sınıflar arasındaki çelişkinin niteliğini ve sınıf farklılıklarını tabii ki, üretim tarzı, yani iktisadi koşullar belirler. Ama bunlar, "iktisadi koşullar içinde yer almaz. Bunlar toplumsal koşulun içinde yer alır."

Böyle diyor teorisyenimiz. Fakat böyle demekle de, burjuva iktisat teorisinin en bayağı, en ikiyüzlü, en riyakar kuramı olan "bölüşüm kuramı"nın dayanaklarını tekrarlamış oluyor.

Proudhon'dan Dühring'e, fabian sosyalizminden İsveç sosyalizmine, oradan bizim Ecevit halkçılığına kadar çok eski, çok yaygın ve proletaryanın devrimci sınıf savaşına bir hayli zararı olmuş bayağı bir burjuva yalanı vardır. Buna göre sınıflar, sınıf farklılıkları, sınıf çelişkileri -bütün bu olgular, kapitalist toplumsal üretim sisteminin zorunlu ve kaçınılmaz unsurları değildir; bunlar, sonradan bölüşüm alanında (siz "toplumsal koşullar" anlayın!) ortaya çıkarlar. Eğer akıllı ve iyiliksever yöneticiler ve politikacılar, bölüşüm mekanizmalarını adil bir şekilde ayarlarlarsa, kapitalist üretim sistemi aynı kalabilir; ama onun yarattığı sınıflar ve sınıf karşıtlıkları, ücret, vergi, fiyat vb. mekanizmalarla giderebilir. En nihayet bunlar kapitalist üretim tarzının olmazsa olmaz unsurları değil, yalnızca onun "toplumsal koşullara" yansıyan sonuçlarıdır; onun tarafından belirlenseler bile, onun kendisi değildirler.

Bütün bir burjuva reformizmi bu yalan üzerinde yükselir.

Çok daha önce ütopik sosyalistler de böyle düşünmüşlerdi. Fakat onlarınki bir yanılgıydı, tarihsel bakımdan kaçınıl-

maz, bu nedenle de hoşgörülebilir bir yanılgı. Ama Marks, materyalist tarih anlayışını geliştireli, ve kapitalist üretim sürecini tahlil edeli beri, bu yalnızca ikiyüzlü bir burjuva yalanıdır.

Artı-değer kavramı bize kapitalist üretim tarzının özünü, temel yasasını verir. Sömürü, dolayısıyla sınıflar ve sınıf farklılıkları, teorisyenimizin sandığı gibi, üretim tarzı tarafından yaratılan ayrı bir alanda değil, bizzat bu üretim sürecinin kendi içinde gerçekleşir. Artı-değer sömürüsü bize ücretli emek ve sermayeyi, proletarya ve burjuvaziyi verir. Ve bu salt iktisadi bir kategoridir. Sınıfların, sınıf farklılıklarının oluşumu için ekonomik koşullar katından "toplumsal koşullar" katına yükselmek gerekmez; sömürü bu alt katta cereyan eder, sınıflar, sınıf farklılıkları bu alt katta oluşur. O üst katta, bu alt katta oluşmuş sınıfların başka ilişkileri yaşanır. Buna, bu iki sınıf arasındaki dişe diş mücadele de dahildir. Fakat proletarya burjuvaziyi devirip, elinden siyasal iktidarı çekip almadan alt kattaki temel olaylar, yani sömürü, yani sınıflar ve sınıf farklılıkları, bunun anlatımı olan uzlaşmaz çelişki olduğu gibi devam eder. Bir toplumsal devrimle sonuçlanmadığı sürece, üst kattaki olaylar, alt kattaki olayların temel niteliğini değiştirmez; Yalnızca niceliğini etkiler, ücretler artabilir, kar oranları azalabilir, ama sınıflar ve sınıf farklılıklarında ifadesini bulan temel ilişki olduğu gibi kalır. Üst katta gerçekleşecek en demokratik burjuva cumhuriyeti, burjuva ölçüler içinde en adil bölüşüm mekanizmaları bile, alt kattaki temel olayı, uzlaşmaz sınıfların varlığını ve bunlar arasındaki temel iktisadi ilişkiyi, sömürü ilişkisini, sermaye ve ücretli emek ilişkisini, teorisyenimizin ifadesiyle "ekonomik koşulları" değiştirmez.

Marksizm ile burjuva sosyalizmi ve burjuva sendikalizmi arasındaki uçurum budur işte.

Teorisyenimiz, sınıfları ve sınıf farklılıklarını, "üretim tarzı"nın, toplumun ekonomik yapısının, toplumsal alt yapısının dışına atmakla, Marksizm ile burjuva sosyalizmi arasındaki aşılmaz uçuruma, çürük bir köprü kurmaya kalkıyor. Üstelik bunu, Marksist tarihi materyalizmi bize izah etme iddiasındaki bir söylevde yapıyor.

Bu da mı bir tesadüf?

Mart 1981: Bize gerekli olan "Avrupa'daki gibi bir burjuva demokrasisi olacaktır."! (D.Sesi, sayı: 12, "Yeni Bir Arayış mı?")

Aralık 1983: Kapitalizm kaldırılmadan da, "vergi artırımı" yoluyla "komprador burjuvaların karları ortadan kaldırılır", hayat pahallılığı giderilir! (D.Sesi, sayı: 31, Başyazı)

Kasım 1984: Sosyal-demokratlarla, Ecevit DSP'siyle demokratik hedefimiz ortaktır, farklılıklarımız "yöntem" alanındadır. Biz, "demokrasiyi elde etme yöntemindeki ayrılıkları durmadan eleştireceğiz. ... Demokrasi tutarlı savunulmuyor, yöntem yanlıştır denilerek demokrasi isteyenlerle (Ecevit DSP'si!) ittifaka girmemek... tehlikelidir." (Teorisyenimizin, "DSP Broşürü" diye bilinen "Türkiye'de Siyasi Durum" broşürü, S.37-38)

Ve Kasım 1987: Arkası kaçınılmaz olarak burjuva "bölüşüm kuramı"na varacak olan yukardaki yavanlıklar.

Burada bir tesadüf değil, burjuva teorik önyargılarla dolu bir kafanın, sık sık burjuva reformizmine kapı aralaması söz konusudur.

Yukarıda verilen kaynaklara dönüp bakılırsa görülecektir ki, sınıfları ve sınıf farklılıklarını üretim tarzının dışında gören yukarıdaki görüş, D.Sesi'nin 31.sayısının başyazısında savunulan fabian sosyalizmina mantıklı bir teorik-felsefi temel oluşturuyor. Ve elbette ki, "Avrupa'daki gibi bir burjuva demokrasisi" de, bunun siyasal yönetim biçimi olacaktır. Tabii, bu durumda "yöntem farklılıkları"nı gidererek, burjuva reformistleriyle, bu ulvi ortak amaçlar için çalışmanın anlaşılmaz bir yanı da kalmayacaktır.

Bir kere daha belirtelim ki, kimsenin öznel niyetlerini tartışmıyoruz. Teorisyenimizin niyeti belki bu değil. Fakat teorik muhakemeler ve onun siyasal sonuçlarının söz konusu edildiği yerde, "niyet" değerlendirme dışı tutulur. Bütün ünlü oportünistlerin (Plehanov, Kautsky, Martov, Adler vb.) hiçbiri kötü niyetli kişiler değildiler.

Bu teorik sefaletin birinci perdesini kapatmak için son iki noktayı daha kısaca belirtmek gerekiyor. İlki yukarıdaki "bölüşüm kuramı"nın bir başka teorik yönünü oluşturuyor. Hatırlanacağı gibi, yazarımızın temel tezi, sınıflar "üretim tarzı" içinde yer almaz, onun tarafından bir ikincil ürün olarak yaratılırlar şeklinde. Bu idealist anlayış ve bazı siyasi sonuçları üzerinde duruldu. Ekleyeceğimiz yanlızca şudur: Sınıflar, "üretim tarzı" tarafından değil, üretici güçlerin gelişimi tarafından yaratılırlar.

Sınıfların bizzat kendileri, "üretim tarzı"nın temel bir öğesi olan üretim ilişkilerinin temsilcileri ya da ifadesi durumundadırlar. Şu veya bu üretim tarzının, şu veya bu nitelikte oluşunu karakterize ederler. Sınıflar üretim tarzından ancak bir teorik soyutlama olarak

ayrı düşünülebilirler. Sermaye sahibi kapitalisti çıkardın mı, kapitalist üretim tarzından geriye ne kalır? "Her şeyin pazar için üretilmesi" vb. kalır şeklindeki yavanlıklar ancak çocukları eğlendirir.

Tarihsel olarak düşünüldüğünde insanın toplumsal üretim süreci kesintisizdir. Bu kesintisizliğin motoru, kerteli gelişen üretici güçlerdir. Üretici güçlerin gelişmesi tarih sahnesine sınıfları çıkarır, ve üretici güçleri gelişmesinin belirli temel evreleri, bu sınıfların belirli bir nitelikte olmasını belirler. Tarihsel sürecin belirli toplumsal evrelere, temel üretim tarzlarına bölünmesi bu sayede gerçekleşir. "El değirmeni size feodal beyli toplumu verir; buharlı değirmen ise, sınai kapitalist toplumu" (Marks). J.Weydemeyer'e ünlü mektupta belirtilen birinci nokta da zaten budur. ("Benim yeni olarak yaptığım: I- Sınıfların varlığının ancak üretiminin gelişimindeki belirli tarihsel evrelere bağlı olduğu...").

Teorisyenimiz kesintisiz olan iktisadi hareketi, insanın toplumsal üretim sürecini, onun belirli bir tarzı (tartışmada, kapitalist üretim tarzı) ile karıştırıyor. Ücretli işçiyle üretim araçları sahibi burjuvayı tarihsel iktisadi hareket yarattı, "kapitalist üretim tarzı" değil. Kapitalist üretim tarzı bunların varlığını öngerektirir, ve bunların varlığıyla gerçekleşir gerçekleşmez, "ayakları üzerine doğrulur doğrulmaz" (Marks), ancak o zaman bu sınıfları, onların karşıtlığını geliştirir, yayar, genelleştirir. Kapital'in sekizinci kısmında "İlkel Birikim" başlığı altında bize başka ne anlatılır ki? ("Bu nedenle, kapitalist sistemin yolunu açan süreç, emekçinin elinden üretim araçlarının sahipliğini alan süreçten başkası olamaz; bu süreç, bir yandan toplumsal geçim araçlarını sermayeye dönüştürür, öte yandan, doğrudan üreticileri ücretli emekçilere dönüştürür. İlkel birikim denilen şey, bu nedenle, üreticiyi üretim araçlarından ayıran tarihsel süreçten başka bir şey değildir. İlkel olarak görünür, çünkü, sermaye ve buna uygun düşen üretim tarzının tarih-öncesi aşamasını oluşturur." s.731)

Ve son olarak: Marksist tarihi materyalizm adı altında, bize sunulan bütün bu teorik-felsefi yavanlıklar, gerçekte, "ekonomik kriz" olgusu ve bunun devrimci sınıf taktiklerinin saptanmasında yeri ve rolü gibi somut bir sorundan kaynaklandığına göre, sınıfları, sınıf ilişkilerini içermeyen "ekonomik koşullar"da, bu krizin, neden ve nasıl yaşandığını anlatmak gibi çetin bir sorun duruyor teorisyenimizin önünde. Biz kapitalist ekonomik krizin temelinde, burjuva üretim ilişkileri, kapitalist sınıfın sermaye tekeli yatıyor sanıyorduk. Teorisyenimiz, hayır, bunlar "ekonomik koşullar"a girmez, bunlar "toplumsal koşullar" içinde yer alır dediğine göre, bu "toplumsal koşulları" da üretim tarzının ötesinde bir şey olarak düşlediğine göre, evet, bu durumda, geride duran "ekonomik koşullar" içinde, ekonomik krizin neden ve nasıl doğduğunu açıklaması gerekiyor.

B- BU TOPLUMLARDA DEĞİŞKENLİĞİ "YARATAN" NEDİR?

Teorisyenimizin, "Marksist düşünce sadece materyalizm değildir. Tarihi materyalizm ve diyalektik materyalizmdir" başlığı altında söyledikleri henüz bitmedi. Yazının girişine aktardığımız bölümün hemen devamında ek şeyler söylüyor. Bir kere daha sözünü kesmeden dinliyoruz:

"Toplumlar durağan değil, değişkendir. Bu değişkenliği yaratan, sınıf farklılıkları ve sınıf çatışmasıdır. Sınıflararası çelişki, sınıflar mücadelesini yaratır. Bu çelişki uzlaşmaz karakterde ise, sınıflararası mücadele şiddeti içinde barındırır. Sınıf mücadelesinin başladığı yer, toplumun nesnel değil, öznel koşullarıdır ve siyaset alanına girer. 'Toplumsal hareket'ten kastedilen siyasi harekettir. H.Fırat'a göre siyaset, 'nesnel' bir olgudur." (s.30)

H.Fırat'a göre neyin ne olduğu sorununu şimdilik bir yana bırakalım, onu ayrıca göreceğiz.

Önce şu sözlere yeniden bakalım: "Toplumlar durağan değil, değişkendir. Bu değişkenliği yaratan, sınıf farklılıkları ve sınıf çatışmasıdır."

İlk bakışta, doğru bir içeriğin, üzerinde durmaya değmez kötü bir formülasyonu gibi görünüyor. Ya da, Marksist-Leninist yazında, bizzat Marks ve Lenin'in kendisinde, çok görülen türden, bilimsel bir gerçeğin doğru bir formülasyonuna benzer bir izlenim veriyor. Örneğin, "şimdiye kadarki bütün toplumların tarihi (yani yazılı tarih), sınıf savaşımları tarihidir." (Manifesto), ya da, "devrimler, tarihin lokomotifleridir" (Fransa'da Sınıf Savaşımları), ya da, "modern dönem -burjuvazinin eksiksiz zaferi dönemi...- sınıf mücadelesinin olayların itici gücü olduğunu (...), daha bir çarpıcılıkla göstermektedir" (Lenin) vb. gibi.

Fakat bunun yanlış bir görüntü ve izlenim olduğunu açıklıkla belirtelim.

Bir kere, bu görüş bize, tarihin Marksist-materyalist anlayışı adına, bir genelleme olarak sunuluyor, bu bir. Daha

önceki tartışmamızda ve bizzat kendi sözlerinden görmüş bulunduğumuz gibi, teorisyenimiz , "sınıfları ve sınıflar arasındaki çelişkileri", üretim tarzının dışında ve üstünde, aslında, toplumsal üstyapıdan başka bir şey olmayan bir alanda görüyor, bu iki. Teorisyenimizin kendi anlayışına göre ve kendi orijinal terminolojisinde, toplumsal hareket yalnızca siyasal harekettir (sınıf mücadelesidir) ve "öznel koşulları" anlatır, bu üç. Bu üçüncüsünün bir uzantısı olarak, ve daha sonra göreceğimiz gibi, teorisyenimize göre, "sınıf mücadelesinin kendisi insan iradesinin ürünüdür... Siyaset... insan bilincinin ürünüdür. İnsan bilincinin dışında siyasi süreç olmaz" (s.31), bu da dört.

Bu dört temel noktanın ışığında ele alındığında, teorisyenimizin formülü yalnızca idealist bir saçmalıktır. Zira bu durumda, bu formüle göre, toplumsal değişmeyi yaratan etkenler, insan bilincine ve iradesine tabi "öznel" etkenlerdir.

Ona bu idealist içeriği kazandıran son üç noktayı burada bir yana bırakalım. Bunlardan ikincisini daha önce inceledik; son ikisini ise, tartışmamızın daha ileriki bölümlerinde inceleme olanağı bulacağız. Biz burada yalnızca, bir an için, sanki son üç nokta yokmuşçasına yukarıdaki formülü ele alacağız.

Teorisyenimizin kazandırdığı idealist içeriğinden arındırılsa bile, "toplumlar durağan değil değişkendir. Bu değişkenliği yaratan, sınıf farklılıkları ve sınıf çatışmasıdır" genel formülü, tarihin Marksist materyalist anlayışı adına yine de ileri sürülemezdi. Zira bu takdirde, Marksizm tarihsel gelişmeyi izah etmekte eksik ve yetersiz kalırdı.

Bir zamanlar, ilkel toplumlarda ne "sınıf farklılıkları", dolayısıyla ne de sınıf çatışmaları vardı. Fakat buna rağmen bu toplumlar durağan kalmadı, değişti. Bu değişkenlik kesintisiz olarak sürdü, insan toplumunu tarihin bir dizi evresinden geçirerek, bugüne getirdi. Ve bu gün, bizler, komünistler, sınıfların, dolayısıyla da sınıf çatışmalarının olmadığı bir toplum için, geleceğin komünist toplumu için mücadele ediyoruz, ve bugünkü tarihsel toplumsal hareketin, sınıfların ve sınıf çatışmalarının olmadığı geleceğin o komünist toplumuna kaçınılmaz olarak varacağını da, bilimin sayesinde biliyoruz. Peki, sınıfları ve sınıf çatışmalarının olmadığı gelceğin o komünist toplumunda, toplum tarihsel hareketi yitirip durağanlaşacak mı? Devrimci diyalektiğin temel hareket yasası olan çelişme, o toplumda olmayacak mı?

Nitekim, burjuva ideologları, Marksist teorinin özü demek olan sınıf mücadelesi teorisini gözden düşürmek için ucuz spekülasyonlara başvururlar, Marksist dünya görüşünün çelişkili ve tutarsız olduğunu iddia ederler. Bir kalem sürçmesinden, bir dikkatsizlikten başka bir şey olmayan bir kelime atlaması üzerine -ki buna sonra değineceğiz-, demagojik fırtınalar koparan teorisyenimizin kendisi, Marksist materyalist tarih anlayışı adına, burjuva ideologlarına, Marksizmin sınıf mücadelesi teorisini gözden düşürecek bir sürü formül sunuyor, bu aynı yazısında. O kimi yerde idealist iradeciliğin doruğunda, kimi yerde mekanik ve kaba materyalizmin dipsiz çukurundadır. Bunun örneklerini çok gördük, ve daha çok göreceğiz.

Daha önce bir bölümü aktarılan tarihi "Önsöz"de sorunun kendisi çok açık konmuştur; ve Marks, teorisyenimiz türünden idealistleri "değişmeyi yaratan" temel etkenin ne olduğu konusunda önemle uyarır.

Her şeyden önce şunu belirtmek gerekir ki, Marksist dünya görüşü, toplumu ve toplumsal değişimi bir bütün olarak kavrar. Toplumsal değişmeyi tek tek etkenlerle değil tüm etkenlerin karşılıklı ilişkisi ve etkileşimi içinde, diyalektik birliği içinde kavrar. Fakat söze, "toplumlar durağan değil, değişkendir. Bu değişkenliği yaratan" şeklinde başlandığında, hiçbir gerçek Marksist, sözün devamını teorisyenimiz gibi getirmez. Zira sınıf mücadelesinin kendisi, teorisyenimizin sandığı gibi insan bilincinin değil, toplumun maddi-iktisadi koşullarının ürünüdür. Bu mücadelenin genel tarihsel yönü ve temel içeriği, insan bilinci tarafından değil, bu maddi-iktisadi koşullarca belirlenir. Ve bu maddi-iktisadi koşullar da, söz konusu olan sınıflı toplumlar olduğuna göre, sınıfları, uzlaşmaz sınıf karşıtlıklarını içerir, ama onlara indirgenmez.

"Toplumlar durağan değil, değişkendir." Bu değişkenliği "yaratan" temel unsur, son tahlilde, toplumsal üretim sürecidir. Bu nedenledir ki, bu değişme, sınıfların ve dolayısıyla da sınıf çatışmalarının bulunmadığı bir tarihsel evrede (ilkel komünal toplumlar) meydana geldiği gibi, sınıfların, sınıf çatışmalarının olmayacağı bir tarihsel evrede de (geleceğin komünist toplumu) kesintisiz sürecektir.

Toplumsal üretim süreci, çelişmeli bir süreçtir. Bu sürecin motoru, "en hareketli ve en devrimci unsuru" kerteli gelişen üretici güçlerdir. Üretici güçlerdeki her temel değişim, er veya geç, mevcut üretim ilişkilerinde kendine uygun bir değişimi zorlar. Bu zorunluluk, üretim ilişkileri ile üretici güçlerin niteliği arasındaki

zorunlu uygunluk ekonomik yasasında ifadesini bulur.

İlkel toplumun bağrında gelişen üretici güçler, gelişmelerinin belirli bir evresinde, bu evreye uygun düşen üretim ilişkilerinin ifadesi olarak tarih sahnesine sınıfları çıkardılar. Üretici güçlerin bu gelişimi, toplumu, çıkarları birbirine taban tabana zıt antagonist sınıflara böldü. Çıkarların bu antagonizması sınıf çatışmalarına, toplumsal sınıflar arasında uzlaşmaz mücadelelere yol açtı. İşte o zamandan beridir ki, "şimdiye kadarki bütün toplumların tarihi, sınıf savaşımları tarihidir." (Manifesto) Fakat bu tarihsel gerçek bize, değişmeyi "yaratan" etkenden söz ettiğimiz her anda, eğer Marksist isek, "bizim anlayışımıza göre, tarihin bütün çatışmalarının kökeni üretici güçler ile ilişki tarzı arasındaki çelişkidir" (Marks-Engels, Alman İdeolojisi) gerçeğini de, bir an bile unutturmaz. Marksist tarih anlayışının materyalist temeli budur. Sınıf mücadelesine materyalist ve idealist yaklaşımların temel ayrım çizgisi budur.

Marksizme göre, toplumsal gelişmeyi nihai olarak belirleyen, üretici güçler ile üretim ilişkileri arasındaki çelişmedir. Bu çelişme, sınıflı toplumlarda, temel sınıflar arasındaki karşıtlıkta ifadesini bulur. Örneğin kapitalist toplumda, "toplumsal üretim ile kapitalist temellük arasındaki çelişki, kendini proletarya-burjuvazi karşıtlığı olarak gösterir" (Anti-Dühring). Toplumsal değişimin nihai nedeni ve temeli olan bu çelişki, toplumun bağrında uç veren sınıf mücadelesinin gerçek temelidir. Sınıflar mücadelesi, son tahlilde, bu çelişkinin beslediği toplumsal değişim sorunu etrafında, bu değişimin hızlandırılması ile engellenmesi ya da hiç değilse yavaşlatılması sorunu etrafında odaklaşır. Bu mücadele, eski üretim ilişkilerini yıkmakta çıkarı olan sınıf ya da sınıflarla, bu üretim ilişkilerinin temsilcisi ve taşıyıcısı olan sınıf ya da sınıflar arasında yaşanır. Toplumun maddi-ekonomik temelindeki çelişmenin belirlediği devrimci sınıf mücadelesi, bu çelişmeyi çözmenin biricik aracı olur. Devrimler bu mücadelenin tepe noktalarıdır; değişim yanlısı sınıf ya da sınıfların, değişim karşıtı sınıf ya da sınıfları zor yoluyla devirmelerinde, ve böylece, toplumun temelindeki değişimin önünü açarak, ona bütün sonuçlarına varacak koşulları hazırlamalarında, bu değişmeye görülmedik bir hız kazandırmalarında ifadelerini bulurlar.

Sınıf mücadelesinin tarihsel evrimin itici gücü olmasının, ve bu evrimin, sıçramalı gelişmesini devrimlerde bulmasının özü ve esası budur. Toplumsal bir devrimin maddi temeli, yeni üretici güçlerle eski üretim ilişkileri arasında en yüksek derecesine varmış çelişme ve çatışmadır. Devrimin amacı bu çelişme ve çatışmayı zor yoluyla çözmektir. Bu çözümü sağlamakla devrim, tarihsel evrime muazzam bir gelişme gücü ve hızı kazandırır. İşte bu nedenle, "devrimler tarihin lokomotifleridir".

Özet olarak, toplumsal gelişmeyi nihai olarak belirleyen üretici güçler ile üretim ilişkileri arasındaki çelişme, sınıflı toplumlarda, temel sınıflar arasındaki karşıtlıkta ifadesini bulur ve uzlaşmaz sınıf mücadelelerine yol açar, ve ancak zor yoluyla, devrimle çözülür.

Ama bu yalnızca tarihsel evrimin sınıflı toplumlar dönemine özgüdür. Geleceğin komünist toplumunda sınıf karşıtlıkları ve mücadelesi olmayacaktır ama, bu söz konusu çelişme toplumsal evrimin temeli olarak yine var olacaktır. Zorunluluk dünyasından özgürlük dünyasına sıçramış ve toplumsal üretim süreci üzerinde bilinçli egemenliğini kurmuş, eşit ve özgür üreticilerden oluşan geleceğin komünist toplumu, üretici güçlerdeki gelişmeyi sürekli izleyerek, kendi üretim ilişkilerinde buna uygun değişimi her seferinde bilinçli olarak gerçekleştirecektir. Bu nedenle de, bu çelişmenin yarattığı toplumsal evrim hep barışçıl ve bilinçli olacaktır.

Üretici güçler ile üretim ilişkileri arasındaki çelişmenin, sınıflı toplumlarda sınıf karşıtlıklarında ifade bulması ile, onun toplum tarihi açısından sürekli niteliğini birbirine karıştıran, ve sınıf karşıtlıkları kalkacak diye bu çelişmenin de yok olacağın sanan Buharin'e, Lenin'in söyledikleri şunlardır: "Tamamen yanlış. Aykırılık (sınıf aykırılığı- H.F.) ve çelişme asla aynı şeyler değildir. Sosyalizmde birincisi yok olacak, fakat ikincisi kalacaktır." (Aktaran: Georges Gogniot)

D.Sesi'nin teorisyen yazarının formülü, Buharin'in görüşüne çok benziyor. İlginç olan bunun tek benzerlik olmamasıdır. Örneğin Buharin de, tıpkı teorisyenimiz gibi, toplumsal üretim sürecini salt teknik bir sürece indirgiyor, üretim ilişkilerinin varlığını ve bu ilişkilerin toplumsal ekonomik temeli oluşturduğunu unutuyordu (Stalin, Son Yazılar). Buharin'e haksızlık etmemek ve onu bizim çapsız teorisyenimizle aynı düzeye düşürmemek için belirtmek gerekiyor; Buharin bu yanlışlığı, yanlızca sosyalist toplum için yapıyordu. Çelişmenin ortadan kalktığını düşünmesi de bundandı. Ayrıca, sınıfları ve sınıf karşıtlıklarını üretim tarzının dışında düşünmek şeklindeki, teorisyenimize has idealist yavanlıklar

da, elbette Buharin çapında bir teorisyende yoktu, olamazdı.

Teorisyenimiz, "'toplumsal hareket'ten kastedilen siyasi harekettir" buyuruyor. Öyle mi dersiniz?

Öyle olup olmadığını daha sonra birlikte göreceğiz.

C- PASİFİZMİN TEORİSİ NASIL YAPILIR?

Teorisyenimizin, daha doğrusu bu aynı siyasal gruba mensup teorisyenlerimizin, kötü bir alışkanlığı var. Siyasal hasımlarının ya da ideolojik tartışmalarda muhatap aldıkları kişilerin görüşlerini eleştirmek yerine, çoğu kere keyfi olarak onlara mal ettikleri düşünceleri eleştirirler. Bu alışkanlık aynı zamanda bir "yöntem"dir de. Önce kafanda bazı hayali düşünceler yaratırsın, sonra bunları tırnak içine alarak muhatabının görüşleri olarak sunarsın, ve sonra da, kendi imalatın olan bu görüşlere veryansın edersin! Şimdiki teorisyen muhatabımız, bu kötü alışkanlığı ifrata vardırıyor. Beş sayfalık yazısında yalnızca bir yerde benim görüşlerimi doğru aktarıyor. Fakat eleştirmek için yaptığı bu biricik doğru aktarmada, saldırdığı görüşlerin bana değil, Lenin'e ve Stalin'e ait olduğunu, yani teorisyenimizin baltayı taşa vurduğunu görmek için biraz daha sabredelim. Teorisyenimizin yöntemi üzerine daha sonra da söyleyeceklerimiz olacak. Şimdilik şu kadarını belirtelim ki, bu yalnızca acizliktir. Zira bu, kişinin, karşısındakinin gerçek düşünceleri karşısında çaresiz olduğunu, onlarla savaşamadığını, bu nedenle de yapay, kendi çapsızlığına uygun, bizzat kendi imalatı görüşleri kendine hedef seçtiğini gösterir. Bu acizlik ürünü davranışın aynı zamanda, bir ideolojik mücadele ahlakı yoksunluğu, dosdoğru söylemek gerekirse, siyasal ahlaksızlık olduğunu da eklemek gerekiyor.

Şöyle bir düşünün; önünüzde bir yazı var. "İstikrar olanaklı mıdır?" başlığını taşıyan bu yazı (Ekim, Sayı:2, Kasım 87), boydan boya, başlık haline getirilmiş bu soruyu tartışıyor. Ve Türkiye'de, sermaye düzeninin istediği, umut ettiği istikrarı bulamayacağını, nesnel koşulların, olayların nesnel akışının ülkeyi bir devrimci bunalıma hazırlandığını, daha şimdiden bunun bir dizi belirtisinin ortaya çıktığını, yazısının ana fikri olarak işliyor.

"Siyasal Cephede Durum" arabaşlığı altında, şunları da söylüyor: "Bu durumda çatışma kaçınılmazdır... yığınlardaki sessizlik de tahammül sınırlarını çoktan aşmıştır. Bütün bunlar siyasal bunalımı daha geniş bir temel üzerinde yeniden üretmektedir. Ve yakın gelecekte 12 Eylül öncesi dönemden çok daha şiddetli, çok daha geniş ve derin yaşanacak bir siyasal bunalımın bir çok öğesi daha şimdiden belirginleşmiştir. İşçi sınıfı saflarındaki derin hoşnutsuzluk ve ortaya çıkan ilk kıpırdanışlar, Kürt halkının belirginleşen ulusal istemleri, Kürdistan'daki silahlı mücadele, öğrenci gençliğin huzursuzluğu, siyasal tutukluların direnişleri ve toplumdaki yankıları, halkın güçlenen demokratik istemleri, anayasa tartışmaları..." Ve yazı, "öte yandan da" diyerek karşı-devrim cephesini, devamında ise, bölgesel ve uluslararası çeşitli etkenleri sıralıyor ve tartışıyor.

Sonra yazının "Komünistlerin Görevleri" şeklindeki üçüncü arabaşlığı geliyor.

Bu başlık aynen şu cümlelerle başlıyor: "Yukardan beri söylenenler her devrimciyi iyimser kılacak bir tabloyu oluşturuyor. Öyledir; Türkiye kapitalizminin yaşadığı köklü ve çözümsüz sorunlara, burjuvazinin siyasal açmazlarına, işçi hareketindeki ilk gelişmelere ve Kürt halkının dışa vurmaya başlayan birikmiş öfkesine bakıp iyimser olmamak için hiçbir neden yoktur."

Yazının burasında, devrimin nesnel koşulları ile öznel koşulları arasındaki bağıntıya, Marksist-Leninist devrim teorisinin evrensel değer taşıyan bu en canalıcı sorununa sıra geldiğinde, bu konuda, Lenin ve Stalin'in içiçe olan görüşlerini aktarmak için şöyle bir bağlantı cümlesi kuruluyor: "Ne var ki, devrimin kendiliğinden gelmeyeceği, onu adım adım, santim santim hazırlayıp kazanmak gerektiğini Marksizm hep vurgulamıştır: 'Devrimin zaferi hiçbir zaman kendiliğinden gelmez. Onu hazırlamak ve ele geçirmek, kazanmak gerekir. Ve onu hazırlayabilecek ve kazanabilecek olan da yanlız, devrimci bir proletarya partisidir...' Stalin ve Lenin'den yapılan bu içiçe alıntı koca bir sayfa olarak sürüyor.

İşte burada, Stalin ve Lenin'e sözü bırakmak amacıyla kurulan, ve gerçekte, Stalin'in ilk iki cümlesinin tekrarından başka bir şey olmayan bağlantı cümlesindeki kalem sürçmesi ("devrimin zaferinin kendiliğinden gelmeyeceği" yerine, "devrimin kendiliğinden gelmeyeceği" ifadesi) üzerine, teorisyenimiz, beni tahrifatçılıkla suçluyor. İyi ama benimki yanlızca bir giriş cümlesi, ardından Lenin'in ve Stalin'in görüşleri tam sayfa halinde veriliyor; hiç böyle tahrifat görülmüş müdür? Öte yandan, "İktisadi-sosyal-siyasal dinamiklerin Türkiye'yi devrimci bir bunalıma hazırladığı" (s.22) fikri, benim yazımın temel fikri. Bunu anlamak için

ortalama bir okuyucu olmak yeterli. Geriye, devrimin "nesnel" ve "öznel" koşulları kavramları kalıyor. Teorisyenimizin bu kavramlardan hiçbir şey anlamadığını ayrıca göreceğiz.

Fakat o beni yanlızca tahrifatçılıkla da suçlamıyor, daha önemlisi, aynen şunları söylüyor: "H.Fırat, işçi ve emekçiler henüz bunlardan çok uzak olduğu için, 'yakın bir dönemde' şiddetli bir çatışmaya girilmesini beklememek gerektiği ahkamını kesiyor". Oysa yeniden okuyalım, bakalım ne diyor H.Fırat: "Bu durumda çatışma kaçınılmazdır... Bütün bunlar siyasal bunalımı daha geniş bir temelde yeniden üretmektedir. Ve yakın gelecekte 12 Eylül öncesi dönemden çok daha şiddetli, çok daha geniş ve derin yaşanacak bir siyasal bunalımın bir çok öğesi daha şimdiden belirginleşmiştir."

H.Fırat'ın yazısının ana fikri, H.Fırat'a karşı kullanılıyor ve bunun adı da ideolojik mücadele oluyor. Ve en iyi, TDKP'lilerin tanıdığı bu "köylü" kafalı DSP kuyrukçusu, kalkıp devrimcileri pasifizmin teorisini yapmakla suçluyor.

H.Fırat, burjuvazinin açmazlarının yanısıra, işçi hareketinde, Kürt ulusal hareketinde, ve öğrenci hareketindeki gelişmeleri örnek gösterip, her devrimciyi iyimser kılacak olgulara parmak basarak, komünistleri ve devrimcileri "zor"u başarmaya, kitlelerin hareketinin gerisinde kalmayarak, devrimin zaferini hazırlamaya çağırıyor. Bunun adı "pasifizmin teorisi" oluyor. Fakat teorisyenimizin sözü edilen yazısında yer alan, kitle hareketinin, tabandaki birikim ve gelişmelerin nabzını kaybetmenin göstergesi şu subjektif yaveler "aktivizmin teorisi" oluyor, dinleyelim: "Yasal grevlerin yaygınlaşması ve grev tehditleri, işçilerin ücretlerini ve sosyal haklarını artırdı. Böylece işçilerde daha çetin mücadeleler için birikmiş olan potansiyeli eritmeye başladı." (D.Sesi, sayı 59, s.28)

Pasifizmin teorisi asıl böyle yapılır! İşçilerin ücretlerinin ve sosyal haklarının arttığını ve böylece onların sukünete girdiğini, bugün, işçileri satan Türk-İş'in hain sendika ağaları bile ileri süremiyor, ama dünün bu DSP kuyrukçusu ileri sürebiliyor. İşçiler bir takım haklar alıp sakinleştiğine göre, teorisyenimize de, son yedi yıldır yaptığını yapmak, kollarını kavuşturup beklemek kalıyor.

Teorisyenimiz pasifizmin teorisini ilk kez yapmıyor. O daha önce de, yığınlardaki hoşnutsuzluğun bir devrimci kıpırdanışı mayaladığı, işçi sınıfının hoşnutsuzluğunun ilk belirtileriyle ortaya çıktığı bir dönemde de (1984 sonu), "toplum sağa kaymıştır", "faşizmin kitle temeli genişlemiştir", "rejim oturmuştur" vb. bilimsel olmayan gerici görüşleriyle pasifizmin teorisini yapmıştı. (Bkz. Kasım 1984 tarihli DSP broşürü). Kendi umutsuzluğunun ve yığınlara inançsızlığının ifadesi bu gerici teorilerin siyasal sonuçları, onu DSP kuyrukçuluğunu teorize etmeye götürmüştü. Bugün, dünkü reformist dalkavuklarının bile "yeni Feyzioğlu" diyerek aşırı gerici düzen yanlısı davranışlarına parmak bastığı Ecevit ve DSP'si hakkında bakın teorisyenimiz daha önceleri neler diyordu: "Demek ki, burjuva demokrasisinden yana olmak, demokrasi düşmanı faşizm ve gericiliği tasfiye edip demokratik hak ve özgürlüklerin fiili olarak kazanılmasına bağlıdır."

"Ecevit ve çevresi 12 Eylül darbesi sonucu kısmen bu gerçeği anlamaya başladılar. 'Demokrasi tepeden inme verilmez, aşağıdan yukarıya elde edilir' görüşleri savunulmaya çalışılıyor..." (s.33)

"Faşizmi 'dönüşümcü' (bu söz reformist dememeye özen gösterildiği için kullanılıyor. H.F.) yollarla tasfiye etmeye amaçlayanların bu yanılgılarına rağmen onlarla demokrasiyi savunma konusunda birleşebiliriz. Bundan ötürü henüz kurulma aşamasında olan DSP hareketine karşı ilgisiz kalmamalıyız. Demokrasi talebini savunma konusunda birlikte hareket etmenin yollarını aramalıyız." (s.63, abç.)

Ecevit'in reformist demagojilerinin bu reformist tasfiyeci yankıları, "Türkiye'de Siyasi Durum" başlıklı ve TDKP-MK imzalı, teorisyenimizin kaleminden çıkma broşürde yer alıyor.

Küçük-burjuva popülizmi ve onun devrim teorisi, uygun koşullarda teslimiyetin ve burjuva kuyrukçuluğunun teorisine, ve "burjuva demokrasisi" programına, işte böyle dönüşür. Bu durum, öteki teorisyenin, Z.Ekrem'in dikkatine özellikle sunulur.

Geçmeden şunu da ekleyelim, yukarıda adı geçen broşürde, bir yandan Ecevit'e bu demokrasi savaşçısı payeleri biçilirken, öte yandan PKK'nın yürüttüğü gerilla mücadelesi, "Türkiye Kürdistanı'ndaki provakasyon" hareketi diye karalanıyordu. Bugün, kendi tabanına, kamuoyuna, yığınlara hiçbir açıklama yapılmadan, oportünist bir tornistanla, aynı hareketin övgüsü yapılıyor. (D.Sesi, sayı 58)

Ya "Leninist siyasal ciddiyet"? Ama o küçük-burjuva popülizmine özgü değil ki!

Burada söylediklerimiz, "pasifizmin teorisi nasıl yapılır" sorusuna, yalnızca bir ilk giriş niteliğinde. Pasifizmin teorisinin nasıl yapıldığını, biz asıl, öznel ve nesnel süreçler, kendiliğinden hareket ve bilinç, sınıf ve önderlik, devrimin nesnel ve öznel koşulları vb.

sorunları, teorisyenimizin bu sorunlarla ilgili görüşlerini ele alırken göreceğiz.

D- SİYASAL SÜREÇLER ÖZNEL SÜREÇLER MİDİR?

Teorisyenimizin teorik yavanlıklarını incelemeyi sürdürüyoruz.

Yeni aktarmayı, sözlerinin bütünlüğü kaybolmasın diye, daha önce yaptığımız aktarmanın son cümlelerini yineleyerek yapıyoruz:

"Sınıflar mücadelesinin başladığı yer, toplumun nesnel değil, öznel koşullarıdır ve siyaset alanına girer. 'Toplumsal hareket'ten kastedilen siyasi harekettir. H.Fırat'a göre siyaset 'nesnel' bir olgudur: 'Toplumsal hareketin nesnel yönü yalnızca, onun ekonomik temeli değildir. Toplumda süren sınıf çatışmaları, proletaryanın ve diğer emekçi sınıfların kendiliğinden hareketleri vb. bunlar da hareketin insan iradesinden bağımsız, belirli yasalarına göre gelişen nesnel yanını oluşturur' diye buyuruyor H.Fırat" (s.30). Ve bir örnekle devam ediyor teorisyenimiz: "Yani, burjuvaziye karşı ücret talebiyle greve giden işçinin eyleminin, onun mevcut bilincinden bağımsız oluştuğunu söyleyebiliyor."

Aradan geçen 90 seneye rağmen, yine o ünlü "grevci işçi" örneği! Tüm ekonomistlerin ve kuyrukçularının kafası, demek ki, örnekler verirken bile, aynı şekilde çalışıyor. Tıpkı popülist devrim ve parti anlayışını haklı göstermek için, TKP-ML Hareketi yöneticileriyle Z.Ekrem'in, birbirinden bağımsız ve habersiz şu aynı "Arnavutluk" örneğini kullanmaları gibi. Kendiliğinden hareket ve sınıf bilinci sorununu tartışırken, bu ünlü "grevci işçi" örneğini ele alma olanağı bulacağız.

Biz şimdi teorisyenimize dönelim ve onu biraz daha dinleyelim:

"İşçi sınıfının kendiliğinden mücadelesinin komünist partisinin iradesi dışında ve ondan bağımsız olarak ortaya çıkması, onun bir nesnel olgu olduğunu göstermez."

"'Bu iktisadi temel üzerinde oluşan sınıf mücadeleleri, siyasi süreçler, kendiliğinden sınıf hareketleri vb. de tek tek sınıfların iradesinden bağımsız nesnel süreçlerdir' diyen H.Fırat, toplumsal olarak öznel olan koşulları, nesnel sürecin içine sokabiliyor." (s.31)

Umarız, teorisyenimizin kelamı yeterli açıklıkta anlaşılmıştır.

O halde şimdi sıra bizde.

Stalin'in "Strateji ve Taktik" isimli, bir dizi makaleden oluşan, derleme bir kitabı var. Gerçi revizyonistler, Troçkistler ve, 12 Eylül döneminin ürünü yeni Kautskistler öyle düşünmezler ama, bütün Marksistler ve gerçek devrimciler bilirler ki, strateji ve taktik sorunları söz konusu olduğunda ilk başvurulacak eserlerden biridir bu kitap.

Kişi eğer çalakalem yazan "köylü" kafalı bir teori kalpazanı değil de, asgari sorumluluk sahibi bir devrimciyse, strateji ve taktik sorunlarıyla, devrimci proletarya hareketinin önderlik sorunlarıyla ilgili bir tartışmada, mutlaka döner bu kitaba yeniden bir bakar. Ve baktığında, orada, "Temel Görüşler" arabaşlığı altında aynen şu sözlerle karşılaşır:

"Siyasal strateji de, tıpkı taktik gibi işçi hareketiyle ilgilenir. Ama işçi hareketi iki unsurdan oluşur: Nesnel ya da kendiliğinden unsur ve öznel ya da bilinçli unsur. Nesnel, kendiliğinden unsur proletaryanın bilinçli ve yönlendirici iradesinden bağımsız olarak oluşan süreçler grubudur. (abç.) Ülkenin ekonomik gelişmesi, eski iktidarın parçalanarak dağılması, proletaryanın ve onun çevresindeki sınıfların kendiliğinden hareketleri, sınıfların çatışmaları vb. (abç.), tüm bunlar, gelişmeleri, proletaryanın iradesine bağlı olmayan olgulardır; İşte hareketin nesnel (abç) yanı budur. Stratejinin bu süreçlerle bir ilgisi yoktur; çünkü bunları ne durdurabilir ne de değiştirebilir, yalnızca gözönüne alabilir ve onlardan hareket edebilir..."

"Ama hareketin bir de öznel, bilinçli yanı vardır. Hareketin öznel yanı, hareketin kendiliğinden süreçlerinin işçilerin bilincine yansımasıdır; proletaryanın belirli bir hedefe yönelik bilinçli ve planlı hareketidir (abç.). Hareketin bu yanı esasında, onun nesnel yanından farklı olarak tümüyle strateji ve taktiğin belirleyici etkisine tabi olmasıyla bizi ilgilendirmektedir..." (Strateji ve Taktik, Yıldız Yayınevi, s.41)

Demek ki, H.Fırat değil, Stalin "buyuruyor". Bu, teorisyenimizin baltayı taşa vurduğunun resmidir. Böylece H.Fırat'ı hedef alan bütün o bayağı sözlerin, gerçek hedefi Stalin ve, az sonra kanıtlarıyla göreceğimiz gibi, Lenin'in kendisi olmaktadır.

Stalin, yukarıya aktarılan görüşlerinin girişinde, şu alçakgönüllü açıklamayı yapar: "Bununla birlikte, bu yazının, Rus Parti basınında yönetici yoldaşlarımızın bir çok kez söylediklerileriyle kıyaslanınca yeni bir şey koymak iddiasında olmadığını söylemeyi de gerekli görüyorum. Bu yazı, Lenin yoldaşın temel görüşlerinin (abç.) kısaltılmış ve şematik bir açıklamasıdır." (s.40-41)

Stalin'in bu sözleri doğru mudur? Stalin, Lenin'in "temel görüşlerini" mi özetlemiştir? Kendi katkısını alçakgönül-

lüce bir yana bıraktığını unutmamak kaydıyla, Stalin'in söyledikleri kuşkusuz bütünüyle doğrudur. Kaldı ki, bu yazı, zaten Lenin'in sağlığında, Mart 1923'te, parti organı Pravda'da yayınlanmıştır.

Aslında bu açıklamalar gereksiz. Lenin'i anlamış herkes, Stalin'in, Lenin'-in "temel görüşlerini" esas aldığını bilir.

Lenin'in bir çok temel eseri, doğrudan devrim yasalarını tartışır. Bunlardan ikisinde, "İkinci Enternasyonalin Çöküşü" makalesi ile "'Sol' Komünizm Bir Çocukluk Hastalığı" kitabında, "devrim konusunda-ki Marksist görüşler"in en özlü bir anlatımı da yer almaktadır.

Bizim teorisyen geçinen hamkafa, Leninist değil popülist olduğu için, Lenin'den hiçbir şey anlamamıştır; ve bu nedenle, yukarıda H.Fırat'a karşı söy-lenenlere aynen şöyle devam eder: "Oysa, nesnel olgular tarafından belirlenen sınıf mücadelesinin kendisi insan iradesinin ürünüdür. Siyasi sürecin nesnel olduğunu söylemek ise, başlı başına bir acaiplik-tir." (s.31, abç.)

Teorisyenimizin, toplumsal altyapı ve toplumsal üstyapı kavramlarından bir şey anlamadığını daha önce görmüştük. Şimdi de onun, nesnel ve öznel kavramlarından bir şey anlamamış, onları, altyapı ve üstyapı kavramları ile karıştırmış olduğunu görüyoruz. O bu kavramları izafi değil, mutlak sanıyor. Şimdilik konuyu dağıtmamak için, bu tartışmayı bir başka ara başlığa erteliyoruz.

Siyasal süreçlerin nesnel olup olmadığını anlamak için, Lenin'e bakalım.

Lenin'in "İkinci Enternasyonalin Çöküşü" makalesini bir çok kimse bilir. Bu makalenin bir yerinde, Lenin sözü "devrimci durum" sorununa getirir ve devrimci durumun "üç ana belirtisi"ni bize sıralar. O, ekonomik krize değinmeye gerek bile görmez; asıl vurguladığı bu temel üzerinde meydana gelen sınıf hareketleri ya da siyasal süreçlerdir. "Üç ana belirti", "yukarıdaki" ve "aşağıdaki" sınıfların konum ve davranışlarındaki değişmelerdir.

Lenin bu değişmeleri aynen şöyle tanımlar: "Yalnızca tek tek grupların ve partilerin değil, ayrı ayrı sınıfların iradesinden de bağımsız olan bu nesnel değişmeler olmaksızın, genel kural olarak bir devrim olanaksızdır. Bu nesnel değişikliklerin hepsine birden, devrim durumu denilmektedir."

Teorisyenimiz tarafından suçlanan H.Fırat'ın sözleri ise, aynen şöyle: "Bu iktisadi temel üzerinde oluşan sınıf mücadeleleri, siyasi süreçler, kendiliğin-den sınıf hareketleri vb. de tek tek grupların, partilerin ve tek tek sınıfla-rın iradesinden bağımsız nesnel süreçler-dir." (Küçük-Burjuva Popülizmi ve Proleter Sosyalizmi, s.135)

Peki, teorisyenimizin kendi yargısı nasıldı: "Oysa, nesnel olgular tarafından belirlenen sınıf mücadelesinin kendisi insan iradesinin ürünüdür. Siyasi sürecin nesnel olduğunu söylemek ise, başlıbaşına bir acaipliktir." (D.Sesi, sayı:59, s.31)

Kişi kendi kafası almıyor diye bilimsel bir gerçeğe, "başlıbaşına bir acaiplik-tir" diyerek karşı çıkmaz. Zira cahilliğin kanıt olamayacağı, Spinoza'dan beri sayısız kere tekrarlanmıştır. Bilimsel bir tartışmada, "bilinç", "irade", "siyaset" vb. temel kavramlar, kendi teorik-felsefi içerikleriyle değil de, sokaktaki adamın kavrayışıyla ele alınırlarsa, elbette siyasal süreçlerin nesnelliği, kişiye "başlıbaşına bir acaiplik" gibi görünür. Örneğin, öyle ya, halk kitleleri sandık başına giderek, kendi "bilinç"leri ve "irade"leriyle siyasal bir olaya, seçime katılmışlardır, ve bu "bilinçli" ve "iradi" katılım şu veya bu gerici partiyi iktidar yapmıştır! Bu durumda, "halkımız bizi kendi siyasal tercihiyle, kendi iradesiyle iktidar yapmıştır" diyen gerici liderler demagoji yapmıyor, gerçeği söylüyorlardır!

Sokaktaki adamın kavramları kişiyi işte böyle, burjuva yalanlarının onaylayıcısı durumuna düşürür. Lenin, işte böylesi kuyrukçu hamkafaları, beyler, "bilinç vardır, bilinç vardır", "siyaset vardır, siyaset vardır", "irade vardır, irade vardır" diye sayısız defa uyarmıştır. Öyle durumlar olur ki, işçilerin mücadelesi burjuvaziye karşı çok sert biçimler bile alabilir, fakat bu eylemlerin kendisi belirli bir bilinçlenmeyi ifade etse bile, işçilerin bilinci en genel planda burjuva bilincin sınırları içinde kalır. Anarko-Sendikalizm denilen akım, bunun bir çok örneğini sunar. Farklı bir örnek, bizim en militan ve en kitlesel işçi hareketimiz olan 15-16 Haziran eylemidir. İşçiler tankların üzerine yürüdüler ama, ellerinde kızıl bayraklar değil, Türk bayrakları vardı. Bu nedenle biz, bu işçi eylemini şanlı olarak değerlendirmekle birlikte, onun kendiliğinden bir eylem olduğunu bir an bile unutmayız. Teorisyenimiz, nesnel, öznel, bilinç, irade, kendiliğinden hareket vb. kavramlarda, ekonomist ve kuyrukçu bir konumdadır. Bunu ayrıntılarıyla göreceğiz.

Biz yine Lenin'e dönelim. Yukarıda, Lenin'den, H.Fırat'tan ve teorisyenimizden peşpeşe yapılmış aktarmaların en açık ve en özet sonucu şudur: Teorisyenimiz bir kere daha baltayı taşa vurmuştur; H.Fırat, Lenin'in izindedir; teorisyenimiz ise, yalnızca iradeci-idealist bir şarlatandır. Teorisyen geçinen bu kişi,

öylesine bir kafa karışıklığı içindedir ki, yazısının girişinde, bir kalem sürçmesini bahane ederek, muhatabını haksız yere devrimi "öznel" bir olay olarak görmekle, yani iradecilikle suçlar. Ama yalnızca dört sayfa ötede, devrim denilen olayın, siyasal mücadelenin en yoğunlaşmış ifadesinden başka bir şey olmadığı gerçeğini unutarak, siyasal sürecin "nesnel" değil, "öznel" olduğunu iddia eder, ve aynı muhatabını, bu aynı konuda, fakat bu sefer tersten, siyasal süreçleri nesnel görmekle suçlar.

O öylesine sığ ve metafizik bir mantığa sahiptir ki, toplumsal hareketi siyasal harekete indirger. Siyasal hareketi ise, bilinçli harekete, yani "öznel etken"e indirger. Bunu da, toplumsal değişmeyi "yaratan" etken olarak görür. Böylece Marksizm adına, "toplumun iktisadi biçimlenişinin evrimini doğal tarihin bir süreci olarak gören benim görüşüm" (Marks, Kapital'e Önsöz) şeklindeki Marksist tarih görüşü güme gider.

Toplumsal süreçler siyasal süreçlere indirgenemez, siyasal süreçleri içerir. Siyasal süreçler öznel süreçlere indirgenemez, öznel süreçleri içerir. Bunları anlayabilmek için, her şeyden önce biraz olsun diyalektik bilmek gerekiyor. Fakat bu kadarı yetmez, ek olarak idealist değil, diyalektik-materyalist bir konumda olmak da gerekiyor.

Devrimci durumu ortaya çıkaran nesnel siyasal süreçleri özetleyen Lenin devam ediyor: "Bir devrim, ancak, yukarıda sayılan nesnel değişmelerin yanısıra öznel bir değişme de olursa, yani, bunalımlı dönemlerde bile zorlanmadığı taktirde 'devrilmeyen' eski hükümeti yıkacak (ya da uzaklaştıracak) güçte bir devrimci sınıfın yığın eylemi yapmaya gücü yetmesi halinde meydana gelir."

Devrim üzerine bu aynı görüşlerin yeniden işlendiği, proletarya devrimi açısından somutlandığı "Sol" Komünizm" isimli kitabında, Lenin, bu aynı "öznel etken"i şöyle tanımlıyor: "Böylece bir devrimin olabilmesi için, ilkin, işçilerin çoğunluğunun (hiç değilse, bilinçlenmiş olan ve aklı eren, siyasal bakımdan etkin işçilerin çoğunluğunun) devrimin gereğini tam olarak anlamış olmaları ve uğruna yaşamlarını feda etmeye hazır olmaları gerekir."(95)

Lenin'in, kendisi nesnel siyasal bir süreç olan devrimin, "öznel etken"i olarak, proletaryanın bilinç ve örgütlenme düzeyini gördüğünü anlamak için çok akıllı olmaya gerek yok. Teorisyenimizin kendisi de, doğrusu bir zamanlar bunu genel olarak doğru anlamış ve Mahir Çayan'ın iradeci görüşlerine karşı iyi kötü savunmuştu. (P.Bayrağı, sayı: 4, s.65-76) Ama kişi anlayarak değil, ezberleyerek öğrenince ve araya "12 Eylül şoku" benzeri dönemler girince, demek ki, öğrendiklerini unutabiliyor. Kitlelere inançsızlık ve devrim konusundaki umutsuzluğun yarattığı tembel, hımbıl, bezgin ruh hali de dönüp kendi yazdıklarına bile bakmayı engelliyor. İşte böyle bezgin ve "yorgun savaşçı"lar kalkıp komünistleri "pasifizmin teorisi"ni yapmakla ya da örneğin "inkarcı-tasfiyeci" olmakla suçlayabiliyorlar.

Şimdilik geriye şu soru kalıyor: Öznel süreçleri içermekle birlikte onlardan ibaret olmayan ve asla onlara indirgenemeyen siyasal süreçlerin nesnelliği, yalnızca, Lenin ya da Stalin bazı eserlerinde böyle dediler diye mi, doğrudur? Kesinlikle! Lenin ve Stalin'in şu veya bu ifadesini tanık olarak tutarak, sorunu çözümlenmiş sayıp aradan sıyrılmak, yalnızca, TDKP teorisyenlerinin bazı eski kötü alışkanlıklarını tekrarlamak olur. Bu nedenle sorunu ayrı bir bölümde yeniden tartışacağız. Orada toplumsal hareketin siyasal harekete, siyasal hareketin ise öznel koşullara neden indirgenemeyeceğini tartışma olanağını bulacağız. Bu sonuncusu hakkında şimdilik yalnızca, birbirine bağlı iki noktayı belirtelim. Siyasal süreçler öznel süreçler değildir, zira, şu veya bu "irade"nin ürünü olarak değil, farklı "irade"lerin bir bileşkesi olarak doğarlar, ve bu gerçeğin kendisi, siyasal süreçleri "yalnızca tek tek grupların ve partilerin değil, ayrı sınıfların iradesinden de bağımsız olan" (Lenin) nesnel süreçler haline getirir.

Bu, birincisi. İkincisi, baskı ve sömürünün etkisiyle çoğu kere kendiliğinden siyasal eyleme katılan, yani "'barışta' soyulmalarına hiç seslerini çıkarmadan katlanan, ama ortalığın karıştığı zamanlarda hem bunalımın yarattığı koşullarla ve hem de bizzat 'üstteki sınıfların' bağımsız tarihsel bir eyleme sürükledikleri" (Lenin) yığınların iradeleri, her zaman kendi gerçek iradelerini, bağımsız ve bilinçli sınıf iradelerini yansıtmaz. Bu ikincisini anlayamayan, örneğin, İran halk hareketinin neden mollaların denetimine girdiğini ve gerici bir islami rejime yol açtığını anlayamaz.

Son olarak bu bölümü bitirmeden tekrarlayalım ki, teorisyenimizin talihsizliği, bir kere daha aynı şeyden, bilimin kavramlarıyla sokaktaki adamın kavramlarını birbirine karıştırmasından geliyor. Sokaktaki adamın bilinci gerçekte, genellikle ve kaçınılmaz olarak bir burjuva bilinci olduğu için, bu bilincin ifadesi kavramları kullanmak teorisyenimizi burjuva bilimin tuzağına düşürüyor. Bu kendini en açık "bilinç", "irade", "siya-

set" vb. kavramlarda gösteriyor.

Bundan dolayıdır ki, örneğin, siyasal sürecin "öznel" bir süreç olduğunu göstermek için, bize aynen şunları söyleyebiliyor: "İnsan bilincinin dışında siyasi süreç olmaz". Elbette! Fakat bu darkafalı unutuyor ki, bu aynı kaba mantıkla iş görürsen, şu sözler de bütünüyle doğrudur: "İnsan bilincinin dışında üretim süreci, iktisadi süreç olmaz"! Evrim insanı hayvanlar dünyasının üstüne yükselteli ve ilk üretken faaliyetleri onun beynini geliştireliberi, insanoğlunun hiçbir toplumsal faaliyet alanı yoktur ki, bu faaliyette onun bilinci rol oynamasın.

Teorisyenimiz Marksizmi hiç anlamadığı, onu madde ile bilincin birliği gibi basit formüllere indirgediği için, kalkıp bize o ünlü "grevci işçi" örneğini verebiliyor. Onun tarihteki öncelleri, Lenin'in o nükteli ifadesi ile, "ardından kimsenin gözyaşı dökmediği müteveffa ekonomistler" de, tam da bu aynı mantıkla hareket ediyorlardı, ve bu onlara kendiliğinden hareket önünde yerlere kapanmaya, burjuva kuyrukçuluğunu teorize etmeye götürüyordu. Aynı kafa ile Menşevikler, ünlü "grevci işçi"nin davranışını bilincinden nasıl ayırırsınız diyerek, Lenin ve Bolşevikleri suçluyorlar ve "grevci işçi"mizi partiye öneriyorlardı. Lenin'in Ne Yapmalı'sı, madde ile bilincin birliği basit gerçeğini çarpıtarak, Marksizmi gülünç bir karikatüre, burjuva kuyrukçuluğunun teorisine dönüştüren, kendiliğinden hareket önünde secdeye varan (öyle ya, her hareket nasılsa "iradi" ve "bilinçli"dir), işçi hareketini burjuva bilincin ve burjuva "siyasal süreç"lerin sınırlarına mahkum eden ekonomistlere karşı yazılmıştır. Yığınların kendiliğinden hareketlerini nesnel değil, öznel yani bilinçli süreçler olarak değerlendiren teorisyenlerimiz, ekonomistlere ne kadar atıp tutsa da, gerçekte onlarla anı muhakemeye, aynı kafa yapısına sahiptir. Bu konuda bize öyle zengin bir malzeme sunmaktadır ki, biz bunu ancak bir kaç ayrı arabaşlık altında inceleyebiliriz.

O zaman birlikte göreceğiz ki, bir dizi temel teorik sorunda iradeci-idealist bir konumda gördüğümüz teorisyenimiz, politika sorunlarında sanılabileceği gibi iradeci "sol" bir konumda değil, tam tersine sağcılığın, edilgenliğin, burjuva kuyrukçuluğunun göbeğindedir. Gerçi teorisyenimiz bundan hoşlanmayacaktır; o kendisinin "solcu" olarak nitelenmesini sever ve ister; zira bu onun için psikolojik bir ihtiyaçtır; kendi gerçek sağcı ve kuyrukçu politik konumunda, ruhunu okşayan bir manevi tatmin aracıdır. Fakat biz onu bu zevkten yoksun bırakacağız. Zira gerçek her zaman gerçektir ve neyse odur. Pratiğin kendisi teorisyenimizin ve öteki önderlerimizin politik pratik planda ne olup olmadıklarını yeterli açıklıkta göstermiştir. Feuerbach Üzerine Tezler'in ikincisinde, bize, bu tür tartışmaları ancak "pratik" bir çözüme bağlar diye öğretildiğine göre, ve pratik, üstelik on yılı aşkın bir hayli zengin bir pratik, her şeyi "ayan-beyan" ortaya serdiğine göre, öteki teorisyenimiz bizi daha önce buna zorlamış olsa bile, bu konuda yeni bir tartışma gereksiz ve "skolastik" olacaktır.

Merak edilip sorulabilir, peki D.Sesi yazarı hiç mi doğru bir şey söylememiştir bu yazısında. Elbette söylemiştir. Örneğin şunları: "Bir komünist için en başta gelen görev, devrim ve sınıf mücadelesinin kanunlarını iyi bilmektir."

(DEVAM EDECEK)

ÇELİK İŞÇİLERİ...

(Baştarafı s.30'da)

lımın, üretim yetersizliğinden değil, aşırı üretimden, üretilen malların elde kalmasından, pazara sürülememesinden ileri geldiğini itiraf etmek zorunda kaldılar. İşverenin kendi açıklamalarına göre, Krupp, 1980-1982'de 2 milyar mark, 1987 yılında ise 100 milyon mark zarar etmişti.

Bunalımın temelinde üretimin toplumsal niteliği ile, mülkiyetin özel niteliği yatmaktadır. Bu, kendini, azami kar için sınırsız üretim yapılmasında, buna karşılık metaların sermayeye dönüşemeyip elde kalması şeklinde göstermektedir.

Aşırı üretim bunalımının en önemli göstergeleri, iç ve dış ticaretin durma noktasına gelmesi ve bunu takip eden ticaret savaşı, fabrikaların kapanması, işsizliğin yaygınlaşması ve işçilerin alım gücünün hızla düşmesidir. Bugün yaşanan da bundan başka bir şey değildir.

Almanya'da, Krupp gibi, en büyük tekellerden birinin en büyük fabrikasını kapatması, Almanya'da işsizliğin 2 milyondan fazla bir rakama ulaşması, özellikle, dünya çapında ABD-Japonya-Avrupa üçgeninde ticaret savaşının artması, emperyalistlerin birbirini gümrük duvarlarını yükseltmekle tehdit etmesi, artan ticaret açıkları, son borsa krizi vb. bütün bunlar kapitalizmin yeni, genel ve derin bir krize doğru yol aldığının göstergeleridir.

KEMAL DOĞRU

Stalin ve "Diyalektik ve Tarihi Materyalizm"

U.ZAFER

İKİNCİ BÖLÜM

Marksist felsefi materyalizmin temel ilkeleri konusunda Stalin dünyanın maddi birliği ile söze başlar. Dünyayı ne bir üstün evrensel ruh, ne de bir ilahi irade yaratmıştır. Dünya, tüm evren, hareket halindeki maddenin çok çeşitli biçimlerinin birliğidir. Her değişim ve gelişim maddi yasalara göre olur. Materyalizm (idealizmin tersine) gerçeklerin dışına çıkmaz. Stalin burada Engels'i aktarır: "Materyalist doğa anlayışı doğayı, yabancı herhangi bir unsur katmaksızın, sadece olduğu gibi kavramaktan başka bir şey değildir."(11)

Gerçekten varolana değil, düşüncede olana öncelik tanıyan idealizm, son tahlilde, bir "fikrin" dünyayı yönettiğini savunur. Böyle bir fikir dünyadan bağımsızdır. Materyalizme göre dünya her fikirden bağımsızdır ve öncedir. Fikir ancak insanda olur. Stalin'in deyişiyle: "Yalnız zihninizin gerçekten varolduğunu; maddi dünyanın, varlığın, doğanın ancak zihnimizde, duyularımızda, fikir ve tasavvurlarımızda varolduğunu söyleyen idealizme karşı Marksist materyalist felsefe, maddenin, doğanın, varlığın zihnimizin dışında ve ondan bağımsız bir objektif gerçeklik olduğunu ileri sürer." (12)

İdealizmin bir özelliği de insan aklının bilme yeteneğine güvensizliği ve dünyada hiçbir zaman bilinemeyecek şeylerin olduğunu söylemesidir. İdealizme göre bilinemeyecek şeylerin olduğunu biliriz ama bunlar soru olarak kalır. (Evren nasıl meydana geldi? Sonlu mudur, sonsuz mu? Hayat nasıl başladı? vb.)

Materyalizm, her şeyi olduğu gibi insan bilgisini de tarihliliği içinde ele aldığından, mutlak bilinemez şeylerin varolduğunu reddeder. Materyalizm için yalnız "henüz bilmediğimiz, gelecekte bilginin ilerlemesiyle çözümleyebileceğimiz sorunlar vardır." Örneğin bir çok hastalığın mikroplardan ileri geldiğinin bilinmediği zamanlarda bir veba salgını bilinmeyen gizli bir kuvvetin, tanrının öfkesi diye yorumlanırdı. Bugün ise bu hastalığın sebebi biliniyor ve tedbir alınıyor. Kanserin sebebi tam olarak henüz bilinmiyor ama bilinmesine doğru adımlar atılıyor. Felsefi materyalizmin insan bilgisine güveni sarsılmaz.

Burjuva ideologları toplum tarihinin bir bilim olamayacağını, toplumun belli yasalara göre gelişmediğini, hatta gelişmekten söz edilemeyeceğini sık sık söylerler. Bu tez, burjuva hayat tarzının en tipik ideolojik yansımalarından biridir. Toplumun bilimi olmazsa, toplumun geliştiği, ilerlediği de söylenemez. O zaman mevcut düzene tutunmaktan, o düzeni bütün kokuşmuşluğuna rağmen ayakta tutmaktan başka yapılacak iş kalmaz. Devrim bir yenilik getirmeyeceğine göre hem lüzumsuz hem de şimdiye kadar kurulmuş olanı yıkması bakımından zararlıdır.

Felsefi materyalizm burjuva idealizmin bu uyuşturucu reçetesini reddeder. "Toplumsal hayattaki olguların tüm karmaşıklığına rağmen toplum tarihi bilimi, sözgelimi biyoloji kadar kesin bir bilim olabilir ve toplumun gelişim yasalarından pratik amaçlar için yararlanabilir."(13)

Proletarya partisi için bu çok önemlidir:

"Öyleyse proletarya partisi pratik faaliyetinde, yönünü rastgele itilimlere göre değil, toplumun gelişim yasalarına ve bu yasalardan elde ettiği pratik çıkarımlara göre çizmelidir.

"Böylece, sosyalizm insanlık için daha iyi bir gelecek düşü olmaktan çıkarak bir bilim haline gelir.

"Öyleyse bilimle pratik eylem, teoriyle pratik arasındaki bağ, onların birliği, proletarya partisinin yön gösteren yıldızı olmalıdır."(14)

Stalin, Marks'ın "insanların varlığını belirleyen bilinçleri değil, tersine bilinçlerini belirleyen toplumsal varlıklarıdır" ünlü sözünden proletarya partisi için gerekli sonuçları çıkarır: "Proletarya partisi, siyasette yanlış yapmamak, başıboş hayalci durumuna düşmemek için eylemlerini soyut 'insan aklının ilkeleri'ne değil, toplumsal gelişimin belirleyici gücü olarak toplumun somut maddi hayat şartlarına dayandırmalı; 'büyük adamlar'ın iyi niyetlerine değil, toplumun maddi hayatının gelişiminin gerçek ihtiyaçlarına dayandırmalı."(15)

Bu sözlerin doğruluğunu kendi toplumumuzda yaşıyoruz. Bir takım sahte "büyük adamlar" emekçi kitlelere "mutlu yarınlar" vaadediyorlar, ama mutlu yarının, sömürücüleri ezmekle kurulacağı onlara hatırlatıldığında bu "büyük adamlar" kapitalist efendileri uğruna kitlelere saldırıyor, iyi niyetlerinin gerçek yüzünü gösteriyorlar. "Birlik ve beraberlik" aldatmacasıyla, bu olmazsa "ezeceğiz" naralarıyla kitlelerin direncini kırmaya çalışıyorlar.

Bu sözde iyi dileklerin, faşist tehditlerin boşa çıkarılması ancak en ileri toplumsal gücün, işçi sınfının ve müttefiklerinin örgütlü mücadelesiyle mümkündür. Proletarya partisinin rehberi olan "Marksizm-Leninizmin gücü ve canlılığı, pratik eylemini toplumun maddi hayatının gelişiminin ihtiyaçlarına dayandırması ve kendisini toplumun gerçek hayatından hiçbir zaman koparmaması gerçeğinde yatar."(16)

Sınıf çatışmaları, sınıflı toplumların kaçınılmaz yasasıdır. Bu gerçek tüm gücüyle ortadayken "sınıf ayrımlarına karşı olalım" demek, "hakim sınıfların hakimiyetini" devam ettirelim demekten başka bir anlama gelmez. Bu da sınıf çatışmasında belli bir yan tutmak demektir. "Milli beraberlik" faşizmin sergilediği bir oyundur ve toplumumuzun can çekişen gerici güçlerinin hizmetinde, köhnemiş bir fikirdir. Sömürenle sömürülenin hiçbir beraberliği olmaz. Bu gibi uzlaştırıcı fikirlerin, toplumun ilerlemesine köstek olmaları bakımından, olumsuz bakımdan önemleri vardır.

Eski fikirlere karşı yeni fikirler nasıl doğar ve gelişirler? "Yeni toplumsal fikirler ve teoriler ancak toplumun maddi hayatının gelişimi topluma yeni görevler yükledikten sonra ortaya çıkarlar. Fakat bir kez ortaya çıktılar mı, toplumun gelişimini kolaylaştıran bir güç, toplumun maddi hayatının gelişiminin yüklediği yeni görevlerin gerçekleştirilmesini kolaylaştıran çok etkili bir güç olurlar. Yeni fikirlerin, yeni teorilerin, yeni siyasal görüşlerin ve yeni siyasal kurumların örgütleyici, harekete geçirici ve dönüştürücü değerinin o müthiş gücü işte burada kendini gösterir."(17) Ve Marks'ın deyişiyle, "Teori, kitleleri kavrar kavramaz maddi bir güç haline gelir."(18)

II

Kitabın üçüncü bölümünde Stalin tarihi materyalizmin ele aldığı sorunlara somut bir soruyla giriyor: Toplumun maddi hayat şartları ne demektir, bunların, ayırdedici özellikleri nelerdir?

Bu kavram bir toplumun coğrafi çevresini de içine alır. Tarihi materyalizm coğrafi çevrenin toplumlara etkisinin önemini kabul etmekle beraber, bu etkiyi belirleyici saymaz; çünkü coğrafi çevrede değişimler çok yavaştır ve toplumdaki değişimlere etkisi pek azdır. Coğrafi çevrenin değişmesi milyonlarca yıl ister, ama toplumsal değişimler çok daha kısa sürede olur. O halde yavaş değişen bir şey hızla değişen bir şeyin başlıca sebebi olamaz.

Nüfus artışında da durum aynıdır. Nüfus artışı da toplumun maddi hayat şartlarına dahildir; ama nüfusu fazla olan bir ülke nüfusu az olan bir ülkeden daha ileri bir toplum aşamasında olmayabilir. Ayrıca, tarihte birbirini izleyen toplum sistemlerinin neden belli bir sırayı izledikleri sorusu nüfus artışı yada azalışıyla açıklanamaz. O halde bu da toplum yapısının belirleyici bir etkeni değildir.

Öyleyse tarihi gelişimi belirleyen güç nedir? "Tarihi materyalizme göre bu güç insan varlığı için zorunlu olan yaşama araçlarının elde ediliş yöntemi, toplumun hayatı ve gelişimi için elzem olan gıda, elbise, ayakkabı, ev, yakıt, üretim aletleri vb. maddi değerlerin üretim tarzıdır."(19)

Burada Stalin tarihi materyalizmin temel kavramlarını basit ve kesin bir ifadeyle açıklıyor.

"Maddi değerlerin üretiminde kullanılan üretim aletleri, belli bir üretim tecrübesi ve iş becerisi sayesinde üretim aletlerini kullanan ve maddi değerlerin üretimini devam ettiren insanlar - bütün bu unsurlar birlikte toplumun üretici güçlerini oluştururlar.

"...üretim tarzının bir başka yönü de, insanların üretim sürecinde birbirleriyle olan ilişkileri, üretim ilişkileridir."(20) Üretim daima topluca yapıldığından, üretimin tarzı ne ise insanlararası ilişkilerin üretim ilişkilerinin tarzı da öyle olacaktır. Kölenin kol gücüne dayanan üretim tarzında köle-efendi ilişkisi kaçınılmaz olarak ortaya çıkar. İşçinin emeğinin sömürülmesine dayanan kapitalist üretim tarzında da kapitalist-işçi ilişkisi ve çatışması kaçınılmaz olarak ortaya çıkar.

Tarihi materyalizm, bu ilişkiler temelinde, tarihi "fatihlerin", komutanların değil, "maddi değerleri üretenlerin, emekçi kitlelerin, halkların yarattığını" ileri sürer. "Tarih biliminin birinci görevi üretim yasalarını, üretici güçlerin ve üretim ilişkilerinin gelişim yasalarını, toplumun ekonomik gelişim yasalarını araştırmak ve ortaya koymaktır."(21) Proletarya partisi için bundan alınacak ders: "Öyleyse proletarya partisi gerçek bir parti olacaksa, her şeyden önce üretimin gelişim yasalarını, toplumun

ekonomik gelişim yasalarını kavramalıdır.

"Öyleyse, siyasette yanlış yapmamak için, proletarya partisi gerek programını çizerken gerek pratik eylemlerinde öncelikle üretimin gelişim yasalarından, toplumun ekonomik gelişim yasalarından hareket etmelidir."(22)

Türkiye'de toplumsal gerçekliğin tespit ve tahlilinde, toplumun ekonomik yapısına ve gelişimine, sınıfların durumuna bakışta şimdiye kadar yapılan hatalar, doğru mücadele yöntemlerinin seçilememesine, tavizci, reformcu, uzlaşmacı siyasetler izlenmesine sebep oldu. Ama aynı zamanda, Marksist-Leninist bir partinin önderliği olmaksızın, proletaryayı kah göğsünden kah sırtından hançerleyen ellerin kırılamayacağı acı gerçeği de yaşandı. Doğru mücadele için Stalin'in öğretisinden çıkaracağımız bir ders, yukardaki sözlerinde yatar.

Üretici güçlerle üretim ilişkileri arasında etkileşim vardır. Üretimin bir özelliği sürekli değişikliklerden geçmesi ve tüm toplum sisteminde değişmeleri kaçınılmazcasına gerektirmesidir. Üretici güçler üretimin en devrimci unsuru olduğundan -bu üretimin ikinci bir özelliğidir- üretim ilişkilerini kendi gelişimlerine ayak uydurmaya, kendilerine uygun gelmeye (tekabül etmeye) zorlarlar. Etkileşimde üretici güçler önceliğe sahiptir ama üretici güçlere uygun düşen üretim ilişkileri de bu güçleri etkilerler ve bu etkileşim süreci yeni toplumsal gelişmelere sebep olur. Üretim ilişkileri üretici güçlere uygun düşmezse, onların gerisinde kalırsa bir çelişki doğar; üretici güçlerle üretim ilişkilerinin üretim sistemi içindeki birliği bozulur, buhran dönemi başlar, üretim kesintiye uğrar, hatta üretici güçler yıkılır. Bu durum devrim şartlarını doğurur. Üretim ilişkileri üretici güçlerin gerisinde uzun zaman kalamaz. Böyle olsaydı toplum hayatı ortadan kalkardı. Çelişkinin çözüme vardırılması zorunluluğu, toplum hayatının, toplumsal üretimin devamı için şarttır. İşte bu şart devrimleri gündeme getirir. Devrimlerin kaçınılmazlığı fikrinin altında yatan gerçek, bir toplumun, toplumların, tüm insanlığın hayatının devamı ve ilerlemesi zorunlu gerçeğidir.

Üretici güçler-üretim ilişkileri etkileşiminde (tek yanlı etki değil karşılıklı etki) üretim ilişkilerinin üretici güçleri etkilemesine gelince: Üretim ilişkileri üretici güçlerin karakterine, yapısına uygun geldiği ve onların gelişmesi için tüm fırsatları sağladığı zaman, ancak o zaman üretici güçler tüm boyutlarıyla gelişir, olgunlaşırlar. Üretici güçler-üretim ilişkileri diyalektiği böyle kurulur.

Kapitalizmde üretim ilişkileri üretici güçlere uygun düşmediği, onlarla çelişkiye düştüğü için ekonomik buhranlar olur. Sosyalizmde böyle bir çelişki olmadığından buhranlar da olmaz.

Bu belirlemelerden sonra Stalin üretim ilişkilerinin tarihi gelişiminin ana hatlarını çiziyor. İlkel komünal, köleci, feodal, kapitalist ve sosyalist üretim ilişkilerinin geçirdiği aşamaların bir tablosunu veriyor. Daha önce sorduğu "Toplumun maddi hayat şartları ne demektir?" sorusunun cevabı tarihi tahlilde ortaya çıkıyor. Her toplumun maddi hayat şartlarının o toplumun üretim tarzına, üretici güçlerinin durumuna ve üretim ilişkilerinin uygunluk derecesine bağlı olarak kavranabileceği gözler önüne seriliyor.

Özetle söylersek: İlkel komünal sistemde üretim ilişkilerinin temeli, üretim araçlarının toplumsal mülkiyeti; köleci sistemde üretim ilişkilerinin temeli, üretim araçlarının (ve kölenin) köle sahibinin mülkiyetinde olması; feodal sistemde üretim ilişkilerinin temeli, feodal beyin üretim araçlarının mülkiyetine (ve çalıştırdığı serfin işgücüne) sahip olması; kapitalist sistemde üretim ilişkilerinin temeli, kapitalist üretim araçları üzerinde mülkiyete sahip olması, kişisel özgürlüğü olan işçiyi köle gibi öldürememesi, serf gibi alıp satamaması ama gene de işçiyi işgücünü kendine satmak zorunda bırakmasıdır. Köleci sistemle başlayan sömürü feodal ve kapitalist sistemlerde değişik biçimler alarak devam etmiştir.

Sosyalist sistemde üretim ilişkilerinin temeli, üretim araçlarının toplumsal mülkiyetidir. Burada sömürü bitmiştir, artık burada üretim ilişkileri üretici güçlerin durumuna bütünüyle uygun gelir, çünkü üretim sürecinin toplumsal karakteri üretim araçlarının toplumsal mülkiyetiyle güçlendirilmiştir.

Marksizm-Leninizm tezlerini Marks, Engels ve Lenin'den alıntılarla açıklayan ve geliştiren Stalin yazısının sonuna bıraktığı "üretimin üçüncü bir özelliği" konusuna gelir. Yeni üretici güçlerin ve onları karşılayan üretim ilişkilerinin doğuşu eski sistemden apayrı değil, eski sistemin içinde olur. Bu özellik insan bilinci -insan eylemi diyalektiğini de aydınlatır, çünkü bu özellik, bilinçli bir eylemin sonucunda değil, kendiliğinden, insan iradesinden bağımsız gerçekleşir, çünkü insanlar şu ya da bu üretim tarzını seçmede özgür değillerdir; onlar belli bir üretim tarzının, belli üretim ilişkilerinin içinde doğarlar ve maddi değerler üretebilmek için ilkin o toplumun sistemini kabullenmek zorundadırlar. Ayrıca, insanlar üretici güçlerini geliştirir-

lerken bu ilerlemelerin ne gibi toplumsal sonuçlar doğuracağını önceden bilmezler, bunu düşünmezler bile. Ancak "Yeni üretici güçler olgunlaştıktan sonra, mevcut üretim ilişkileri ve onları savunanlar -hakim sınıflar- şu 'aşılmaz' denen engeller haline gelirler." ve ancak yeni sınıfların bilinçli hareketiyle, zora dayanan eylemleriyle, devrimle ortadan kaldırılabilirler. İşte burada, "görevleri eski üretim ilişkilerini şiddete başvurarak lağvetmek olan yeni toplumsal fikirlerin, yeni siyasal kurumların, yeni bir siyasal iktidarın muazzam rolü görülür bir şekilde ortaya çıkar... yeni fikirler kitleleri örgütler ve harekete geçirir; kitleler yeni bir siyaset ordusu halinde kaynaşıp birleşir, yeni, devrimci bir iktidar yaratır ve bu iktidarı eski üretim ilişkileri sistemini şiddete dayanarak lağvedip sağlam temeller üzerinde yeni sistemi inşa etmek için kullanırlar. Kendiliğinden olan gelişim süreci, yerini insanların bilinçli eylemlerine, barışçı gelişim yerini şiddetli sarsıntılara, evrim de yerini devrime bırakır."(23)

Diyalektik ve tarihi materyalizmin temel ilkelerini açıkladıktan, başlıca özelliklerini tanımladıktan, en önemli örneklerini verdikten sonra Stalin yazısının son sayfasını bilimsel sosyalizmin kurucusu Marks'ın Politik Ekonominin Eleştirisine Katkı adlı eserine yazdığı tarihi "Önsöz"e ayırmış.

Biz bu Önsöz'den "bir devrim ne zaman gerçekleşir?" sorusuna verilen cevabı alalım ve yüklendiğimiz görevleri çözme gücümüzü bunun ışığında artıralım.

"Bir toplum düzeni, içerebileceği üretici güçlerin hepsi gelişmeden, asla yıkılmaz; ve eski toplumun dölyatağında varlıklarının maddi şartları olgunlaşmadan önce yeni, daha üstün üretim ilişkileri eskilerinin yerini asla alamazlar. Bu yüzden insanlık hep önüne, yalnızca çözebileceği görevleri koyar; çünkü yakından incelenirse hep görülecektir ki görevin kendisi, ancak çözümü için gerekli maddi şartların varolduğu ya da en azından bu şartların oluşum sürecinde olduğu yerde ortaya çıkar."(24)

DİPNOTLAR

11- F.Engels, "Ludwig Feuerbach ve Klasik Alman Felsefesinin Kapanışı", "Feurbach". Aktaran: J.V.Stalin, "Diyalektik ve Tarihi Materyalizm", s.14.
12- J.V.Stalin, "Diyalektik ve Tarihi Materyalizm", s.14.
13- a.g.e., s.19
14- a.g.e.
15- a.g.e., s.20
16- a.g.e., s.21
17- a.g.e., s.21-22
18- K.Marks, "Hegel'in Hukuk Felsefesinin Eleştirisi", Giriş. Aktaran: J.V.Stalin, a.g.e., s.22
19- J.V.Stalin, Diyalektik ve Tarihi Materyalizm", s.26.
20- a.g.e.
21- a.g.e., s.28
22- a.g.e.
23- a.g.e., s.40
24- K.Marks, "Politik Ekonominin Eleştirisine Katkı", Önsöz. Aktaran: J.V.Stalin, a.g.e., s.42

AFGANİSTAN...

(Baştarafı s.36'da)

ki, Afganistan işgali, Sovyetler Birliği için astarı yüzünden pahalıya malolmuştur. Şimdiye kadar, işgal güçleri epeyce kayıp verdiler, milyarlarca ruble harcama yapmak zorunda kaldılar. Bu durum zaten bir dizi ekonomik ve politik iç zorluklarla boğuşan Sovyet bürokrasisinin işlerini daha da zorlaştırmaktadır. Sovyetler Birliği tam bir çıkmazın içindedir; onlar için kalmak ayrı bir sorun, çekilmek ayrı bir sorundur.

Şüphesiz, Sovyet revizyonistlerinden ve takipçilerinden sorunu böyle koymaları beklenemez. Sovyet revizyonistleri ilhaka başvururken "enternasyonalist", geri çekilmek zorunda kaldıklarında ise, "barışçı" oluyorlar. Burjuva ikiyüzlülüğü de zaten burada kendini eleveriyor. Uyduculuğu bayrak edinenlere ise, bu gerekçelere ayak uydurmak görevi düşüyor. Gelinen noktada, Sovyet revizyonistleri, "sosyalist" imajının yıpranması ve yandaşlarının çaresizliğinin ortaya çıkması pahasına Afganistan'dan geri çekilmenin senaryosunu uygulamak zorundadır.

Afganistan işgaliyle birlikte gündeme gelen ve "sosyalizm" adına dönen dolaplar ise, işin tuzu-biberi olmaktadır. Terakki'nin öldürülmesi, Amin'in önce yoldaş olması, 14 kez Sovyetler Birliği'nden müdahale için çağrı yaptığının söylenmesi, sonra CİA ajanı ilan edilmesi, Babrak Karmal'ın önce emperyalizm yanlısı biri olarak ilan edilmesi, sonra da gerçek sosyalist lider olarak sunularak işgalle birlikte iktidara getirilmesi, daha sonra da, işe yaramaz hale gelince, bir darbe ile devrilerek Necibullah'ın işbaşına gelmesi vb. ise tam bir rezalet örnekleridir.

Afganistan olayı, sosyalizm adına emperyalist hegomonyacılığın, uydu politikacılığının traji-komik öyküsünün örneğidir.

TBKP, SBKP'nin izinde

A.AZAD

Revizyonizm dünya çapında şiddetli bir krizin içine girmiş bulunuyor. Revizyonizm, komünist ideolojiyi bozarak terkediş, burjuvalaşma, çürüme demektir. İktidardaki kesimi, sosyalist kurumları ve normları bozup terkedip, sistemi burjuva yola, yeni bir sınıf olarak belirmiş bürokratik kastın egemenliğinde kapitalizmin restorasyonu yoluna soktu. Muhalefetteki ise, onunla savaşı kesip burjuva topluma eklemlendi; kapitalizmi reformlar yoluyla ehlileştirmeyi kendine program edindi. Çağdaş revizyonizmin türlerine bakıldığında istisnasız tümünde bu özellikler görülür.

Eurokomünizm çoktan burjuva sistemin bir parçası haline gelmiştir. Adlarından başka komünizmle ilgisi kalmayan ve alelade reform partilerine dönüşen Eurokomünist partilerle sosyal-demokrat partiler arasındaki fark adeta kaybolmuştur.

Başarısızlığın ve geriliğin kaynağını "radikal sosyalizm"e yıkan Çin revizyonizmi, batı kapitalizmi hayranlığına ve uygulamalarına dönüşmüştür.

Sadece her renkten revizyonist akımın değil, dünya burjuvazisinin de allayıp pulladığı Yugoslav revizyonizmi tamamen iflas etti.

Yugoslav sisteminin hastalıkları, sahip oldukları sorunlar -iktisadi kriz, enflasyon, işsizlik, iflaslar, dolandırıcılık, yiyicilik, kapitalist sisteme bağlılık, borç, sömürü, ulusal baskı- herhangi bir kapitalist ülkeden, örneğin Türkiye'den, farksızdır.

Doğu Avrupa'daki sözde sosyalist ülkeler de benzer sorunlarla karşı karşıyadırlar. Polonya'da sistem süngü gücüyle ayakta kalabildi. Öyle ki, işçiler adeta blok halinde sistemin karşısına dikildiler. Bunu, "batı" ya da "CIA kışkırtması" ile izah edenler, kasten olgulara gözünü kapayan bağnazlar değilse, bilim dışı bir konumdadırlar.

Romanya, Macaristan farklı mı? Ya Bulgaristan? Sözde kızıl başkentini Türk mafiasının ikinci adresine dönüştüren, ülkesinde Türk ve müslüman kökenli adlardan bile rahatsız olan bir ülke!

Revizyonist sistemin en güçlü ve en istikrarlı ülkesi Sovyetler Birliği'nde de, sistem tıkanma noktasına gelmiştir. Gorbaçov'un reformları bu tıkanmayı gidermeye yöneliktir. Ama, bunun için kar, meta, piyasa mekanizmalarını harekete geçiren bir sistemin nereye gideceği, ne olduğu açık değil mi? Demokrasi tantanaları ise, gerçekte, konumunda ve çıkarlarında köklü bir değişiklik yapmaksızın, hantal bürokratik yapıya dinamizm vermeyi, işçileri ise, daha çok çalıştırmak için, "prim", "kardan pay" gibi dürtülerle sözde yönetime katmayı amaçlıyor.

Kruşçev'in başlattığı, ardından gelenlerin devam ettirdiği, komünist ideolojiyi deforme etme, sosyalist normları terketme süreci, Sovyetler Birliği'ni burjuva yola soktu. Bürokratik kast semirdikçe, kendini sürekli artan imtiyazlarla donattıkça, çalışanlar sisteme yabancılaştı. Sistem çıkmaza girdi. Ekonomi sürekli geriledi. Bir süper devlet olarak, ABD ve Batılı kapitalist devletlerle girişilen çılgın silahlanma yarışı ekonominin kaldıramayacağı noktaya vardı. Gorbaçov'un barış atakları, eşitsiz gelişmenin yarattığı bu geriliği, silahlanma harcamalarını azaltarak ekonomiye nefes aldırmayı amaçlıyor. 27.Kongre'de sistematik olarak ifade edilen partinin iç ve dış stratejisi tamamen bunun üzerine kurulmuştur. Rapor dikkatle incelendiğinde görülecektir ki, orada, ustaca gizlenmeye çalışılarak bir süper devletin ihtiyaçları dile getirilmiştir ve her şey buna tabi kılınmıştır.

Barış ve devrim sorunu karşı karşıya konularak, devrim, nükleer savaşa yolaçacak bir tehlike unsuru olarak tanımlanarak, reddedilmiştir. Bu açıklamanın hemen ardından, terörizmi kınama adına, ilkesel olarak terörizme karşı olunduğu açıklaması geliyor! Bu, burjuvaziyle ortak dil oluşturma çabasını ifade ediyor. Dünyanın sorunlarının çözümü ve geleceğinin belirlenmesi için ABD ve diğer kapitalist devletlere işbirliği çağrısı ve her şeyin buna tabi kılınması eşliğinde, bütün kıtalardaki "savaş tehlikesi ocaklarını" ve "sıcak noktalarda çatışma durumunu söndürme yollarını bulmak için", yani devrimleri durdurmak için "kollektif arayışlar" önerilmiştir. Böylece, bir süper devlet olarak Sovyetler Birliği, işçilerin ve halkların kendi geleceklerini ve sistemlerini belirleme hakkına, yani devrim hakkına, ABD ve diğer kapitalist devletlerle birlikte ipotek koymak istemektedir. 27.Kongre rapo-

ru devrim ve enternasyonalizm fikrinin ustaca ve demagojik bir reddidir.

"Savaş tehlikesi" sopasıyla komünist partileri devrim fikrinden vazgeçirme, onları kapitalizme karşı "saldırı tugayları"ndan, burjuva düzene eklemlenmiş zararsız "barış tugayları"na dönüştürme politikası, Kruşçev'den beri SBKP'nin değişmez politikası olmuştur. Ve hiç kuşkusuz, "kardeş", daha çok da "uydu" partiler de kendilerini bu duruma süratle uyarlamışlardır.

Bu bakımdan, bizde geniş tartışmalara yolaçan TBKP'nin "yeni yolu", Kutlu ve Sargın'ın dönüşü hiç de rastlantı değildir. Şüphesiz bu değişimin iç ve dış nedenleri var. Dış etken, SBKP ve onun evrimidir.

SBKP dünya stratejisinin eksenine "barış"ı koyuyor. Devrimin yerine de onu dıştalayan ne idiğü belirsiz bir "toplumsal ilerleme" fikrini geçiriyor. TBKP aynı stratejiyi aktararak, "Barış ve Demokratik Yenilenme Programı" öneriyor. Bunun için kendi burjuvazisiyle "diyalog ve işbirliği politikası"na geçiyor.

SBKP, barış ve devrim savaşımını karşı karşıya getiriyor. Devrimi, barışı tehdit eden bir unsur olarak sunuyor. TKP (şimdi TBKP) tekrarlıyor: "TKP aynı zamanda gerek sınıf savaşını, ve gerekse ulusal kurtuluş hareketlerini (abç) bugünkü dünya koşullarına, ortaya çıkan yeni duruma, yani bir nükleer savaş tehlikesinin giderek artıyor olmasına bağlı bir şekilde ele almak gerektiğini ifade" ediyor. Ve devamla, "Yeni olan bu durum, Kürt sol ve yurtsever parti ve gruplar için de, mutlaka değerlendirilmesi gereken yeni tehlikelere ve olanaklara da işaret ediyor. Bu durum aynı zamanda Kürt yurtsever gruplarının politik ve askeri stratejilerinin gözden geçirilmesi için de bir zorunluluk olmuyor mu?" diye ekliyor. (Atılım, 1 Eylül 1987, sayı 207) Görüldüğü gibi, TKP, şüphesiz kendi burjuvazisinin çıkarlarını korumak için, aynı gerekçeyle, nükleer savaş tehlikesi gerekçesiyle, silahlı Kürt kurtuluş hareketini durdurmayı öneriyor. "Anti-PKK siyaset"in gerekçesi işte buna dayandırılıyor!

SBKP, "sıcak noktalar"ı ortadan kaldırma önerisinin hemen ardından, terörizme karşı olma adına, hiçbir kayıt koymaksızın, "SSCB ilkesel olarak terörizme karşıdır ve onun kökünü kazımak için öteki devletlerle işbirliğine hazırdır" (bkz. 27. Kongre Raporu) sözleriyle, gerçekte, kaçınılmaz olarak şiddete başvuran devrimleri de karşısına alabileceğini anlatmak istiyor. TBKP Programında bunu daha açık tekrarlıyor, "her türlü terörizmin politik mücadele aracı olarak kullanılmasını mahkum eden yeni bir politik kültür" önerisi eşliğinde, "devrimin barışçıl yolunun kazanılması stratejisi"ne geçiyor.

Sovyetler Birliği'nin, genel stratejisine, ABD ile çelişkilerinden yararlanarak Avrupa kapitalist devletlerini ABD'den uzaklaştırma politikasına katkıyı, TBKP, NATO içinden yapmayı hedefliyor.

Adım, adım dünya kapitalist sistemiyle bütünleşen sözde sosyalist ülkeler batı kapitalizmine avuç açarken, bazıları da İMF'ye bağlanırken, TBKP'de şartlı olarak AT'a girilebileceğini programına koyuyor.

Öte yandan, TBKP'nin yeni NATO ve AT politikası, şüphesiz, kendi burjuvazisinin çıkarlarını ya da diğer bir deyişle "ulusal çıkarları" da gözetiyor. Özetle, TBKP, "büyük kardeş"in stratejisini, kendi burjuvazisinin çıkarlarını da gözeterek ulusal koşullara ustaca uyarlıyor.

Diğer, "kardeş" partiler TBKP'den farklı mı? Sovyetler Birliği, Marcos'a oynayınca, Filipinler revizyonist partisi de, Marcos'da "ulusal çıkarlar"ı "anti-emperyalizm"i, hatta "demokratikleşme"yi keşfetti; Filipin kasabını destekledi. Marcos da onu kullandı. Aynı tutumu Arjantin Komünist Partisi, Arjantin cuntasına, Videla'ya karşı takındı. TUDEH, utanç verici bir şekilde Humeyni'nin kanatları altına sığındı. Kullanıldı, ama yaranamadı, İran celladının kılıcından kurtulamadı.

Özetle, TBKP'nin bugün yaptığı sadece kendini SBKP'nin yeni stratejisine uyarlamaktır.

Bu genel sonuca iki özel noktayı eklemek gerekiyor. Yıllanmış oportünist Perinçek, TBKP Programının "nasıl gümrükten geçiririm" kaygısıyla yapıldığını ve bunun icazet olduğunu yazdı. Doğrudur, şüphesiz TBKP bu kaygıyı da taşıdı. Eksiktir, asıl nedeni değildir; TBKP, "yeni yol"a uygun bir program hazırladı, ve bu programının da gümrükten geçmemesi için hiçbir neden olmadığına karar kıldı. Şimdilik takıldı, zira yönetici sınıflar henüz bunun için hazır ya da anlaşmış değil. Ancak Perinçek bir şeyi atlıyor: "Yasalara nasıl takılmam" kaygısıyla da program yapılmaz. "Gümrük Yasaları" içerde veya dışarda olan için farketmiyor. Bu bakımdan, SP, ve TBKP programlarının yapılışının temelindeki anlayışta fark yok.

Kutlular, Sargınlar, Perinçekler farklı renkten de olsalar, hepsi aynı iplikten dokunmuşlardır.

İkinci nokta da, Behice Boran'ın ölümü, ve bunun, farklı içerik ve gerekçelerle de olsa, burjuvazinin belirli

(Devamı s.37'de)

Onbeşler ve sosyalizm perspektifi

T.GÖKER

Mustafa Suphi ve 14 yoldaşının Kemalist burjuvazi tarafından katledilişinin üzerinden 67 yıl geçti.

M.Suphi ve TKP'si, Türkiye proletarya hareketinin bağımsız bir politik güç olarak tarih sahnesine çıkmasında bir dönüm noktası, sosyalizm savaşımında kilometre taşıdır. Bu gerçek o derece kalıcı bir iz bıraktı ki, sosyalizm adına ortaya çıkan bütün akımlar, M.Suphi davasına sahip çıktılar. Fakat bu sahip çıkma, burjuva sosyalistleri açısından, bezirganca olurken, küçük-burjuva sosyalistleri açısından, TKP davasının özü kavranmadan, duygusal bir bağlılığın ötesine geçmedi.

Suphilerin katledilmesinden sonra, Kemalizmle uzlaşma çizgisi süreç içinde TKP'yi küçük-burjuva sosyalist bir partiye dönüştürürken, Y.Demirler, İ.Bilenler, H.Kutlular revizyonist-reformist bir çizgiyi sistemleştirerek, burjuva düzen savunuculuğunu teorileştirerek, TKP davasına ihanet ettiler.

Bütün akımlar, M.Suphi davasına sahip çıkar görünmelerine rağmen, bu davanın ne olduğunu belgelere dayanarak ortaya koymamışlar ya da koymak istememişlerdir. Bu konuda, burjuva sosyalistleri ile küçük-burjuva sosyalistleri arasında da ayrım yapmak gerekir. Örneğin, TKP ve TKİP-Aydınlık revizyonistleri, M.Suphi'nin görüşlerini bilmelerine veya her an bulabilme olanaklarına sahip olmalarına rağmen, bunu ya gizlemişler ya da kendi teori ve pratiklerine destek olarak kullanmaya çalışmışlardır.

Küçük-burjuva sosyalistleri ise, M.Suphi ve TKP'sine sahip çıkar görünmelerine rağmen, belgelerin sınırlılığının da etkisiyle, bu davayı öğrenme, kavrama yönünde ciddi bir çaba harcamamışlar, sadece ya bir değinip geçmişler, ya da görmezlikten gelmişlerdir.

Şüphesiz, M.Suphiler ve davası, burjuva ve küçük-burjuva sosyalistlerinin yaklaşımları ile kavranılamazdı, anlaşılamazdı. Şu ana kadar su yüzüne çıkmış belgeler bile, M.Suphi TKP'sinin sağlam bir sınıf bakış açısına, sosyalist perspektife sahip olduğunu, programatik, taktik ve örgütsel sorunların bu bakış açısı ile ele alındığını yeterince kanıtlamaktadır. Burada, bir tarihçi olarak, Mete Tunçay'ın gerek "Türkiye'de Sol Akımlar", gerekse "Eski Sol Üzerine Yeni Bilgiler" eserleri ile TKP davasının aydınlatılmasında önemli çabalarını anmalıyız.

*

M.Suphi ve TKP'nin görüşlerini kavramak açısından, o dönemde, gerek uluslararası planda, gerekse de ulusal planda önem taşıyan üç noktayı ortaya koymak gerekir.

Bunlardan birincisi ve en önemlisi, proletarya devrimleri dönemini başlatan, dünyada olduğu kadar Türkiye'de de derin etkiler yaratan Ekim Devrimi'dir.

Rusya gibi geri bir ülkede, Ekim Devrimi ile burjuvazinin ve toprak sahiplerinin iktidardan alaşağı edilmesi, proletarya ve emekçi köylülüğün Sovyetlerde somutlaşan özel ittifak biçimi ile proletaryanın iktidara gelmesi, Türkiye gibi, emperyalizme bağımlı geri kalmış diğer ülkelerde proletarya ve emekçi kitlelerin devrimci savaşımında zengin bir deneyin ve maddi ve manevi olarak büyük bir destek gücünün oluşmasını sağlamıştır. Sadece bu kadar da değil. Ekim Devrimi, Şubat devrimi sonrası deneyle de kanıtlandığı gibi, burjuvazinin iktidara gelmesinin -bu küçük-burjuvazi de olsa- proletarya ve geniş emekçi yığınların özlemlerine yanıt vermediğini, bu özlemlere ancak, demokratik görevleri de yerine getiren bir proletarya devriminin yanıt verebileceğini, proletaryanın demokrasi savaşımında en tutarlı sınıf olduğunu da kanıtlamıştır.

Belirtilmesi gereken ikinci nokta ise, o dönemde Türkiye'de emperyalizme karşı verilen ulusal kurtuluş savaşında somutlaşan ve padişahlığın yıkılmasına varan bir burjuva devriminin yaşanıyor olmasıdır. M.Kemal'in önderliğindeki burjuvazi, emperyalizme karşı -bütün sınırlılığına rağmen- ulusal kurtuluş savaşını örgütlediği gibi, padişahlık karşısında, ayrı bir hükümet oluşturarak iktidarı ele geçirme savaşımı da vermektedir. Burjuvazi, 23 Nisan 1920'de Ankara'da TBMM'yi toplayarak iktidarı ele geçirme sürecinin en önemli adımını atmıştı.

Üçüncü olarak, M.Suphi'nin ve TKP'nin görüşlerinin oluşmasında, III.Enternasyonal'in ve onun önderi Bolşevik

Partisi'nin belirleyici bir rol oynadığını belirtmeliyiz. 1914'de Rusya'ya geçen M.Suphi, kısa sürede Bolşeviklerle ilişki kurmuş ve Marksist-Leninist görüşleri benimseyerek 1915'de RSDİP'e üye olmuştur. Türkiye'ye dönene kadar, RSDİP içinde aktif olarak çalışan, bir dizi uluslararası faaliyete katılan M.Suphi, aynı dönem içinde, Kuruluş Kongresi de dahil, III.Enternasyonal'in iki kongresine Türkiye delegesi olarak katılarak zengin bir deneyim kazanmıştır. Ayrıca, TKP'nin Birinci Kongresi Komintern delegelerinin gözetiminde yapılmıştır.

Bu üç noktayı kısaca belirttikten sonra, bu olayların da derinden etkisi ile oluşan TKP'nin görüşlerini değerlendirmeye geçebiliriz.

Her şeyden önce, bir partinin niteliğini değerlendirmede, içinde yaşadığı süreci hem uluslararası bağlamda hem de ulusal bağlamda yaklaşım, bir mihenk taşıdır. Sürecin yanlış tahlil edilmesi kaçınılmaz olarak, teorik ve politik sorunlarda yanlış sonuçlara varılmasına neden olacaktır. Sürecin doğru değerlendirilmesi en geniş anlamı ile içinde yaşanılan çağın ve devrimin teorik-programatik sorunlarına doğru bir çözümün getirilmesi demektir. TKP bu sorunda Leninizm mevziindedir.

TKP'nin çağ değerlendirmesinin temelinde emperyalizm olgusu ve bunu tamamlayan tez olarak proletarya devrimi sorunu yatmaktadır.

Marksizm-Leninizmin geçersizliğini ilan eden revizyonistler dışında, "sosyalizm" adına konuşan tüm akımlar da çağımızın emperyalizm ve proleter devrimler çağı olduğunu sözde kabul etmektedirler. Sorun bu tanımlamayı benimsemek değil, bundan ne anlaşılması gerektiğini ortaya koyarak proletarya hareketinin karşı karşıya olduğu sorunları aydınlatmaktır.

Marksist-Leninistler açısından bu değerlendirmeye temel teşkil eden olgular, kapitalizmin emperyalist aşamaya ulaşması ile birlikte tarihsel olarak gününü doldurması, genel olarak dünyamızın proletarya devrimi için olgunlaşması, ve çağımızın tipik olayının proletarya devrimiyle ile karakterize olmasıdır. Komünist partisinin strateji ve programı bu gerçek zemine oturmak zorundadır.

"Biz karşımızda duran tarihi devrin içtimai inkilap devri olduğuna kailiz"(1)

"Sermayenin beynelmilel karakterine ve beynelmilel tahribatına karşı beynelmilel bir cephe vücude getirmek! İşte komünizmin ilk şiarı ve temel taşı. Türkiye'nin kurtuluşu, dünyanın kurtuluşu ile, yani sermayenin mahvedilmesiyle kabil olabilir."(2) diyen TKP bu gerçeği dile getirmektedir.

Küçük-burjuva popülistleri, çağ değerlendirmesinde sözde Marksist-Leninistlerle aynı ifadeyi kullanmalarına rağmen onlar, proletarya devrimi teorisi sorununda çağımızın Marksizmi olan Leninizm mevziinde değil, II.Enternasyonal oportünistlerinin, onların üretici güçler teorisinin mevziindedirler.

Küçük-burjuva sosyalistlerine göre proletarya devrimi açısından koşullar 19.yüzyılda ne ise, bugün de odur. Onlara göre, bugün sadece, Avrupa ülkeleri, Amerika ve Japonya gibi gelişmiş kapitalist ülkelerde proletarya devrimi gündemdedir. Geri kalan tüm dünya ülkelerinde ya demokratik devrimler ya da ulusal kurtuluş savaşları, sözün özü, burjuva özlü devrimler gündemdedir. Onlara göre, çağımızın tipik olayı proletarya devrimi değil, burjuva devrimidir. Suphiler farklı düşünmektedirler. Onlar bu çağ anlayışının da sonucu olarak, bütün geriliğine rağmen, o günün Türkiye'sinde, ulusal kurtuluş savaşına, burjuva veya küçük-burjuva devrim anlayışı ile değil, proleter bir alternatifle, komünist partisinin önderliğinde ve Sovyet devriminin doğrudan yardımı ile, sosyalizme açılan işçi-köylü sovyetleri aracılığıyla iktidarın alınması perspektifi ile katılmışlardır. Bu görüşlerini şöyle dile getiriyorlardı:

"Ma'haza, bir taraftan emperyalistlere karşı tevcih edilen bu mübarezenin devamı, diğer taraftan bilhassa içtimai inkilabın Avrupa'da intişari, sınıfı iz'anın tekemmül ve inkişafı üzerine mühim tesirler icra ederek, Türkiye'deki hareketlerin içtimai mahiyet almasına yardım etmekte ve sosyalizm esasında amele ve rençber şuralar cumhuriyeti tesisatına müsait şartları ihzar eylemektedir."(3)

"1- Ancak sermaye ve para tehakkümün devrilmesi ve yalnız sosyalizm devriminin bütün cihana dağılması sana tam ve sağlam bir hürriyet verecektir. Sen, sermayedarların, zenginlerin, toprak sahiplerinin, paşa ve ağaların etki ve baskısını yıktığın ve bütün kuvvetinle sosyalizm devrimini kendi memleketinde savunduğun ve yaydığın takdirde uluslararası devrimin ilerlemesine yardım etmiş olursun."(4)

"12- Ey Türkiye'nin ezilen işçi ve köylüleri, her zaman bir şeyi hatırından çıkarma: Avrupa ve Türkiye'deki bütün sermayedarlar, zenginler, paşalar, ağalar, papaz ve tutucu mollalar, büyük subaylar Türkiye'ye hükmettikçe, sermaye ve para esirliği ortadan kalkmaz ve işçi ve köylü halkı kendi devlet ve hakimiyetine kavuşamaz. Haydi silahını eline al, bütün dünya yoksul ve ezilen işçilerin başladıkları sosyalizm savaşında ileri saflara yollan, yollan!"(5)

TKP'nin devrim perspektifine ilişkin

görüşlerinde, üç Rusya devriminde yaşam bulan ve Ekim Devrimi'nden sonra Komünist Enternasyonal tarafından teorileştirilerek özellikle geri kalmış ülkelerin komünist partilerine önerilen sovyet örgütlenmesi belirleyici rol oynamaktadır. Kongrede kabul edilen programın "Bazı Akide ve Esaslar" başlığı altında, "Amele ve rençber şüralar cumhuriyeti", "emek sarf etmeksizin yaşayan tufeyli sınıflar hariç olmak üzere halkın çoğunluğunu etrafında toplayarak işçilerin işleticiler tarafından soyulmasına nihayet verecek" ve "kapitalizm ile komünizm arasındaki devr-i intikale ait, muvakkat bir şekl-i hükümettir" şeklinde bir yönetim biçimi olarak anlatıldıktan sonra, partinin stratejisi ile ilgili olarak da şunlar belirtilmektedir:

"Fırka, halkçılığın en yüksek şekli olan amele ve rençber şuralar cumhuriyetinin tesisi yolunda yorulmaksızın çalışmak ve bunun için evvel emirde teblikat ve neşriyatı ile mağdur sınıfların hakimetlerini temsil eden bu şekl-i hükümeti kendilerine sevdirmeyi vazife bilir."(6)

Bütün bunlar, Suphilerin nasıl bir perspektif ve strateji ile yola çıktıklarını ortaya koymaktadır. Suphilerin bu anlayışı devrimin diğer sorunlarına da yansımaktadır.

Örneğin, ulusal sorun konusunda, ulusların hak eşitliği ve kendi kaderini tayin hakkını savunmanın yanısıra, çağımızda ulusal sorunun çözümünün proletarya devrimine bağlı olduğunu ortaya koymaktadırlar.

"1- Sömürge, bugünkü haliyle istilacılık devrini geçiren sınai, mali ve ticari tekelciliğin zorunlu bir ürünü olduğu gibi, milli çatışma ve savaşlarda da varolan iktisadi ve siyasi şartlardan çıkan bir faciadır.

"Toplumun kaderi, zenginliğe dayanan sermayedarlardan, fetihçilik ve yağmacılıkla şöhret kazanmış hükümet eden emirler ve hükümetlerle, bunlara satılmış bir avuç eşraf ve memurlardan ibaret bir azınlık sınıfı elinde kaldıkça bu felaketlere son vermek imkanı yoktur."(7)

"Nazmi yoldaş Şark Meselesini burjuvazinin halledemeyeceğini, ve halletmek istemediğini ve ancak şarkı parçalayarak fakir halkı kendisine esir etmekten başka bir maksat takip etmediğini beyan ettikten sonra şu sözler ile nutkuna nihayet vermiştir:

"Bunun ancak bir suret-i halli vardır. Bu meseleyi meydana çıkaran burjuvazinin yıkılması, sınıfî ve siyasi tahakkümün mahvı ve Türkiye'de içtimai inkilabın inkişafı ve şüra hükümetinin kurulması! Yaşasın müstakil Türkiye Sosyalist Şuralar Hükümeti!"(8)

Köylülüğe karşı tutum, köylülük içinde çalışma -sınıf perspektifi kaybedilmeden- TKP'nin programatik ve pratik sorunlara ilişkin değerlendirmelerinde çok önemli bir yer tutmaktadır. Çünkü, "memleketteki nüfusun ekseriyetini köylüler teşkil eder. Türkiye'nin şehirlerde, sancaklarda oturan insan kitlesinin çok ve pek çok kısmını köylerde görürüz. Nüfus'u umuminin yüzde sekseni köylüdür."

Açıktır ki, böyle bir ülkede, sosyalizmin maddi ön koşullarının olmadığı bir ülkede, yapılacak devrim, ilk iş olarak ekonominin sosyalist örgütlenmesini değil, özellikle sosyalizme geçişin ön koşullarını yaratacak kapsamlı bir demokratik reform programını hayata geçirmek zorundadır. Burada asıl vurgulanması gereken ise, demokratik reformların çözümünün başlıca bir amaç olarak ele alınmaması, bu görevlerin burjuva veya küçük-burjuva iktidarı altında değil, komünist partisinin önderliğinde, işçi-köylü sovyetleri aracılığıyla gerçekleştirme ve sosyalizme geçişi teminat altına alan bir perspektifin varlığıdır. TKP'de bu perspektifin, hem de o günün bilinen koşullarında, hayata geçirilmeye çalışılması, "sosyalizm" adına günümüz koşullarında savunulan görüşler dikkate alındığında, daha derin bir anlam kazanmaktadır.

Yıllardır liberal sol akımlar ve küçük-burjuva popülistleri, burjuva demokrasisi ve demokratik kapitalizm perspektifi ile sınırlılıklarının bir sonucu olarak, devrimci sınıf çizgisini kararta-rak, sözde ulusal burjuvazinin en azından bir kesimini kazanma politikası güderek, sınıf işbirlikçiliğine kapı araladılar.

Suphiler ise, proletaryayı "2-Türk, müslüman, yabancı, her ne olursa olsun büyük veya küçük sermayedarlar ve zenginlerle birlik ve ittifak yapma" (9) diyerek uyarıyorlardı.

Yine programın teorik bölümü ile ilgili bilgi veren M.Suphi, bir başka yerde de bu gerçeği şöyle vurguluyordu:

"Bizim programımıza mukaddeme olarak tavzih ve telebbuuna muhtaç olduğumuz maddelerden biri de, Türkiye gibi Avrupa kapitalizminin pençesinde ezilen memleketlerin burjuva demokratlığı ile kurtulmaya muvaffak olmayacağı meselesidir"(10)

"1908'den itibaren Türk gençliğinin bir kısmı halkın selametini sosyal bir devrimden başka bir şeyde bulamayacağını anlamıştı. Ama o sıralar sosyalist çalışma kısıtlanmıştı... Doğudaki gerekli ekonomik ve sosyal değişimin sosyal devrimle gerçekleşebileceği yolundaki inançları Ekim olaylarından sonra iyice pekişti...

"Biz Türk sosyalistleri için önemli ve birinci görev, Doğudaki kapitalizmin kökünü kazımaktır."(11)

M.Suphi ve yoldaşlarının kavrayışı, sadece programatik tespitler olarak da kalmamıştır. O günün koşullarında, Türkiye nüfusunun %80'i kırsal alanda yaşamasına rağmen, komünistler en başta proletaryaya sosyalizm bilincini taşıma, gelişen harekete önderlik etme ve partiyi proletaryanın bağrında inşa etme görevine özel bir önem vermişlerdir. İstanbul, Zonguldak, Eskişehir komünistlerin çalışmalarını yoğunlaştırdığı önemli merkezler durumundaydı.

Örneğin, TKP yöneticilerinden Ethem Nejat, TİÇSP'nin faaliyetlerinden sözederken, nasıl bir perspektifle yola çıkıldığını ortaya koymaktadır.

"Parti (Türkiye İşçi ve Çiftçi Sosyalist Partisi -TG) İstanbul'a merkezini nakil eder etmez iştimai inkilabın hedefleri hakkında vasi malümat edinmesi ve organize olması lüzumuna kat'iyen kani bulunduğundan, ilk iş olarak İstanbul amalesini işçi birlikleri etrafında toplamaya sarf-ı mesai eyledi"(12)

Yıllardır kendini proletaryanın komünist partisi ya da politik öncüsü ilan eden küçük-burjuva popülist akımlar, küçük-burjuva toplumsal sınıf zemininden kurtulamadıkları gibi, partinin proletaryanın dışında da kurulabileceği, 5-10 yıl küçük-burjuvazi içinde örgütlenmenin doğal olduğu vb. gibi anti-Leninist görüşleri de teorileştirdiler. Oysa, proleter sosyalist sınıf çizgisi, küçük-burjuva demokrasisinden teorik ve pratik olarak kopuşu gerçekleştirdikten sonra, komünistlerin bütün enerjileri ile sınıf hareketinin politik örgütlenmesine, sınıf içinde partiyi örgütleme görevine sarılmayı gerektirir. Bu perspektifi, TKP'yi oluşturan komünistlerin yaklaşımlarında ve pratik çalışmalarında da görmek olanaklıdır. Henüz TKP kurulmadan ortaya çıkan gruplar, ilk iş olarak, proletarya hareketinin bağımsız bir politik güç olarak örgütlenmesi görevine ağırlık vermişlerdir. Günümüz Türkiye'si ile karşılaştırılamayacak düzeyde geri bir ekonomik-toplumsal yapılanmaya sahip o günün koşullarında Suphilerin bu alandaki çabaları ve yaklaşımları, onların sağlam sınıf perspektiflerinin canlı bir örneği durumundadır.

Buraya kadar anlatılanlar göstermektedir ki, o günün komünistleri, Türkiye'nin geri ekonomik-toplumsal yapısına rağmen, sözde değil gerçekte, içinde yaşanılan çağın özellikleri, sonuçları ve bunun komünistlere ne gibi görevler yüklediği konusunda sağlam bir bakış açısına sahiptirler.

Suphiler, ülkenin geri ekonomik-toplumsal yapısından hareketle veya burjuva demokratik görevler nedeniyle, demokratik kapitalizm yaratmayı ya da burjuva demokrasisini kendine program edinmemiş, işçi-köylü iktidarını, tarihin tanıdığı en demokratik yönetim biçimi olan sovyet iktidarını temel alan bir program ve stratejiyi benimsemiştir. Şüphesiz, bu sovyet iktidarı, bazı popülist grupların anladığı gibi burjuva özlü bir iktidar değil, sosyalizme kesintisiz geçişi teminat altına alan, ülkenin özgül koşullarına göre biçimlenen proleter özlü bir iktidardır.

Bu strateji ve program, bütünü ile Lenin'in önderliğindeki Komintern'in kararlarında dile getirilen görüşlerle uyum halindedir.

Komünist Enternasyonal Yürütme Kurulu Başkanı imzasıyla Komünist Enternasyonal adına, Türkiye komünistleri de dahil olmak üzere, Balkan ve Tuna ülkeleri komünist partilerine gönderilen mesajda (5 Mart 1920), "Öncelikle de, güya Balkan ülkeleri iktisadi bakımdan geri oldukları için proletarya devriminin dışında kalacaklardır şeklindeki o pek sevilen iddiayı çürütmek gerekir"(13), "Gene Sovyet Cumhuriyetlerinin tecrübelerinden çıkan ve Balkan ve Tuna ülkelerinin komünist partilerinin akıllarından çıkarmamaları gereken ikinci ders ise, işçi kitlelerinin dışında geniş emekçi köylü tabakalarını, yoksul ve orta köylüleri komünist hareketle kazanmanın zorunlu olduğudur"(14) görüşlerine yer verilmesi ve bu görüşlerin TKP programında, programa ilişkin tartışmalarda dile getirilmesi, Ekim Devrimi deneylerinin, Komünist Enternasyonal değerlendirmelerinin ve TKP programının ne denli uyum içinde olduğunu gösterir.

Aradan geçen bunca zamana ve yaşanan tecrübelere rağmen, sözde Suphilerin devamcısı olduğunu söyleyenlerin, "bazı burjuva devrim görevlerini kendine program edinen demokratik devrim ufkuyla, sosyalist ve anti-kapitalist perspektife bağlanmamış demokratlıkla sınırlı bir anti-faşizm, yurtseverlikle sınırlı bir anti-emperyalizmle işçi sınıfına" gitmeyi savunmaları Marksizm adına tek kelime ile utanç verici bir olaydır. Şüphesiz bugünün Türkiye'si ile o günün Türkiye'si, o günkü komünistlerin programlarının kapsamı ve karşı karşıya olduğu görevler ile bugünkü programın kapsamı ve görevler arasında bir paralellik kurulamaz. Fakat açık bir gerçek vardır ki, bugünkü küçük-burjuva popülist hareketin programı -somut koşullardaki büyük değişikliği bir yana bıraksak bile- oldukça geri bir programdır. Program ve stratejiye temel teşkil eden olgulardaki köklü değişikliğe rağmen, TKP programı, küçük-burjuva popülist hareketin bugünkü programından karşılaştırılamayacak derecede ileri bir programdır. Bu karşıtlık dikkate değerdir.

Burjuvazinin çözemediği veya çözme gücünde olmadığı görevleri kendine program edinen küçük-burjuva sosyalistlerine, TKP'nin bu yaklaşımı, bir çok bakımdan ters gelecektir. Hatta, belki de, küçük-burjuva darkafalılığı erdemleştiren ve ucuz suçlamaları politika yapmak olarak algılayan bazıları, TKP'nin "sol sekterliği"nden, "Troçkistliği"nden dem vuracaktır.

Böyle görüşler, çağımızın gerçekleri ve Marksizm-Leninizm'in proletarya devrimiyle ilgili görüşleri konusunda cahilliğin ürünü olduğu gibi, o günkü dünya ve Türkiye gerçeklerinin anlaşılmamasının da ürünüdür.

TKP'nin görüşleri, yazıda da gösterilmeye çalışıldığı gibi, teorik olarak çağın gerçekleri ve III.Enternasyonal'in çıkardığı sonuçlarla, Ekim devriminin deneyleri ile uyum içindedir.

Somut koşullar açısından bakıldığında ise, bu görüşlerin benimsenmesinde, zafer kazanmış Sovyetler Birliği proletaryasının doğrudan desteği, burjuva ulusal kurtuluş savaşı içinde ortaya çıkan devrimci durum olgusu ve Türkiye'de Bolşevizmin yaygın prestiji belirleyici rol oynamıştır. O koşullarda, bir komünist partisi açısından tek doğru tavır, nesnel olarak devrimci bir rol oynayan ulusal kurtuluş savaşına katılmak ve emekçi yığınlar karşısına burjuva bir alternatifle değil, sosyalist bir alternatifle çıkmaktır. TKP'nin yaptığı da bundan başka bir şey değildir.

Teorik ve pratik olarak bu gerçekler gözönüne alınmadan, TKP'nin görüşleri de anlaşılamaz.

Bu zamana kadar, M.Suphi ve TKP'nin ulusal kurtuluş savaşına karşı tutumu konusunda ileri geri bir dizi söz edildi, ediliyor. Bunlardan en önemlisi, Kemalist burjuvaziyle uzlaşma ve bu uzlaşma sonucu Türkiye'ye dönme kararının verildiği iddiasıdır.

Baştan söylenmelidir ki, M.Suphi ve TKP'nin görüşleri ve pratiği bütün bu iddiaların yanlışlığına yeterli yanıtı vermektedir.(*) M.Suphi ve TKP'si, bütün hazırlıklarını Türkiye'de işçi-köylü sovyet devriminin zafer kazanması amacına göre yapmıştır. Türkiye'nin en önemli merkezlerinde gizli komünist çekirdekler oluşturulması, binlerce yayının gizli olarak Anadolu'ya sokulması, komünist düşünceler temelinde eğitilen ve Türkiye'ye gönderilen yüzlerce savaş esiri, binlerle ifade edilen ordu örgütlenmesi bütün bu hazırlıkların öğelerini oluşturuyordu.

Suphilerin Türkiye'ye gelmesi ise, hem bu savaşa katılma, "memlekete musallat olan dış düşmanları kovma", hem de savaşın yarattığı devrimci ortamdan yararlanarak, "içte halkın sırtından geçinen yağmacı asalak sınıfları da hazır yiyicilik halinden" çıkararak, "ser-

---

(*)Bu genel değerlendirme ile birlikte, genel yaklaşım ve görüşlerle çelişki ifade eden bir noktayı da belirtmek gerekiyor. M.Suphi, M.Kemal'in TKP'lileri Türkiye'ye davet eden mektubuna yanıt olarak yazdığı mektubun bir yerinde, "ezilen memleket ve halkımızın kölelik ve yoksulluktan kesin olarak kurtulmasına yönelmiş ortak amacımız, elbirliği ile çalışılması konusunda azmimiz güçlenmiştir" (M.Kemal Paşa'ya Mektup Türkiye'nin Mazlum Amele ve Rençberlerine s.43) demektedir. Burada, M.Kemal hareketi ile ilgili söylenenlerin yanlışlığı açıktır. Daha da ötesi, genel tutum ve yaklaşımlarla da çelişmektedir. Böyle bir ifadenin kullanılmasında, mektubun diplomatik bir dille yazılması, M.Kemal'in Sovyetler Birliği'nden yardım almak amacıyla, "emperyalizme ve kapitalizme" savaş açtıklarını açıklaması, TKP'nin Türkiye'ye gelerek resmen faaliyette bulunmasını istemesi vb. etkenler rol oynamış olabilir.

Kaldı ki, aynı mektup içinde söylenenler, M.Kemal hareketine desteğin şartlı olduğunu ve emperyalizmle savaş noktası ile sınırlı olduğunu göstermektedir. Daha da ötesi, TKP'nin Türkiye'de resmen örgütlendiği koşullarda, çalışmanın, TKP'nin programı ve 1.Kongre kararları doğrultusunda olacağı da aynı mektupta dile getirilmektedir.

"7-Teşkilatımız Bakü Kongresi'nde (10-15 Eylül 1920) bir program ve teşkilat tüzüğü kabulü ile parti haline geçtikten sonra memlekette hemen izleyeceği siyaseti saptamıştır. Türkiye Komünist Partisi'nin Büyük Millet Meclisi Hükümeti'ne, emperyalist devletlerle savaştığı müddet süresince bütün gücüyle desteklemeye... faaliyete geçmeye karar vermiştir." (a.g.e., s47)

Belirtilmesi gereken bir nokta da, Türkiye'ye gelme kararlarının uygulanma biçimi ve Kemalist burjuvazinin TKP önderlerini katletmesi ile sonuçlanan olaydır.

Bence burada da, burjuvazinin kalleşliğini ve ikiyüzlülüğünü ortaya çıkartan acı bir deney vardır. Buna yol açan en önemli etken güçler ilişkisinin doğru değerlendirilmemesi ve burjuvazinin ikiyüzlülüğünün, kalleşliğinin yeterince dikkate alınmamasıdır.

mayedarların, zenginlerin, toprak sahiplerinin, paşa ve ağaların etki ve baskısını" yıkarak, "içtimai inkilap"ı gerçekleştirme amacına yöneliktir.

Komünistler ulusal kurtuluş savaşını desteklerken, hiçbir şekilde proleter hareketin bağımsızlığını ve sosyalizm amacını gözden kaçırmamışlardır. M.Suphi tarafından Kongre'ye sunulan ve karar haline gelen "Sömürgeler ve Milletler Hakkında Karar" başlıklı yazıda şunlar belirtiliyor:

"Komünist partisi, devrim hareketinin yeni girdiği gelişmemiş memleketlerde emperyalizme karşı varlığını savunan milli kuvvetlere yardımla birlikte, genellikle sermayedarlar idaresine karşı sınıf mücadelesi duygusunun emekçi halk içinde derinleşmesine uygun yolda bulunmalı ve mutlaka teşkilatın bağımsızlığını korumalıdır"(15)

Gözden kaçırılan, ama kaçırılmaması gereken önemli bir nokta da, o dönemde gerek Bolşeviklerin, gerekse de TKP'nin Türkiye'deki ulusal kurtuluş savaşını, uluslararası düzeyde emperyalizmi darbeleyen, nesnel olarak proletarya devriminin ilerletilmesine hizmet eden bir örnek olarak ele almalarıdır. TKP'nin Türkiye'deki kurtuluş hareketini desteklemesi, ulusal öneminden ziyade uluslararası önemi nedeniyledir. Dünya devrimi sorunu, TKP'nin teorik yaklaşımında, çağ değerlendirmesinde ve pratik tutumunda temel bir yere sahiptir. Bu ise enternasyonalizm açısından anlamlıdır. O dönemde, Ekim Devrimi zafer kazanmıştır ve tüm dünya proletaryası ve halklarının dikkati bu zafer üzerinde toplanmıştır. Zafer kazanan proletaryanın, dünya devrimi açısından önem taşıyan dünya halklarının emperyalizm ve gericiliğe karşı savaşımını desteklemesi, diğer halklara da örnek olacak ve halkların proletarya devrimine destek güç olarak çekilmesini hızlandıracaktır. O dönemde, Türk devrimi bu açıdan önem taşıyan bir örnektir. M.Suphi bu gerçeği dile getirirken, "bizler, dünya devriminin bugünkü mecmuu ve merkezi olan Rusya'da çalışan komünistler, elimizde Marks'ın kitabı olduğu halde, din, millet, ırk ve renk ayrılığı yapmaksızın, hangi memleketin olursa olsun, ezilen insanlarını kurtarma emelleriyle en uzak ufuklara doğru atılmaktan en karanlık zulüm deryaları içinde çırpınan, haksızlığa uğrayan milletlere el uzatmaktan çekinmiyoruz" dedikten sonra devamla, Türkiye'nin özel durumuna işaret ederek şöyle diyordu:

"Ayaklanan Türkiye'ye en büyük ölçüde yapılması gereken bu desteğin, yalnız ortak düşman olan Avrupa ve Amerikan emperyalizminin Küçük Asya cephelerinde sıkıştırılıp ezilmesi bakış açısından değil, Doğu ve Batının uluslararası ilişkisi yönünden de büyük önemi olacaktır... Türkiye'nin böyle muhtaç ve tehlikeli bir dönemde sosyalist Rusya'dan göreceği yardım, sosyal devrime doğunun gönlünü kazandıracak, bu ise tırnaklarını Asyanın ruhuna saplayan İngiltere hesabına büyük bir darbe olacaktır." (16)

Yaşamlarının en değerli dönemlerini dünya devrimi ve Türkiye proletaryasının savaşımına adayan, sosyalizm savaşımımızın onurlu şehitleri Onbeşleri, sosyalizm kavgasında yaşatacağız.

KAYNAKLAR

1- M.Suphi'nin Programı Sunuş Konuşması, Eski Sol Üzerine Yeni Bilgiler, (ESÜYB) s,101, Mete Tuncay, Belge Yayınları.
2- Hilmioğlu Hakkı, "Müstemlekat Meselesi", a.g.e., s.87
3- TKP Programının M.Suphi tarafından sunulan ilk metninden, a.g.e., s.110
4- Sosyalizm İçin Mücadele, M.Suphi, Türkiye'nin Mazlum Amele ve Rençberlerine, (TMAR), Aydınlık Yayınları, s.59
5- a.g.e., s.62
6- TKP Programı'ndan, ESÜYB, s.143
7- TKP'nin 1.Kongresi'nde kabul edilen, "Sömürgeler ve Milletler Hakkında Karar"dan, TMAR, s.54
8- Kongre'de Ulusal Sorun Üzerine Tartışmalardan, ESÜYB, s.89
9- M.Suphi, "Sosyalizm İçin Mücadele"den, TMAR, s.59
10-M.Suphi, Programı Açış Konuşmasından, ESÜYB, s.102
11-M.Suphi, III.Enternasyonal'in 1.Kongresi'ndeki Konuşmasından, III.Enternasyonal, Belge Yayınları, s.17-18
12-Ethem Nejat, Kongre'de Faaliyetler Üzerine Konuşmadan, ESÜYB, s.124
13-Türkiye Komünist ve İşçi Hareketi, Aydınlık Yayınları, s.28
14- a.g.y., s.34
15-"Sömürgeler ve Milletler Hakkında Karar"dan, TMAR, s.55
16-M.Suphi, "Anadolu'dan Gelen Elçiler ve Anadolu'ya Yardım" başlıklı konuşmadan, TMAR, s.57-58

KÜÇÜK SÖZLÜK

Ma'haza: Bununla birlikte, böyle iken
Tevcih: Yöneltme, doğrultma
Mübareze: Savaşım
İntişar: Yayılma
Tekemmül: Olgunlaşma, yetkinleşme
İnkişaf: Gelişme
İhzar: Hazırlama
Tufeyli: Asalak
Tetebbuu: Araştırma, irdeleme.
Mukaddeme: Önsöz, başlangıç
Tevzih: Açıklığa kavuşturma

F.ALMANYA'DA ÇELİK İŞÇİLERİNİN DİRENİŞİ

Kasım sonu ve Aralık ayı başlarında, Almanya'nın Duisburg-Rheinhausen bölgesinde başlayan ve sonra yaygınlaşan Alman işçilerinin eylemleri, kapitalist sistemin içine girmeye başladığı derin krizin bir göstergesi olduğu kadar, Avrupa'da proletaryanın savaşının önümüzdeki dönemde daha da canlanarak devam edeceğinin de bir habercisidir. Bu eylemlerin diğer bir özelliği de, Almanya'da yaşayan yüzlerce Türk ve Kürt işçisinin Alman sınıf kardeşleri ile eylemlere aktif olarak katılmasıdır.

Olay en büyük Alman tekellerinden biri olan Krupp firmasının, son yıllarda sürekli zarar ettiğini ileri sürerek, Rheinhausen'deki fabrikasını kapatarak, diğer büyük çelik tekelleri Thyssen ve Mannesman'la birleşme kararı almasıyla başladı. Bu kararda, 4200 işçi sokağa atılacaktı. Krupp firmasında çalışanlar kararı duyar duymaz, 28 Kasımda fabrikada üretimi durdurma kararı aldılar. 30 Kasımda 10 binden fazla işçi fabrika önünde bir miting düzenlediler. Ayrıca, çevre bölgelerden, Thyssen, Mannesman ve diğer Krupp işletmelerinden işçiler, kısa süreli grevlere giderek sınıf kardeşleri ile dayanışmaya girdiler. Yine 3 Aralıkta öğretmen, öğrenci ve esnafın da katılmasıyla 15 bin kişi fabrikanın bulunduğu şehirde miting düzenledi.

Eylemlerin gelişmesi sonucu, Krupp yöneticilerinden biri, fabrikanın kapatılmasından sonra, çalışanlarının Thyssen'de iş bulacaklarını açıkladı. Böylece tepki azaltılmaya çalışıldıysa da, Thyssen yetkilileri bunun doğru olmadığını açıkladılar. Kısacası bu üç dev tekel, yıllık 4 milyon ton çelik üretimini 9000 kişiyle değil, 4000 kişiyle gerçekleştirmeyi ve bunalımın yükünü, işçileri sokağa atarak, onların sırtına yıkmayı düşünüyorlar.

En son olarak 14 Aralıkta, Duisburg, Rheinhausen ve çevresinden onbinlerce işçi otobanları kapatarak ve üretimi durdurarak protestolarını dile getirdiler. Bu miting ve gösterilere, Alman öğretmenler Sendikası (GEW) ve Kamu İşçileri Sendikası (ÖTV) da katılarak, şehir girişi otobanlarını kapatarak, giriş-çıkışı durdurarak protestolarını yaygınlaştırdılar. Bundan sonra da eylemlerin durmadan devam edeceği açıklandı.

Burjuvazinin ideologları, kapitalist ekonominin kısmi istikrarı ve büyümesinden, bununla da ilişkili olarak proletaryanın eylemlerinin sınırlılığından hareketle kapitalizmin tartışmasız üstünlüğünün geniş yığınlar tarafından kabul edildiği düşüncesini yayıyorlardı. Revizyonistler ise, kapitalist toplumu "refah toplumu", "sınıf çatışmalarının değil, uyumun" egemen olduğu toplum olarak sunarak, "başkaldırı"ya ve "proletarya"ya "elveda" demenin zamanı geldiğini, artık Marks'ın anladığı anlamda bir proletaryadan söz edilemeyeceği türünden teslimiyetin teorilerini yaymaya çalışıyorlardı.

Her şey bir yana, son borsa krizi, emperyalistler arasında kızışmaya yüz tutan ve birbirlerini, gümrük duvarlarını yükseltmekle tehdit eden açıklamaları, son yıllarda Avrupa'da proletarya hareketinin canlanması ve en son, kapitalizmin "yüzakı", "refah ülkesi" olarak sunulan Federal Almanya'daki gelişmeler, kapitalizmin kapitalizm olarak kalmaya devam ettiği sürece bunalımdan kurtulamayacağını kanıtlamıyor mu?

Burjuvazinin övünmesi fazla sürmedi. '80'li yılların başından itibaren, kapitalist sistemin derin bir krize doğru yol aldığının işaretleri görülmeye başlandı. Son borsa krizinden sonra, kapitalizmin sözcüleri, yeni bir 1929 bunalımı mı diye korkularını dışa vuruyorlar. Demir-çelik krizi, sadece Almanya'nın bir sorunu değil, tüm emperyalist ülkelerin sorunu durumundadır. Son olayların da etkisiyle, çelik sektöründeki krizi görüşmek amacıyla toplanan AT Komisyonu, çelik kotalarının dağılımını görüştü; fakat hiçbir ilerleme sağlanmadı. Sadece, F.Almanya'ya üretimi düşürme önerisinde bulunmakla yetinildi.

Yaşanan kriz sadece çelik sektöründe değildir. Tarımsal kriz de, Avrupa emperyalistlerinin çözüm bulamadığı bir başka üretim alanıdır. 1986'da, milyarlarca marklık tarımsal ürün, özellikle süt ve tereyağı ya imha edildi, ya da, ölü fiyatına Sovyetler Birliği ve diğer Doğu Avrupa ülkelerine ihraç edildi. Her yıl toplanan, AT Tarım Komisyonu hiçbir ilerleme sağlamadığı gibi, krizin sorumlusu olarak her ülke diğerini suçlamaktadır.

Açık olan gerçek şu ki, kapitalist sistemin hızla derin bir krize yol alması, kapitalist sistemin anarşik ve dengesiz niteliğinin dışa vurumudur. Yaşanan bunalım, aşırı üretim bunalımıdır. Krupp firması ve diğer sözcüler, yaşanan buna-

(Devamı s.17'de)

Günümüzün yüzkarası ve umudun ülkesi

Güney Afrika*

H.AKARSU

Güney Afrika Cumhuriyeti ırkçılık temeline dayandırılan, ırkçılıkla yönetilen, dünyadaki tek devlettir. 5 milyon beyaz azınlığın, 23 milyon siyahın efendisi olarak iktidara ve servete hakim olduğu günümüzün yüzkarası bir ülkedir.

Ve Güney Afrika, ırkçı-faşist yasalara, yönetimin ve emperyalistlerin her türden baskı ve oyunlarına rağmen kahramanca, yılmadan mücadele eden bir işçi sınıfına, emekçi halka sahip olan; kurtuluşunun aynı zamanda Afrika'nın güney ülkeleri halklarının kurtuluşu olacağı; ve emperyalist-kapitalist sisteme ölümcül bir darbe vuracağı umudun ülkesidir.

"Batı demokrasisi", "hür dünya", "insan hakları" çığırtkanlığı yapan Batılı devletler, burjuva ideologları, burjuva basını, sosyal demokratından "sosyalist"ine iktidardaki ya da muhalefetteki partiler hatta bazı sendikalar, Güney Afrika'daki ırkçı rejim sözkonusu olduğunda bilinçli bir sessizliğe bürünüyorlar. G.Afrika'ya karşı ekonomik yaptırımlar ve boykottan sözederken, el altından binbir türlü yolla, faşist Pretoria rejiminin imdadına yetişiyorlar.

Çünkü, Güney Afrika emperyalist-kapitalist dünya sistemi içinde, yeri kolay kolay doldurulamayacak, vazgeçilemeyecek bir özel konumdadır. İşçi sınıfı ve halkın mücadelesinin kapsamı, niteliği, hedefleri tüm Güney Afrika bölgesi ülkelerinin, ileri bir adım atmalarını; ABD ve diğer emperyalistlerin hegemonyalarının sarsılmasını sağlayacak politik sonuçlar doğuracaktır.

Esas konumuz olan, Güney Afrika işçi sınıfının mücadelesine geçmeden önce, ülkenin bu özel konumuna kısaca değinmekte yarar var.

GÜNEY AFRİKA DÜNYANIN EN ZENGİN MADEN DEPOSU VE ÜRETİM KAYNAĞIDIR

Güney Afrika Cumhuriyeti sınırları içinde yaklaşık 50 çeşit maden bolca bulunmaktadır. Bunlardan çoğu endüstrinin ve modern sanayi üretiminin onsuz olamayacağı stratejik (krom, kobalt, mangan, platin gibi) ve kritik (bakır, nikel, vanadyum gibi) madenlerdir. ABD ve Batı Avrupa, Japonya gibi emperyalist devletler stratejik madenler bakımından tamamen dışa, özellikle de Güney Afrika'ya bağımlıdır. Kritik madenler ABD ve Avrupa'da bulunsa da ihtiyacı karşılamamaktadır.

Buna karşın, tüm dünyadaki krom rezervlerinin %84'ü, manganezin %67'si, platinin %89'u, altının %49'u, tüm Afrika kıtasındaki kömür rezervlerinin %80'i Güney Afrika topraklarında bulunmaktadır.(1) Atom endüstrisinin ve atom silahlarının ana maddesi olan uranyumun dünyadaki bilinen rezervlerinin %16,2'si Güney Afrika'da ve %5,8'i Güney Afrika'nın işgali altındaki Namibia'dadır.(2)

Fakat G.Afrika'nın önemi, bu değerli ve büyük maden rezervlerine sahip olmasıyla birlikte, esas olarak, maden üretiminde, dünya toplam üretimi içinde aldığı yerde; bu madenlerin kimler tarafından ve nasıl üretildiğinde ve ABD ve diğer emperyalist devletlerin, tekellerin G.Afrika'ya olan bağımlılıklarının niteliğindedir.

Örneğin, 1978 yılında, tüm dünyadaki platin üretiminin %91'i, vanadyumun %73'ü, altının %77'si, kromun %58'i, manganezin %36'sı ve uranyumun %50'si Güney Afrika'da üretilmiştir. Ayrıca bu ülke, kurşun, çinko, kalay, gümüş, kadmiyumun, kolumbiyum, tantalum, kömür ve demir cevherlerinin dünyadaki başlıca satıcısıdır.(3)

ABD, ihtiyacı olan tüm maden cevherlerinin %50'sini Güney Afrika bölgesi ülkelerinden; daha somut ifadeyle, ABD örneğin, vanadyum ihtiyacının %57'sini, pilatinin %48'ini, kromun %30'unu sadece Güney Afrika'dan karşılamaktadır. Avrupa emperyalist devletlerinin Güney Afrika'ya bağımlılıkları da ABD'ninkinden farksızdır. Alman, İngiliz, Fransız sanayi ve endüstrisi ise esas olarak Güney Afrika'dan ucuz fiyata aldıkları madenlere dayanmaktadır.

Güney Afrika'nın yeraltı ve yerüstü

---

* "Güney Afrika" deyimi Güney Afrika Cumhuriyeti; "Güney Afrika Bölgesi" deyimi Güney Afrika Cumhuriyeti ve komşusu Namibia, Zambia, Bostwana, Mozambik gibi ülkeler bütünü için kullanılmıştır.

zenginlikleri toplam sayıları 900'den fazla olan irili ufaklı yerli-yabancı şirketler, tekeller tarafından yağmalanmaktadır.

Ülkede faaliyet gösteren tüm yabancı şirketlerin 500 kadarı ABD, 500'e yakını İngiliz ve 400 kadarı da Batı Alman kökenlidir. Ayrıca Fransız, Belçika, Japonya, Avustralya, Hollanda ve İsveç şirket ve tekellerinin de önemli yatırım ve şubeleri bulunmaktadır.(4)

Güney Afrika ekonomisi, tüm maden sektörü esas olarak bir kaç uluslararası tekelin hakimiyetindedir. Ülkedeki tüm maden sektörüne yönelik yatırımların 2/3'ü, dünyanın en büyük madencilik tekeli olan, Anglo American Corporation'a aittir.

Başta Batı Almanya, ABD, İngiltere, Fransa olmak üzere Batılı 22 ülke Güney Afrika'ya kredi vermektedir. Bu ülkelerden 312 banka, sadece, 1972-78 döneminde 14 milyar 193,2 milyon dolar kredi vermişlerdir. Böylesine büyük sermaye akınının nedeni de, ırkçı-faşist sistem şartlarında, Güney Afrika'da %300'e varan, başka ülkelerde hayal bile edilemeyecek kar oranları, büyük karlardır. Bu anlamda ırkçılık sermayenin azgın sömürüsünün politik biçimi olmaktadır.

Öte yandan, Güney Afrika, ABD'nin ve diğer emperyalistlerin Afrika'daki önemli bir saldırı üssüdür. O, İsrail'in Orta Doğu'da oynadığı rolü, Afrika'nın güneyinde oynamaktadır. Güney Afrika, ABD'nin isteği doğrultusunda, Angola, Mozambik, Zambiya başta olmak üzere komşu ülkelerindeki ilerici, sömürgelicikten yeni kurtulmuş devletlere, halklara askeri saldırılar düzenlemekte, bu ülkelerdeki karşı-devrimci çeteleri örgütleyip beslemektedir. Angola ve Mozambik bu saldırılar sonucu ekonomik iflasın eşiğine gelmiştir.

Ayrıca, Güney Afrika, dünyadaki faşist, gerici devletlerin, rejimlerin destekçisidir. Türkiye ile ekonomik, siyasi ilişkileri 1980 sonrası hızla artmıştır. Halen, Kürdistan'daki yükselen mücadeleyi bastırmada kullanılacak araç-gereç satış pazarlığı, bilgi alış verişi sürmektedir.

Şimdi, böylesine zengin ve böylesine emperyalizme bağımlı, Afrika kıtasının en gelişmiş kapitalist ülkesinde ve dünyanın tek ırkçı rejiminde işçi sınıfı, yıllardır nasıl zorlu bir mücadele yürütmekte, bugün önüne hangi engeller dikilmekte olduğunu görelim.

GÜNEY AFRİKA İŞÇİ SINIFI VE MÜCADELESİ

Güney Afrika nüfusunun üçte biri tarımla uğraşmaktadır. Siyahların zorunlu ikamet bölgeleri (Homeland) dışandaki yerlerde çalışabilir toplam siyah nüfusun %70'i ücretli işçidir.

İşçiler ve emekçi halk, "Anayasa" ve "İş Yasası", "Ücretler Yasası", "Uygar İşgücünün Yönetmeliği", "Endüstri Yasası" gibi ırkçı yasalarla belirlenmiş iş ve ücret sistemi şartlarında kapitalistler tarafından iliğine kadar sömürülmektedir. Siyah-beyaz işçilerin ücretleri arasındaki ırkçılığa dayanan ücret farkları yüksek kar oranlarının önemli bir kaynağı olmaktadır.

1970 yılında, madencilik sektöründe çalışan bir siyah işçi bir beyaz işçinin ücretinin ancak ondokuzda birini, endüstri sektöründe beşte birini alabiliyordu. Diğer sektörlerdeki durum da aynıydı. Bu ücret farkları, siyah işçilerin mücadeleleriyle, örgütlenme seviyelerinin yükselmesiyle zorla azaltılmış olsa da halen devam etmektedir. 1987'de madencilik sektöründe aynı işi yapan bir beyaz ayda 1500 Rand alırken, bir siyah işçi 300-500 Rand alabilmektedir.(5) Ekonominin tüm sektörlerinde çalışanlardan aylık gelirleri 290 Randa kadar olan en düşük ücretlilerin 200 bin kadarı beyaz, 5 miyon kadarı ise siyahtır.(6)

Güney Afrika işçi sınıfı ırkçı-faşist rejim altında, onyıllardan beri yüzlerce şehit vererek dişediş bir mücadele sürdürmekte, sendikal ve politik örgütlenmesinin kapsamı ve niteliği yükselmektedir.

1984 yılındaki örgütlü sendikalı işçi sayısı 1.406.302'dir. Ve bu sayı tüm çalışan ücretlilerin sadece %12'sidir. Siyahların zorunlu yerleşim bölgelerinde (Homeland) işçilerin ve memurların sendikalaşması yasaktır. Bu yasak kapsamına giren siyah işçiler, tüm işçilerin ve çalışanların %30'udur.

Irkçı rejim, bir yandan siyah işçilerin sendikalaşma ve grev hakkını çeşitli yasaklamalarla engelleyip zorlaştırırken, diğer yandan da işçilerin birliğini bozmak için çeşitli oyunlar oynamaktadır. İşçi sınıfı, siyah-beyaz, ırkçı rejimi destekleyen-desteklemeyen sendikalar, konfederasyonlar tarafından bölünmüştür.

1983'de toplam 1.534.000 sendikalı işçiden, 425 bini doğrudan ırkçı hükümetten yana olan sendikalarda örgütlü durumdaydı. Buna, hükümeti liberal kabul edenleri de eklersek 545 bin işçinin, yani toplam sendikalı işçilerin üçte birinin ırkçı rejimin sultasında olan sendikalarda örgütlü olduğu görülecektir.(7)

Bu bölünmüşlük, sarı sendikaların gücü, Güney Afrika işçi sınıfının özgürlük ve toplumsal kurtuluş mücadelesinde önemli bir ayak bağıdır. Bu nedenle ANC ve ANC içindeki anti-kaptalist devrimci güçler, işçilerin sendikal birliğini sağlamak için yoğun çaba harcamaktadırlar. "Tek ülke, tek sendikal birlik, aynı

işkolunda tek sendika" ilkesi doğrultusunda sürdürülen çabalar sonucu 1985 yılında 33 ırkçı olmayan, yani her ırktan, her renkten işçinin üye olabildiği sendika biraraya gelerek Güney Afrika Sendikalar Kongresi'ni (COSATU) kurdular. Bu büyük adım, Güney Afrika işçilerinin birliğini güçlendirdi, mücadelesine yeni bir ivme kazandırdı. COSATU'nun halen ödenti veren 450 bin üyesi vardır.

Ülke çapında sendikal birlik kurulup gelişirken, tek tek endüstri dallarında da sendikal birlikler kurulmaktadır. Bunlardan başlıcaları, bu yıl 5.Kongresini yapmış olan Maden İşçileri Sendikası (NUM) ve işkolundaki 7 sendikanın birleşerek oluşturdukları Güney Afrika Ulusal Metal İşçileri Sendikası'dır (GAUMIS). Bunlar, COSATU'nun iki yıldan beri yürüttüğü "Aynı işkolunda tek sendika" kampanyasının en başarılı ürünüdür. Halen Metal işçileri Sendikası'nın 130 bin üyesi vardır.

COSATU ile ANC içiçedir. İşçi sınıfının bu örgütlü kesimi hem ırkçılığa hem de sermayeye karşı mücadelenin başını çekmektedir. ANC, 1960'daki Sharpeville katliamı sonrası yasaklanıp yeraltı çalışmasına başlamasına rağmen sendikalarla, yasal kitle örgütleriyle her türlü bağı kurdu, güçlendirdi. Bu sürecin sonucu olarak 1983'de 575 yasal kitle örgütü Birleşik Demokratik Cephe'yi (UDF) oluşturdular. Sendikalar UDF'nin belkemiğini, esas gücünü teşkil etmektedirler.

Özellikle '80'li yıllarda grev ve greve katılan işçi sayılarında büyük artışlar olmuştur. Artık işçi sınıfı işyeri, işkolu grevlerini ve de genel grev silahını ustaca ve kararlılıkla kullanabiliyor. Son iki yıldaki gelişmeler bu açıdan umut vericidir. Örneğin, Güney Afrika Trenyolu ve Liman İşçileri Sendikası'na bağlı 18 bin trenyolu işçisi, 13 Mart 1987'de, bir işçi arkadaşlarının işten atılmasını protesto etmek için, yasalara göre yasak olan greve başladı. Hükümetin, polisin tüm baskı ve ültimatomlarına rağmen, çatışmalarda 3 işçinin ölmesine rağmen, direniş 2 ay sürdü ve başarıya ulaştı.

Botha rejimi, işçilerin ve halkın mücadelesini bastırmak için 12 Haziran 1986'da ülkede olağanüstü hal ilan etti. Bugüne kadar 30 binden fazla insan tutuklandı. Bunlardan 10 bini çocuk. İdamlara, ağır işkence ve zulme rağmen olağanüstü hal de sökmedi. 1986'daki grevlere, direnişlere katılım, bir önceki yıla göre daha da arttı. Ve işçi sınıfı 1 Mayıs'ı kutlama hakkını 1986 Mayısında söke söke aldı.

Olağanüstü hal uygulamasına geçildiği 1986'da grevlerde kaybolan iş saati toplamı 1,3 milyon iken, 1987'de 5,5 milyona yükseldi.

1987 Ağustosunda 28 altın ve 18 kömür madeninde çalışan, NUM'da örgütlü işçiler, Güney Afrika tarihinin en büyük grevini gerçekleştirdiler. NUM'un verdiği bilgilere göre, greve 340 bin maden işçisi katıldı. Bu rakam, 1973-1980 döneminde, tüm ülkede greve çıkan işçilerin toplam rakamından çoktur.

1973-1982 DÖNEMİNDE GREVLER VE GREVCİ İŞÇİ SAYISI

Yıllar	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982
Grevci sayısı	98.378	59.244	23.323	28.013	15.304	14.160	22.803	61.785	92.842	198.020
Grev sayısı	370	384	274	245	90	106	101	207	342	281

Kaynak: South Afrikan Review, Vol.1.1983 (8)

GREVLER VE YÜKSELEN MÜCADELE

Güney Afrika Anayasası'na göre, Afrikalı siyah işçilerin grevlere katılması yasa dışıdır. Dini toplantılar dışında her türlü gösteri uzun süredir yasaktır. Ülkede halen olağanüstü hal yürürlüktedir. Fakat işçiler, kanları, canları pahasına olsa da, birçok kayıp verseler de greve çıkmakta, ırkçı faşist yasaları paramparça etmektedir. Bu anlamda, her grev Güney Afrika şartlarında bir ayaklanma, bir başkaldırıdır.

Yukarıdaki tabloda 1973-1982 döneminde yapılan grevler ve grevci işçi sayısı incelendiğinde görülebileceği gibi, 1977-78'lerdeki en düşük grev ve grevci sayıları günümüze doğru her yıl giderek artmıştır.

Tekellerin sözcüleri, sermaye çevreleri, maden işçilerinin grevi öncesi, maden işçilerinin ayrı dilleri konuştukları, komşu ülkelerden gelen göçmen işçilerle diğer siyah işçilerin birleşemeyeceğini, grevin 48 saat bile süremeyeceğini iddia ediyorlardı.

Oysa, maden işçileri, ırkçı rejimin silahlı saldırılarına, lokavta, 9 işçinin öldürülmesine, 500'ünün yaralanmasına rağmen grevi üç hafta sürdürdüler. Taleplerinden bir kısmını söke söke aldılar. Maden işçilerinin bu büyük ayaklanması ve ülkede gelişen direniş, rejimi güç durumda bıraktı. Botha, tekeller, emperyalistler şimdi rejimin

geleceğinin hesabını ciddi ciddi yapar oldular. Hatta bazı şirketler, ilanlarla Botha'ya "ayağını denk al" önerisinde bulunuyorlar.

MÜCADELENİN ÖNÜNDEKİ ENGELLER

Derinleşen kriz nasıl çözülecek? Güney Afrika proletaryasının sosyalizme gidişi nasıl engellenecek ya da saptırılıp düzenin sınırları içinde hapsedilecek? Nasıl sadece ırkçı rejimin yıkılmasıyla sınırlanabilecek? Kısacası Güney Afrika'daki devrim ateşi nasıl söndürülebilecek?

ABD, Batılı emperyalistler, Botha takımı ve kapitalistler bunun planlarıyla, reformlar ile meşguller. Onlar bir yandan ANC'nin, işçi sınıfının gücünü kırmak, gelişmesini frenleyebilmek için, genel olarak siyah halkı, başka bir deyişle beyazlar dışındaki halk kitlesini bölmek, birbirine düşürmek istiyor; ANC'nin, onun silahlı örgütünün, sendikaların ve UDF'nin karşısına gerici, ırkçı rejimin kırıntılarıyla palazlanmış, ya da palazlanma umudu olan siyah orta sınıflarını, kabile temeline dayanan gerici siyah örgütlerini, Tutu gibi papazları çıkarıyor. Siyahı siyaha kırdırmak istiyor. Bunun en somut örneği, Zulu kabilesi reisi Mangosuthu Buthelezi taraftarlarının ve üyelerinden hemen hemen tümünün Zulu kabilesinden olduğu, yaklaşık 1,5 milyon üyeli İnhatka örgütü militanlarının ANC ve UDF taraftarlarına, ilerici ve devrimcilere silahlı, sopalı saldırılarıdır. Bu saldırılar sonucu Eylül ayından bu yana geçen üç ay içinde yüzden fazla insan yaşamını yitirmiştir. COSATU, İnhatka'nın saldırı ve cinayetlerinin Natal'da politik hakimiyet kavgası olduğunu açıklamıştır. Çünkü, 1983'e kadar, en büyük legal siyah örgütü olan İnhatka, 1983'de 575 legal örgütün ve sendikaların oluşturdukları UDF'nin karşısında sürekli güç kaybetmiştir. 2,5 milyon üyeyle UDF bugün Güney Afrika'nın tartışmasız en büyük legal kitle örgütü haline gelmiştir. Botha, Buthelezi'nin örgütünü, beyazlarla ANC, UDF ve sendikalar arasında bir denge unsuru, bir tampon güç olarak tutmayı denemektedir.(9)

Öte yandan, ABD, Batılı emperyalistler, Botha takımı ve kapitalistler, bütün karşı-devrim merkezleri ANC içinde ortak mücadele yürüten anti-kapitalist devrimci güçler ile siyah ulusçuları, sermaye düzenini yıkmak isteyen güçlerle, mücadeleyi sadece ırkçılığın yıkılması ile sınırlayan güçleri bölme çabasındadır.

Bu plan, ABD Dışişleri Bakanlığı'nın 1987 Ocağında, ANC'nin 75.Kuruluş Yıldönümü vesilesiyle Amerikan Kongresi'ne sunduğu bir raporda somut ifadesini bulmuştur. Raporda, "ANC içindeki siyah ulusçularla komünistleri bölmek mümkündür ve yapılmalıdır", "Pretoria hükümeti ANC ile görüşmelere başlarsa, ANC'nin emperyalist ülkelerle ilişkileri arttıkça ANC içindeki farklı siyasetler, ayrılıklar su yüzüne çıkacaktır." değerlendirmeleri ve planları yapılıyor.(10)

Botha ise, "ANC içindeki komünistleri atmadan şiddeti reddetmeden onunla görüşmelere başlanmamalı, yoksa ANC güçlendirilmiş olur" diyor.

Her iki politika da sınıf mücadelesini "ırkçılığa karşı olmakla" sınırlayıp, Güney Afrika'da kapitalist sistemi kurtarmayı amaçlıyor.

Saptanan politikalar uygulamaya kondu bile. ABD yönetimi ANC ile alt düzeyde sürdürdüğü temasları üst düzeye çıkardı. Dışişleri Bakanı Shultz'un isteği üzerine ANC Başkanı Oliver Tambo, ABD'ye gitti, bir hafta kaldı. Shultz, etkin Amerikan politikacıları ve iş adamlarıyla görüştü.

Tambo, ANC'nin sermaye karşıtı devrimci güçler ile ilişkilerini koparması ve devrimci şiddeti reddetme yönündeki baskılara boyun eğmedi. Shultz da Tambo'nun Pretoria ile ekonomik ve siyasal ilişkileri kesme önerisini reddetti.

Fakat, proletaryanın mücadelesi, siyah halkın şiddete dayanan çözümü güçlendikçe, emperyalistlerin "protestoları", Botha'nın "reform" şamataları arttıkça ANC içindeki farklı siyasetlerin hareketlenmesi de artıyor. ANC bir yandan Güney Afrikalı iş adamlarıyla görüşmeler yapıyor, diğer yandan da Afrikanerler olarak adlandırılan en azılı gerici beyaz burjuvaların bir heyetiyle buluşuyor.

Bu görüşme ve buluşmalarda neyin pazarlığının yapıldığı, neyin görüşüldüğü ANC tabanının zorlamasıyla tutanakları yayınlanarak açıklandı. Son yıllardaki bu gelişmeler, ANC içinde, devrimci gelişimleri yavaşlatma yönünde bir çabanın olduğu izlenimini veriyor.

Sovyetler Birliği ise, Güney Afrika'daki proletaryanın devrimci ateşini "söndürme"den resmen 27.Kongre Raporunda sözetti:

"Biz Ortadoğu'da, Orta Amerika'da, Güney Afrika'da yeryüzünün bütün sıcak noktalarında çatışma durumunu sürdürme yollarını bulmak için kollektif arayışları canlandırmaktan yanayız. Genel güvenliğin çıkarları bunu kesin zorunlu kılıyor." (11) (abç.)

Güney Afrika'nın adı bizzat verilerek, Güney Afrika proletaryası ve halkının devrim ateşi emperyalistlerle "kollektif arayış" anlayışı çerçevesinde yavaşlatılmak, söndürülmek isteniyor. Bu karşı-devrimci çaba, batı basınında Temmuz 1987'de çıkan "Sovyetler Birliği'nin Güney

Afrika'da şiddetin yayılmasını istemediği ve ANC içinde, Sovyetler Birliği Dışişleri Bakan Yardımcısı Anatoli Adamişin ile ABD 'nin Afrika İşleri Sekreter Yardımcısı Chester Crocker'in Londra'da biraraya gelerek, 1985'deki Reagan ile Gorbaçov'un Cenevre'de yaptıkları zirve görüşmesinde alınmış kararlar doğrultusunda Güney Afrika ve Angola üzerine görüştükleri de eklendi.

İşte Güney Afrika proletaryası sosyalizm yönündeki mücadelesini saptırmak, yavaşlatmak, "söndürmek" isteyen emperyalist ve revizyonistlerin böylesine sahte çözüm önerileri, reform programlarıyla karşı karşıyadır.

Fakat bu sahte çözüm yollarına karşın, devrimci sendika önderleri, ANC içindeki devrimci liderler devrimci krizi sosyalizmi hedefleyen, ırkçılığa ve kapitalizme karşı olan bir mücadele ile çözmeyi hedeflediklerini açıklıyorlar.

Bu konuda, NUM Başkanı James Mohlatsi düşüncelerini şöyle özetliyor:

"Bu kriz kapitalizmin krizidir. Çünkü kapitalist sistem ihtiyaçlarımıza ve istemlerimize cevap veremez. Bu ihtiyaçlar, istemler için fakirliği, açlığı ve hastalıkları kazıyacak bir sosyal sistem gereklidir. Yaşanabilecek bir ücret için yürüttüğümüz kampanya, bu ülkenin zenginliklerini daha iyi paylaşma savaşımımızın ilk aşamasıdır. Bu bizim için kalıcı bir çözüm olamaz... İşaret ettiğimiz gibi ekonomideki krizin karakteri öyle ki, ne bu hükümet, ne başka kapitalist hükümetler çözemez. Bu krizi yalnızca, ülkenin kaynaklarını kar için değil, halkın yararına kullanacak olan demokratik, sosyalist bir düzen çözebilir. Fakat savaşımın bu yöne doğru gitmesi için yığınların örgütlenmesi gerekir. Sendikalar tek başına bu görevin üstesinden gelemezler. İşçi sınıfı genel savaşımda vazgeçilmez bir güçtür ancak, gençliğimiz, kadınlarımız ve halkımız örgütlenmek zorundadır. Ve madenciler olarak, bu savaşımın öncüsü olmalıyız."(12)

ANC Yürütme Komitesi Üyesi, GAKP Başkanı ve geçen yıla kadar ANC'nin silahlı örgütü Umkhonto We Sizwe'nin kurmay başkanı Joe Slovo da, Ağustos 1987'de verdiği bir mülakatta şöyle diyordu:

"Mücadele fabrika kapısında bitmeyecek. Sendikal hareket, ANC ve Komünist Partisi, işçi sınıfının tayin edici rolü konusunda hemfikiriz. İşçiler sadece sendikal hareketin değil, toplumun her alanında en önde yer almalı, ANC'nin illegal politik mücadelesine katılmalı, Komünist Partisi'nin parti örgütüne katılmalı, güçlendirmeli; yerleşim bölgelerindeki örgütlerde çalışmalı, örgütleyip yönetmeli; ANC'nin silahlı örgütüne katılmalı ve Birleşik Demokratik Cephe'de çalışmalı."(13)

J.Slovo devamla, ulusal kurtuluş mücadelesinde, ANC ve Ulusal Demokratik Cephe içinde tayin edici rol alan işçi sınıfının, aynı zamanda "kurtuluşun zaferinden sonra, bağımsız bir güç olarak, sınıf güçlerinin karşılıklı etkileşimi içinde tayin edici rol oynayabilmesi için yaşanılan mücadele aşamasında politik olarak örgütlenmesini, ideolojik ve örgütsel olarak hazırlanmasının zorunluluğu"nu vurguluyor.

ANC'nin, 25 yıldır tutuklu olan önderi Nelson Mandela ise "komünist partinin temel amacı sermaye sınıfını ortadan kaldırarak işçi sınıfını iktidara getirmektir. Komünist parti çelişkileri derinleştirmeye, ANC ise farklı sınıfları uzlaştırmaya çalışır; işte aralarındaki temel ayrım da bu noktada doğar."... "Tarihin hiçbir döneminde ANC; ülkenin ekonomik yapısında devrimci bir değişiklik yapılmasını salık vermedi(14) diyerek görüşlerini özetlemiştir.

Güney Afrika proletaryası, ülkenin karmaşık politik yapısı ve derinleşen kapitalist kriz ortamında, Afrika ulusalcılığı, ırkçı rejimin yıkılmasıyla sınırlı, kapitalist sisteme dokunmayan mücadele anlayışları; devrimci ateşi söndürmeyi ve Güney Afrika'nın emperyalist sistemin bir parçası, ucuz maden deposu olarak kalmasını garantileyecek sahte çözüm yolları ile karşı karşıyadır.

Güney Afrika'nın geleceği, proletaryanın, işçi sınıfının gerçek toplumsal kurtuluşa giden yolu mu, kapitalizmi sağlamlaştıracak sahte ve tehlikeli yolu mu tutacağına, uğrunda mücadele edeceğine bağlıdır.

DİPNOTLAR

1- "Südafrika und der Westen" Anrt Spandau, November 1983, s.12-14
2- "Der Süden Afrikas im Aufbruch", Gerhard Brehme, Ost Berlin 1982, s.12
3- Südafrika und der Westen", s.13
4- "Çağdaş Sömürgecilik ve Emperyalist Yayılma Örneği Güney Afrika Cumhuriyeti", Gürhan Uçkan, Yarın Yayınları, İstanbul 1986, s.73
5- Der Spiegel, sayı:34, Ağustos 1987
6- "Schwarze Gewerkschaften in Südafrika", Werner Puschra, Bonn, 1984, s.20
7- "Güney Afrika Cumhuriyeti", s.34
8- "Schwarze Gewerkschaften in Südafrika", s.21
9- Der Spiegel, 7 Aralık 1987, s.166

(Devamı s.37'de)

TRAJİ-KOMİK BİR ÖYKÜ:

`Afganistan devrimi´

Geçenlerde bir açıklama yapan Afganistan lideri Necibullah, "devrimimiz ne sosyalist ne de proleter devrimidir. Düşmanlarımız ne derse desin, iktidardaki Demokratik Halk Partisi de komünist bir parti değildir" dedi.

1979 Aralığında, Sovyetler Birliği'nin Babrak Karmal kukla iktidarının işbaşına getirilmesi ile sonuçlanan Afganistan işgalinin üzerinden 8 yıl geçti.

O zaman Brejnev, neden işgal ettiklerini açıklarken, amaçlarını açıkça formüle ederek, "başka türlü davranmak, Afganistan'ı emperyalizme av olarak bırakmak olurdu" diyordu. Ortada, avlanması gereken bir av vardı ve elini çabuk tutan Sovyetler Birliği yöneticileri bu avı avlamışlardı!

Yıllardır, Sovyetler Birliği yöneticileri ve onun diğer ülkelerdeki uzantıları, bu işgali, "proletarya entenasyonalizminin yaşam bulması", "Afganistan halkına Sovyetler Birliği'nin 1 Mayıs hediyesi", "Sosyalizmin Afganistan'da yeni bir aşamaya ulaşması" vb. diyerek savundular, her yıl dönümünde alkışladılar. Aynı şeyler, Türkiye'deki Sovyetler Birliği yandaşı parti ve kişiler için de geçerliydi.

Sovyetler Birliği'nin sosyalist bir ülke olmadığını, halklara karşı emperyalist-hegomonyacı bir politika izlediğini söyleyen Marksist-Leninistler ve devrimciler için ise durum açıktı.

'70'li yılların sonunda, ABD emperyalizmi, dünya çapında proletarya ve halkların savaşımı sonucu, büyük darbeler yiyerek güç kaybetmeye başlamıştı. Nikaragua devrimi, İran'da Şah iktidarının devrilmesi, Filistin halkının yükselen baş kaldırısı, bunun en canlı örnekleri idi. Eşitsiz ve dengesiz gelişim, '70'lerin başından itibaren Sovyetler Birliği'nin siyasi olarak öne fırlamasına neden olmuştu. İşte bu koşullarda, Basra Körfezindeki petrol alanlarına ve sıcak denizlere daha yakın olabilmek için de, tamamıyla emperyalist-hegomonyacı amaçlar uğruna Sovyet ordusu Afganistan'ın işgal etti.

Tarihsel olayların kanıtladığı gibi, emperyalist ilhaklara ve halkaların zenginliklerinin talanına başvururken, politikalarının ilhakçı ve talancı karakterini gizlemeye çalışırlar. Batılı emperyalistler, "barış", "demokrasi", "komünizm tehlikesinden korunmak" vb. iddialarla ilhaklarını gerçekleştirirler, darbelere başvururlar. Sovyetler Birliği ise, "sosyalist" olduğundan, ilhakları "proleter enternasyonalizmi", "devrim", "avı emperyalistlere bırakmama", "sınır güvenliği" vb. adına gerçekleştirmektedir. Örtüler kaldırıldığında hepsinin de amacının ortak ve aynı olduğu ortaya çıkar: Emperyalist amaçlar uğruna nüfuz alanları, ilhak ve talan!

Bugün olan nedir? Nasıl oldu da, "kardeş Afgan Partisi ADHP" komünist partisi olmaktan çıkarak "ulusal bir güç" haline geldi, "sosyalist Afganistan" sosyalist olmaktan çıktı, Afganistan'dan Sovyet birliklerinin çekilmesi, geleneksel Afgan gericilerine koalisyon çağrısı, "Afgan halkının, dünya barışının yararına" bir politika oldu?

Aslında, Necibullah, düşmanlarımız devrimimize "sosyalist", partimize "komünist" diyor derken, dolaylı olarak yoldaşlarını da düşman yerine koyuyor. Çünkü düne kadar, bunlar ADHP "kardeş parti", Afganistan ise, "sosyalizmin özgün bir örneği" idi.

Bugün Sovyetler Birliği ve onun kuklası Necibullah, Sovyet birliklerinin Afganistan'dan çekilmesinin kılıfını hazırlamaktadırlar. Sovyetler Birliği ekonomisinin derin bir krize girmesi, ülke içinde hoşnutsuzlukların artması, dünya çapında prestij kaybetmesi, SBKP yöneticilerini yeni bir arayışa soktu. Eşitsiz gelişim, '80'li yılların başından itibaren gelişen olaylar, SSCB'nin gerilemesine, ABD'nin dünya politikasında öne geçmesine neden oldu. SSCB yöneticileri, yeni bir atılım için, uluslararası düzeyde rakiplerine taviz vererek, iç güçlüklerden kurtulmaya yöneldiler. "Açıklık" politikası, pazar ekonomisini yaşama geçirerek uluslararası kapitalist sistemle bütünleşme , silahsızlanma çığlıkları, Afganistan'dan geriye çekilmenin barışa katkı olarak sunulması, Afganistan'da geleneksel gerici güçlere koalisyon çağrısı, eski Afgan kralının ülkeye daveti vb. hepsi yeni politikanın ideolojik motifleri ya da unsurlarıdır.

Sovyet yöneticileri, Afganistan işgaline girişirken, işleri kısa sürede "düzelterek" geriye çekilmeyi düşünüyorlardı. Fakat beklenen gerçekleşmedi. Başta ABD olmak üzere, batılı emperyalistler tarafından desteklenen Afgan muhalefet güçleri, işgalci güçlerle açık bir savaşa girdiler. Aradan 8 yıl geçmesine rağmen, Necibullah'ın açıklamasına göre, hala yerleşim bölgelerinin 2/3'ü mücahitlerin elinde bulunmaktadır. Geçen süre göstermiştir

(Devamı s.21'de)

TBKP, SBKP'NİN İZİNDE

(Başlarafı s.23'de)

kesimleriyle devrimci-demokrasinin bir çok kesimini aynı duygusal atmosferde birleştirmesidir. Bilindiği gibi, TBKP bundan bir hayli yararlandı kendince.

Burjuvazinin davranışını anlamak mümkündür. Ya bugün TBKP'ye, onun tuttuğu "yeni yol"a veryansın eden devrimci demokrat gruplara, onların davranışlarına ne demeli? Birkaç istisna dışında tümü B.Boran'a "demokrasi, bağımsızlık ve sosyalizm mücadelesinin önderi" payesini verdi. Bu, gazete ilanlarıyla kitlelere ve kamuoyuna ilan edildi. Dergilerde, "görüşlerine katılmasak da..." ifadeleriyle başlayan övgü ve saygıyla bitirilen bir dizi yazı yazıldı.

Müslüman geleneğinde "ölüleri rahmetle anınız!" vardır. Fakat bu emir, ümmet-i Muhammed içindir, Marksistler ve devrimciler için değil. Bütün bir ömrünü burjuva sosyalizmini savunarak geçirmiş, bu uzun ömrü doğal bir ölümle noktalanmış bir kimsenin ardından illa bir şey söylemek ve yazmak gerekiyorsa, bu, hiçbir duygusallığa yer vermeden, tamamen ideolojik-sınıfsal bir tutumla yapılır. Marks'ın kendisi, Proudhon'un ölümü vesilesiyle yazdığı "Proudhon Üzerine" makalesiyle bize bunun en iyi örneğini vermiştir.

Kuşkusuz çeşitli grupların bu konudaki tutarsızlığı bir rastlantı değildir. Modern revizyonizmle aralarına belirgin bir çizgi çekememiş olanlar, elbette ki, onun "mücadelesi"nde de kendilerine ortak bir yan bulurlar, ve bir ölümün yarattığı duygusallıkla, bu "yan"ı öne çıkarmaktan kendilerini alıkoyamazlar. Unutulan şudur ki, bu duruma düşenlerin, ardından bugünkü TBKP'ye karşı esip gürlemeleri, etkisinden ve inandırıcılığından çok şey kaybeder. Zira bu aynı TBKP'nin devrim ve sosyalizm düşmanı yeni çizgisinin ve programının baş mimarlarından biri, ardından gözyaşı dökülen bu aynı Behice Boran'dır. Ve de son nefesini vermeden önce, bu aynı çizgi ve programı, bugün günah keçisi haline getirilmiş H.Kutlu ile birlikte, bir basın toplantısında tüm dünyaya ilan eden de yine bu aynı B.Boran'dır.

GARBİS ALTINOĞLU

(Başlarafı s.39'da)

revdir. Onlar içerde devrimin direncini ve onurunu temsil ediyorlar. Onları korumak ve kurtarmak için en militan mücadele biçimleri de dahil, hiçbir şey esirgenmemelidir. Kaldı ki, mütevazi bir dayanışmanın bile, örneğin bir kitabın veya bir parça mektubun, ya da kendilerini soğuktan korumaları için bir kazağın vb. yarattığı manevi etki ancak içerde kalanlar tarafından tam olarak bilinir. Şüphesiz hiçbir yardım olmaksızın da onlar ayakta kalmasını, düşmana kafa tutmasını bildiler, biliyorlar; ama yanlarında olduğumuzu, dışarıda kavgayı sürdürdüğümüzü, yoldaşça dayanışmayı, bunun sıcaklığını her an hissetmeleri, onları güçlü kılar.

Öte yandan, cezaevleri diktatörlükle çatışmanın en sert sürdüğü alanlardan biri oluyor. Yankısı bütün topluma ulaşıyor ve etkili oluyor. Topluma direnme, karşı koyma geleneği aşılıyor. Bu olguyu görmek, hakkını vermek, ilgisiz kalmamak gerekiyor.

GÜNEY AFRİKA

(Başlarafı s.31'de)

10-"Weekly Mail, 29 Ocak 1987"den aktaran: İşçinin Sesi, Sayı: 323, 25 Şubat 1987
11-"SBKP 27.Kongresi'ne Sunulan SBKP Merkez Komitesi Politik Raporu", Mihail Gorbaçov, TKP Yayınları, Köln 1986, s.96
12-"New Nation, 4 Mart 1987'den aktaran: İşçinin Sesi, Sayı 323
13-AİB (Antiimperialistisches Informationsbulletin), Ekim 1987, s.7-9
14-"Özgür Bir Güney Afrika", N.Mandela, Belge Yayınları, İstanbul 1986, s.85

OKUYUCULARA

Haber ve yazılarınızı bekliyoruz. Bize sürekli yazın.

Mektuplarınızda kimliğinizi açığa vuran, saklı kalması gereken bilgilere yer vermemelisiniz!

1918-19 ALMAN DEVRİMİ

(Baştarafı s.40'da)

meti yenildiğini anlayınca af ilan etmişti)

23 Ekimde Berlin'e varan Liebknecht'i büyük bir kalabalık karşıladı.

1917 Nisanında patlak veren grevlerin ardından işçi konseyleri (sovyetler) kurulmaya başlanmıştı. 1917 Ekiminde ise, cephede ve cephe gerisinde asker konseyleri kurulmaya başlandı.

Spartaküs Birliği, devrimci işçi-asker konseyleri temsilcileri ve USPD (Bağımsız Sosyal Demokrat Parti) bir araya gelerek ayaklanma kararı aldılar ve 4 Kasım gününü ayaklanma tarihi olarak tespit ettiler. Bir kaç gün sonra bu tarih 11 Kasıma ertelendi. Ancak genel grev planlanandan iki gün önce başladı. Devrim başlamıştı. Ve Prusya hükümeti çekilerek, görevini, savaşın başından beri kendi emperyalist burjuvazisini destekleyen hain SPD'ye, SPD liderlerinden Ebert'e devretti.

Aynı gün Karl Liebknecht Berlin Kraliyet Şatosunun balkonundan, binlerce işçi ve asker önünde Sosyalist Cumhuriyet'i ilan etti. Bunu durdurmak ve devrimi boğmak isteyen sosyal-demokratlar da, Scheidemann'ın ağzından Cumhuriyet ilan etti.

Aynı gün serbest bırakılan Spartaküs Birliği'nin diğer ünlü lideri Rosa Luxemburg Berlin'e geldi.

SPD, USPD'nin de katıldığı sözde bir "Halk Komiserleri" hükümeti kurarak, devrimi durdurmaya çalışıyordu. Spartaküs Birliği, kurucu meclis tezini reddederek, tüm iktidarın işçi-asker konseylerine geçişini ileri sürdü. Ancak Spartaküs Birliği'nin tezleri 21 Kasımda toplanan Berlin işçi-asker konseyleri genel kongresinde çoğunluğu sağlayamadı.

1917 Nisanında SPD'den ayrılan "merkezci" muhalefetin (Kautsky, Hilferding vd.) kurduğu USPD içinde örgütsel bakımdan özerk olarak yer alan Spartaküs Birliği, 1918 Aralık ayı sonunda toplanan kongresinde AKP'yi (Almanya Komünist Partisi) kurma kararı aldı ve 1 Ocak 1919'da AKP resmen kuruldu.

İşçilerin SPD hükümetine ve politikasına karşı protestosu yükseliyordu. Aralık ayında USPD hükümetten çekilmişti. 5 Ocak 1919'da ayaklanma kendiliğinden yeniden patlak verdi. Henüz yeni bir parti olan AKP hazırlıksızdı ve ayaklanmayı yönetecek durumda değildi. Ancak sosyal-demokrat hükümetin ayaklanmayı kanla bastırma tutumu karşısında AKP işçileri yalnız bırakamazdı. AKP zamansız bir ayaklanmayla karşı karşıya kaldı, ancak ayaklanma halindeki işçilerin başına geçti. USPD ise, her zamanki gibi, Alman burjuvazisinin uşağı sosyal-hainler hükümetiyle el altından pazarlığa oturmuştu bile. Kanlı sokak çatışmaları sırasında tutuklanan Karl Liebknecht ve Rosa Luxemburg, sosyal-demokrat Ebert-Scheidemann hükümetinin emriyle katledildiler. (15 Ocak 1919) Ayaklanmanın yenilgisinden sonra yeraltına inen AKP'yi yöneten Spartakistlerin diğer ünlü lideri Leo Jogiches ise iki ay sonra tutuklanarak Berlin Polis Müdürlüğünde beynine kurşun sıkılarak öldürüldü.

Scheidemannların, Kautskylerin Sosyal Demokrat Partisi en büyük ihanet partilerinden biri olarak tarihte yerini almıştır. II.Enternasyonal lideri olarak, sadece Alman proleter devrimini değil, dünya devrimini boğma şerefi esasen bu partiye aittir. Kapitalizmin ömrünün bu kadar uzaması bu partinin burjuvaziye yaptığı en büyük tarihi hizmettir. Sosyal-demokrasi komünizmin iflah olmaz düşmanıdır. Komünistler bunu asla unutmayacaklardır.

Spartakistler ise işçi hareketinin tarihinde ihtilalin ve enternasyonalizmin parlak temsilcileri olarak yer aldılar. I.Emperyalist savaşta Rusya'da Lenin'in başında bulunduğu Bolşeviklerin taşıdığı bu bayrağı, Almanya'da başında Liebknecht ve Luxemburg'un başında bulunduğu Spartakistler taşıdılar.

Emperyalist savaşta kendi burjuvazisinin yanında yer alarak sonunu hazırlayan II.Enternasyonalin çöküşüyle birlikte, III.Enternasyonalin kuruluşunun zorunluluğunu da açıkladığı ünlü "Nisan Tezleri"nde Lenin, II.Enternasyonaldeki üç eğilimi tahlil ediyordu.

Sosyal-şoven ve "merkez" denilen sosyal-şovenlerle enternasyonalistler arasında ikircikli oportünist eğilimleri saydıktan sonra;

"Üçüncü eğilim, en iyi "Zimmerwald solu"nun temsil ettiği gerçek enternasyonalistler eğilimidir...

"Başlıca ayrıdedici nitelik: sosyal-şovenizmden olduğu kadar, "merkez"den de tam bir kopma. Kendi öz emperyalist hükümetine ve kendi öz emperyalist burjuvazisine karşı uzlaşmaz devrimci savaşım. İlke: 'Baş düşman bizim kendi içimizdedir'...

Bu eğilimin en belirli temsilcileri: Almanya'da Karl Liebknecht'in içinde bulunduğu 'Spartaküs grubu' ya da 'Enternasyonal grubu"dur. Karl Liebknecht bu eğilimin, ve gerçek proleter enternasyonal olan yeni enternasyonalin en ünlü temsilcisidir.

"Karl Liebknecht, Almanya işçi ve askerlerini, silahlarını kendi öz hükümetlerine karşı çevirmeye çağırdı. O, bu işi, açıkça, parlamento (Reichtag) kürsüsünden yaptı. Sonra gizlice basılmış bildirilerle birlikte, 'Kahrolsun hükü-

DİRENİŞİ ÇİZGİ HALİNE
GETİRMİŞ YİĞİT
BİR DEVRİMCİ

Garbis Altınoğlu



Garbis Altınoğlu, polis-te ve cezaevlerinde direnişi bir çizgi haline getiren yiğit ve saygın bir dev-rimci. Bu tutumuyla dev-rimci tutuklulara hep örnek oldu, olmaya devam ediyor.

Direniş geleneğini İs-tanbul cezaevlerinden Ada-na'ya, Maraş'a, Maraş'tan Antep'e Mersin'e, Mersin'-den Sinop'a, götürüldüğü her yere taşıyor. Yayıyor. Bu tutumuyla, düşmanı sa-dece çılgına çevirmekle kalmıyor, onun nezdinde dahi saygı yaratıyor. İş-kenceci polis Sedat Caner, geçen yıl yaptığı açıkla-malarda bunu çarpıcı bir şekilde ifade etmişti.

Diktatörlük bu boyun eğmez devrimciyi ezmek, dahası, mümkünse "usulüne uygun" yok etmek için her yola başvuruyor. Son ola-rak 6 ay hücre cezasına çarptırılan Garbis Altınoğ-lu, doktorlar vermemekte direnmelerine rağmen, teh-ditle elde edilen bir rapor-la Sinop Cezaevinde, ışık-sız, havasız, rutubetli pis ve dar bir hücreye atılmış bulunuyor.

Garbis Altınoğlu milli-yetinden, Ermeni olduğun-dan dolayı ayrıca baskı görüyor. Adana sıkıyönetim savcılarından biri, beyni Türk şovenizmi zehiriyle doldurulmuş aşağılık bir yaratık, iddianamede, on-dan "Ermenioğlu Ermeni" diye sözetmişti.

Garbis Altınoğlu ise, hücresinden, diktatörlükle alay edercesine, "Kedi ka-dar farelerle dost oldum. Yiyeceğimi bile onlarla paylaşıyorum" diyor.

Garbis Altınoğlu 12 Mart döneminde de tutuk-landı ve yattı.

Garbis'i selamlıyoruz.

*

Yok etme fırsatı bula-madığı, ama tutsak aldığı devrimcileri, fiziken ve ruhen adım adım tahrip etmek, mümkünse daha ce-zaevindeyken öldürmek ve-ya cezaevinden çıksa dahi ömrünü en aza indirmek -devletin cezaevlerindeki temel politikasıdır. Yani, dayakla, işkenceyle, açlık-la, hastalıkla parça par-ça, yavaş yavaş öldürmek. Onlarca devrimcinin içer-deyken veya çıktıktan son-ra "doğal ölüm"e(!) uğra-dıklarını biliyoruz. Adil Can, Fikri Sönmez, Hüseyin Aydın, Şazuman Kansu, Mehmet Kılıç, Muammer Öz-demir gibi.

Bu nedenle, devrimci tutsakları koruma ve kur-tarma görevi, sürekli gün-demde tutulması, hiç ihmal edilmemesi gereken bir gö-

(Devamı s.37'de)

---

met!' sloganını ileri süre-rek, Berlin'in en geniş alanlarından biri olan Postdam alanında düzenle-nen bir gösteriye katıldı. Tutuklandıktan sonra, kü-rek cezasına mahkum ol-du...

"Karl Liebknecht, ko-nuşmalarında ve mektupla-rında yalnızca ülkesinin Plehanov ve Potresovları (Scheidemannları, Legien-ler, Davidler ve hempala-rı) ile değil, ama merkez-ciler ile de, ülkesinin Çheydze ve Çeretelileri (Kautsky, Haase, Ladebour ve hempaları) ile de aman-sızca savaştı.

"Karl Liebknecht ve dostu Otto Rükle, yüz on milletvekili içinde yalnız ikisi, disiplini bozdu, "merkez" ve sosyal-şovenler ile "birlik"i parçaladı; herkese karşı yalnız ikisi kafa tuttu. Sosyalizmi, proletarya davasını, prole-ter devrimini yalnız Liebk-necht temsil ediyor. Alman sosyal-demokrasisinin tüm geri kalanı, (kendisi de "Spartaküs grubu"nun üyesi ve önderlerinden biri olan) Rosa Luxemburg'un çok haklı deyişine göre, ko-kuşmuş bir cesetten başka bir şey değildir." (Nisan Tezleri, s.60-61)

Bu tutum, Bolşevizmin ve Spartakistlerin tutumu, zamanımızın muhalefetteki sosyal-şovenlerine, Kauts-kistlerine karşı durmak isteyen, ama sözde "reel" ya da "yaşayan sosyalizm"i savunmak adına, iktidar-daki sosyal-şovenleri, Kautskistleri temsil eden modern revizyonistlerin, yeni Kruşçevcilerin gönüllü avukatlığını üstlenen bazı Türkiyeli sosyalistlerimize sunulur! Bunlara göre, oportünizm, iktidardaysa ala, kabul edilebilir, mu-halefetteyse zuldür.



Karl Liebknecht

Rosa Luxemburg



"Sıkı durun! Kaçmadık. Yenilmedik... Çünkü Spartaküs -ateş ve ruh demektir, yürek ve can demektir, proleter devrimin iradesi ve eylemi demektir. Çünkü Spartaküs zafer özlemini, sınıf bilinçli proletaryanın mücadele azmini temsil etmektedir... Bunlar elde edildiği zaman, biz ister yaşayalım, ister yaşamayalım, programımız yaşayacaktır ve kurtulan halkların dünyasına egemen olacaktır. Her şeye rağmen!"

K.Liebknecht

(Öldürüldüğü gün, 15 Ocak 1919 tarihli Die Rote Fahne'de yayınlanan son yazısından)

"Bugün burjuvazi ve sosyal-hainler Berlin'de bayram ediyorlar. Karl Liebknecht ve Rosa Luxemburg'u katletmeyi başardılar. Dört yıl boyunca işçileri yağma uğruna katliamın içine sürükleyen Ebert ve Scheidemann şimdi proleteryanın önderlerinin cellatlığı rolünü üstlenmişlerdir. Alman Devrimi örneği kanıtlıyor ki, "demokrasi" burjuva soygun ve en vahşi terörün paravanasından başka bir şey değildir.

Cellatlara ölüm!"

V.İ.Lenin

(Karl Liebknecht ve Rosa Luxemburg'un katledilmesini protesto toplantısındaki konuşmadan.)

"'Berlin'de düzen hüküm sürüyor!' Sizi budala zaptiyeler! Kum üzerine kurulu sizin 'düzeniniz'. Devrim daha yarın olmadan, 'zincir şakırtıları içinde yine doğrulacaktır!' ve sizleri dehşet içinde bırakıp, trampet sesleri arasında şunu bildirecektir:

"'Vardım, Varım, varolacağım!'"

R.Luxemburg

(Öldürülmeden bir gün önce, 14 Ocak 1919 tarihli Die Rote Fahne'de yayınlanan son yazısından)

1918-19 Alman devrimi

Lenin 14 Mayıs 1917'de Petrograd'da Vesilyevski adasındaki Deniz Subayları Okulunda işçi, asker, subay, öğrenci ve aydınlardan oluşan bir topluluğa şöyle konuşuyordu:

"Bize şöyle diyorlar: 'Bazı ülkelerde her şey uykuda gibi. Almanya'da istisnasız bütün sosyalistler savaştan (1.Emperyalist Savaş- Ekim) yana; yalnızca Liebknecht savaşa karşı.' Buna derim ki: Bu tek adam, Liebknecht, işçi sınıfını temsil ediyor. Herkesin umudu yalnız onda, onu destekleyenlerde, Alman proletaryasında. Buna inanmıyor musunuz? Öyleyse savaşa devam ediniz! Başka yolu yok. Eğer Liebkneceht'e inanmıyorsanız, eğer durmadan olgunlaşan işçi devrimine inanmıyorsanız; eğer buna da inanmıyorsanız, öyleyse kapitalistlere inanınız!" (Savaş ve Sosyalizm, s.153)

Ve 1918'de Almanya'da devrim kapıya dayandı.

I.Emperyalist savaş başladığında Alman parlamentosundaki ilk oylamada 110 SPD (Sosyal-Demokrat Parti) milletvekili içinde savaş kredilerine red oyu veren tek işçi milletvekili olan, ve emperyalist savaş aleyhtarı eylemlerinden dolayı tutuklanan Spartaküs Birliği'nin önderlerinden Karl Liebknecht, savaşın sonuna doğru serbest bırakıldıktan sonra Berlin'e hareket etti. (Alman hükü-

(Devamı s.38'de)